تۇرسۇن نیاز

یاشلقمدا یېزىلمىغان شېئىرلار

قەشقەر ئۇيغۇر نەشرىياتى

تۇرسۇن نیاز

یاشلقىمدا ییرىلمىغان شىئىرلار

قەشقەر ئۇيغۇر نەشرىياتى

图书在版编目(CIP)数据

青年期未写成的诗歌 ：维吾尔文 / 吐尔孙·尼亚孜著. —喀什 ：喀什维吾尔文出版社，2010.12
ISBN 978—7—5373—2189—1

Ⅰ.① 青… Ⅱ. ①吐… Ⅲ. ①诗歌—作品集—中国—当代—维吾尔语（中国少数民族语言） Ⅳ.①I227

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2010)第 244776 号

责任编辑：齐曼姑丽·阿吾提
责任校对：拜合提亚尔·阿布力米提

青年期未写成的诗歌

（诗集）

吐尔孙·尼亚孜 著

喀什维吾尔文出版社出版发行
（喀什市塔吾古孜路 14 号　邮编：844000）
各 地 新 华 书 店 经 销
喀什维吾尔文出版社印刷厂印刷
880×1230 毫米　1/32 开本　7.625 印张　3 插页
2010 年 12 月第 1 版　2010 年 12 第 1 次印刷
印数：1 — 3000　　定价：18.00 元

如有质量问题，请与我社联系调换 电话：0998—2653927

نەشرىياتتىن

شائىر ، ژۇرنالىست تۇرسۇن نىياز 1940- يىل 12- ئايدا پەيزا-ۋات ناھىيەسى غولتوغراق يېزىسىنىڭ بەشتۇپ كەنتىدە دېھقان ئائىلە-سىدە تۇغۇلغان . 1957- يىلىدىن 1960- يىلىغىچە سابىق شىنجاڭ ئىنستىتۇتىنىڭ تىل - ئەدەبىيات فاكۇلتېتىدا ئوقۇغان . 1961- يىلە-دىن 1984- يىلىغىچە پەيزاۋات ناھىيەسىدە ئوقۇتقۇچى ، «قەشقەر گېزىتى» ئىدارىسىدە تەھرىر ، مۇخبىر بولۇپ ئىشلىگەن . 1984- يىلىدىن 2003- يىلىغىچە «قەشقەر ئەدەبىياتى»ژۇرنىلى تەھرىر بۆ-لۈمىنىڭ مۇدىرى ، مۇئاۋىن باش مۇھەررىرى بولۇپ ئىشلەپ پېنسىيە-گە چىققان .

تۇرسۇن نىياز 1959-يىلى «شىنجاڭ ياشلىرى» گېزىتىدە ئېلان قىلىنغان «قەھرىمان قەبرىسىنى يوقلاپ» ناملىق شېئىرى بىلەن ئەدەبىي ئىجادىيەت قوشۇنىغا كىرىپ كەلگەن . 50 يىللىق ئىجادىيەت مۇساپىسىدە ئۇنىڭ «ئۇزۇن سەپەر ناخشىلىرى» ، «سۇدىن چىققان پەرىزات» ، «بۆشۈك ۋە قەبرە» ، «سالام يۇلتۇزلار» (باشقىلار بىلەن بىللە) قاتارلىق شېئىرلار توپلىمى ، «ئاچا - سىڭىل» ، «سادا» (باش-قىلار بىلەن بىللە) ناملىق ھېكايىلەر توپلىمى ، «ئەگرى شاخنىڭ تەقدىرى» ناملىق مەسەللەر توپلىمى نەشر قىلىنغان .ئۇ تۇزگەن ۋە نەشرگە تەييارلىغان «100ھېكايە» ، «قايغۇلۇق ئەسلىمىلەر» ، «تۇمەن دەريا» ، «سامانيولى» (باشقىلار بىلەن بىللە) قاتارلىق شېئىر ، ھېكايىلەر توپلاملىرى ئىلگىرى - كېيىن نەشردىن چىققان . ئۇنىڭ «ھايات ھەققىدە رۇبائىيلار» ناملىق ئەسىرى 1981- يىلى «شىنجاڭ ياشلىرى» ژۇرنىلى ئۇيۇشتۇرغان مۇنەۋۋەر ئەسەرلەرنى باھالاشتا 1- دەرىجىلىك مۇنەۋۋەر ئەسەر مۇكاپاتىغا ؛ «كۆڭۈل قۇشلىرىم كۆيلەيدۇ

ناخشا» ناملىق شېئىرى 1991- يىلى «خانتەڭرى ئەدەبىيات مۇكاپاتى» غا ۋە «گۈل دەيمەن ، گۈلۈم دەيمەن» ، «كېچەي» قاتارلىق ناخشا تېكىستلىرى ئاپتونوم رايون بويىچە ئۆتكۈزۈلگەن بىرقانچە قېتىملىق ناخشا ئىجادىيەت مۇسابىقىسىدە 1 ـ ، 2 ـ دەرىجىلىك مۇكاپاتلارغا ئېرىشكەن .

تۇرسۇن نىياز جۇڭگو ئاز سانلىق مىللەت يازغۇچىلىرى ئىلمىي جەمئىيىتىنىڭ ئەزاسى ، شىنجاڭ يازغۇچىلار جەمئىيىتىنىڭ ئەزاسى ، قەشقەر ۋىلايەتلىك يازغۇچىلار جەمئىيىتىنىڭ رەئىسى بولغان .

مۇندەرىجە

ئەقىدە 1
مەن ۋە بۇلاق 2
ئادەم ۋە دۇنيا 4
يەر تەۋرىدى ، ئەل تەۋرىدى 6
بۆشۈك ۋە قەبرە 8
چىغىر يول 11
چىمبۇلاق 14
بۇ مېنىڭ سۈرىتىم - بۇ مېنىڭ نەۋرەم 16
يۇلغۇن شېخى 18
بوز تورغاي 20
قايتىپ كەپتۇ «شېئىر ئىلاھى» 21
خەلقىم 23
تۇغۇلغان سەھرا 26
ئەلۋىدا ئۇستاز 28
سېغىنىش 31
تۇپراق قەسىدىسى 35
ھەسرەت ۋە قىسمەت 36
ئاداققى قەسەم 39
شائىر ۋە ئۆلۈم 41
بوۋاق 42
ھەقىقەت 43
تەۋرۈك 44
كارۋان يولى 45

«22- ئىيۇن» خاتىرىسىگە 47
سەھرا لىرىكىلىرى 48
ئانا يەر 54
ئۆمرۈمگە نەزەر 56
بۇ قىسمەتكە نېمە دەي 60
ھەيرانمەن 61
قۇياشقا سوئال 62
مۇنداق باھا ئادىلمۇ؟ 63
بىراق 65
تىلەكلەر 66
يېشىلمىگەن تېپىشماق 67
ئەركىلەتمە ئوغلۇڭنى 69
شېئىر دېسەم 71
تىرىكلەر ئۆلۈككە قىلمايلى ھەسەت 73
دوستلارغا تىلەك 74
ياشلىقىمدا يېزىلمىغان شېئىرلار 77
نورۇز گۈلى 91
ياشلىقنى ئەسلەش 93
ھىجران ھەسرىتى 94
نەۋرەمگە جاۋاب 95
تاڭ لىرىكىسى 97
مۇھەببەت تەبىرى 99
بويۇن 101
بۇ شېئىردىن چىقار شۇنداق نەتىجە 102
تەئەججۇپلۈك شېئىرلار 103
سەن قەلبىمنى تۆرىگە چۈشكەن پەرىزات 105
باھارنى سېغىنىش 106
دىل يېرىم 108
ئارمان 109

بىر شائىرغا مۇشائىرە 110
سۇدىن چىققان پەرىزات (باللادا) 111
مۇخەممەس ۋە تەخمىسلەر 120
نوچىلىقمۇ - نادانلىق؟ 137
مەن ياخشىمۇ - يامانمۇ؟ 141
تۆر تالاشقان جانابقا 143
شۇنداق بىر دوستۇم بار 144
چۆرۈۋەتمە شوتاڭنى 146
مەسەل ۋە پارچىلار 147
غەزەللەر 153
رۇبائىيلار 191

ئەقىدە

ئۆزۈمگە خاس ئەقىدەم بار ، مۇقەددەس ،
غۇرۇرۇمغا ياتتۇر گۆدەك خىياللار .
ۋىجدان ئاتلىق قۇشلىرىمغا لاماكان ،
ئۆز يولۇمغا خىلاپ مەنزىل - نىشانلار .

ئۆز يولۇم بار ، ئەجداد قېنى تۆكۈلگەن ،
لازىم ئەمەس تەييار جەننەت ، داۋانلار .
گۈل ۋەسلىگە مېنى مەپتۇن قىلالماس ،
خەمسىدىن پېلىكى كۆپ باراڭلار .

سۆيگىنىم بار ، كۆيگىنىم بار چىرايلىق ،
ئالدىمدا خەس قەلبى ناپاك جۇۋانلار .
ئالدىيالماس گۈل لېۋىنى جام قىلىپ ،
مەي تۇتسىمۇ گۈزەل ساھىبجامالار .

دوستلىرىم بار ، ھەممىسى ئۆز قېرىنداش ،
بىرلىك ئۈچۈن ئاپەت پەقەت نادانلار .
دوستۇم ئەمەس ئۆز زاتىنى ئۇنتۇغان ،
ئۆز - ئۆزىگە كاچات سالغان سارالار .

ئۆزۈمگە خاس ئەقىدەم بار ، مۇقەددەس ،
ۋۇجۇدۇمغا بىرلا سۆيگۈ ھۆكۈمران .
ئەقىدەمگە قانات بولسا ئەل - ۋەتەن ،
سۆيگۈم ئۈچۈن تەختىگاھتۇر كەڭ جاھان .

مەن ۋە بۇلاق

قايناپ تۇرغان ياشلىرىڭغا ئېگىپ باش ،
سۇكۇت ئىچره قاراپ تۇرار مەجنۇنتال .
بۇلاق كۆزۈڭ تال ۋەسلىگە شەيدامۇ ،
مەن تۇغۇلسام مەۋجۇت ئىكەن مۇشۇ هال .

قايسى زامان ، قايسى چاغدا ئېچىلغان ،
تولغان بۇلاق سىرلىرىغا كۆزلىرىڭ ؟
تۇگىمەيدۇ نېچۇن تىنماي شۇرلاپ ،
شۇنچه مۇڭلۇق ، دىلنى ئېزەر كۇيلىرىڭ ؟

ئۆتكەندى سەبىي چېغىم بويۇڭدا ،
شۇ چاغدىمۇ تىلسىز ئىدىڭ ، جىم ئىدىڭ .
ئايرىلغاندا ئاخشاملىرى قېشىڭدىن ،
كاككۇك قونغان بوستانلارغا جۇپ ئىدىڭ .

ئۆتتى قىران ياشلىقىممۇ بويۇڭدا ،
دوستلار بىلەن بەزمە قۇرۇپ ، ئويناشىپ .
سۆيگەندى يارمۇ مېنى تۇنجى رەت ،
سۆتتەك ئايدىڭ كېچىلەردە قوغلىشىپ .

ئايرىلىشتىن يېرىم ئەسىر ئۆتكەندە ،
سېنى ئىزدەپ كەلدىم يەنە كۆرەي دەپ .
ياشلىقىمدا ئىزىم چۇشكەن تۇپراقنى ،
تۇتىيا قىپ كۆزلىرىمگە سۇرەي دەپ .

باقسام تونۇش كۆزلىرىڭگە قايتىدىن ،
ھەمراھ ئىكەن بۇرۇنقى شۇ مەجنۇنتال .
ئۆزگەرگىنى بوپتۇ پەقەت بۇ يەردە ،
تۇنۇگۈنكى قىران يىگىت بۇگۈن چال .

مۇڭلانمىغىن بۇلاق ئەمدى شۇنىرلاپ ،
كۆندە ئىزدەپ كەلمىدى دەپ قېيىمغا .
مەن كەلمىسەم سۆيگۈ ئىزدەپ ، گۈل تۇتۇپ ،
نەۋرىلىرىم بېرىپ تۇرار بېشىڭغا .

ئادەم ۋە دۇنيا

گۈل دېسەم ئىنسانىنى ياكى بىر گىياھ ،
گۈلشەندۇر بىپايان كەڭ زېمىن ـ دۇنيا .
قەلبىمنى ئوخشاتسام چەكسىز دېڭىزغا ،
ئەجرى بۇ دېڭىزغا قۇيۇلغان دەريا .
دەريالار قۇرۇماس ، قۇرۇماس گۈلشەن ،
قەتىدىن ياشنايدۇ بۇ گۈزەل دۇنيا .

نۇر دېسەم ئىنساننىڭ سۆيگۈ ـ مېھرىنى ،
مىڭ قۇياش ئالدىمدا بولىدۇ پەيدا .
بۇ نۇردىن يارالغان ئاتەش سېماغا ،
كۆكتىكى يۇلتۇزمۇ بولىدۇ شەيدا .
شەيدالىق خاس ئەمەس يۇلتۇزغا تەنها ،
نۇر بىلەن ياشنايدۇ كەڭ زېمىن ـ دۇنيا .

ئۇمىد ۋە ئىرادە قۇرۇماس بۇلاق ،
شىجائەت سۇيىدىن بولۇر باغ بىنا .
باغلارغا ئاشىقتۇر گۈل پۇراپ يۇرگەن ،
تەبىئەت ئەركىسى تاڭدىكى سابا .
يېڭى تاڭ ، يېڭى كۈن دوستلۇققا تەشنا ،
ئىجاد ۋە مېھنەتتىن ياشنايدۇ دۇنيا .

تىرىكلىك ھاياتنىڭ بەلگىسى ئەمەس ،
ياشاشلا ھاياتتىن بەرمەيدۇ مەنا .
ئىنسانغا ھامىيدۇر ئەقىل ـ پاراسەت ،
ئۇنىڭسىز ھېچ كىشى بولمايدۇ دانا .

دانالار قەلبىدە چاقنايدۇ يۇلتۇز ،
پەزىلەت ـ خىسلەتتىن ياشنايدۇ دۇنيا .

ساداقەت ـ سۆيگۈنىڭ بېغىدا بىر گۈل ،
گۈل ئۈچۈن باغۋەننىڭ ئەجرى مىڭ ئەلا .
ئەجرسىز گۈللەرمۇ بولىدۇ غازاڭ ،
غازاڭغا بۇلبۇلمۇ قونمايدۇ ئەسلا .
ساداقەت ـ سۆيگۈدىن تۆرەلگەن ئىنسان ،
ئەجدادلار ئىزىدىن ياشنايدۇ دۇنيا .

يەر تەۋرىدى ، ئەل تەۋرىدى

(ئۇدا يەر تەۋرەش ئاپىتىگە ئۇچرىغان پەيزاۋات خەلقىگە بېغىشلايمەن)

ماتىمىڭگە ماتەم تۇتۇپ ئېگىلدى بېشىم ،
كۆز يېشىڭغا يىرتىپ ياقا تۆكۈلدى يېشىم .
ئۆي - ھويلىلار ئۆرۈلدى زەپ زىمىستان پەسلى ،
نېمە دەيلى بۇ قىسمەتكە جان قېرىندىشىم .
ساڭا كەلگەن بەختسىزلىك بىزگىمۇ ئازاب ،
چىدالمىدىم ئاھ - زارىڭنى كۆرۈپ بۇ قېتىم .

ئاپەت كەلسە ، ساڭا شۇنداق قوشلاپ كېلەمدۇ ؟
ھەر قەدەمدە بىر پالاكەت ئۇچراپ كېلەمدۇ ؟
تاغدەك جاپا - مۇشەققەتنىڭ تۈرۈپ بېشىڭدا ،
تەپكەن تېپىك ئاز كەلگەندەك مۇشتلاپ كېلەمدۇ ؟
ئەسلىدىنلا قولى قىسقا ، ئىدىك ناتۇۋان ،
ئامەت قۇشى قونۇپ قويماي يانداپ كېتەمدۇ ؟

يەر تەۋرىدى ،
ئەل تەۋرىدى ،
يېدۇق غېمىڭنى ،
كۆرۈپ ھەر كۈن تېلېۋىزوردا تۆككەن يېشىڭنى ،
قېرىنداشلىق مېھرى شۇنداق چوڭ ئىكەن بىلسەك ،
كۆزىمىزدىن ئۇيقۇ قاچتى ئويلاپ ئۆزۈڭنى .
چىدالمىدۇ يۈرەك دېگەن بولماستىن پارە ،
ئۆيۈڭ ۋەيران ، دىلىڭ غەمناك كۆرسەك يۈزۈڭنى .

قىسمەت شۇنداق تەتۇر ئىكەن ، كاج كەلدى پەلەك ،
زېمىن ئەمەس ، ئالەم كۆيۈپ ئۆرتەندى يۇرەك .
سەن ئۇ يەردە جاپا چېكىپ قىلساڭ ناله ـ زار ،
بىز بۇ يەردە تۇرالامدۇق بولماي يار ـ يۆلەك .
چۈنكى سەن ـ بىز بىر پېلەكتە ئايىنىغان خەمەك ،
بىزگە يوقتۇر قايغۇ ـ شادلىق سېنىڭدىن بۆلەك .

نى ـ نى ئاپەت ، قىسمەتلەرنى كۆرگەن خەلق بىز ،
نى ـ نى جاپا ـ مۇشكۈللەرنى يەڭگەن خەلق بىز .
ئەجدادلارنىڭ خىسلىتىنى ئۇنتۇما زىنهار ،
بىرى ئۆلسە ، مىڭى كۆكلەپ ئۆتكەن خەلق بىز .
ئۆتۈپ كېتەر بۇ كۈنلەرمۇ ، بېرەيلى بەرداش ،
چىداملىقتا جىسمى گاڭدىن پۈتكەن خەلق بىز .

ئەرنىڭ غېمى بولۇر ئەلده ، يېتىم ئەمەسسەن ،
نىجاتكارىڭ بار قېشىڭدا ، يالغۇز ئەمەسسەن .
ئەل ھىممىتى ، خەلق كۆڭلى ساڭا مەدەتكار ،
ھەممىمىز ئۆز ، قان قېرىنداش ، يارسىز ئەمەسسەن .
ئۇمىد بىلەن ياشناپ ئىنسان ، گۈللەيدۇ هايات ،
مېهنىتىڭدىن ئالەم بىنا ، ئاجىز ئەمەسسەن .

ساڭا خالىس قول سۇنار مەرد ئوغلانلىرىڭ بار ،
ئىشلىرىڭغا دائىم تەييار پالۋانلىرىڭ بار .
پۈل تاپقاندا ئەل يۈرتىنى ئۇنتۇمايدىغان ،
ئىلىم سۆيەر ، خەلق سۆيەر چولپانلىرىڭ بار .
ئىشەن خەلقىم ،
غەلىبە ـ نۇسرەت بولار ساڭا يار ،
تارىخىڭدا ئېپتىخارلىق داستانلىرىڭ بار .

بۆشۇك ۋە قەبرە

«ئورتاق قىسمەت بۆشۇك بىلەن قەبرىدە ،
نېچۈن ئۇلار بىر - بىرىگە شەكىلداش ؟»
ئۇلۇغ ئالىم مەقبەرىسى ئالدىدا ،
سوراپ قالدى بىر ۋەتەنداش - قېرىندىاش .

راست ئەمەسمۇ ئۇنىڭ قويغان سوئالى ،
ھەر ئىككىسى بىر شەكىلدە ياسالغان .
بىرى ھايات ، بىرى مامات نىشانى ،
بولۇپ مەڭگۈ بۇ دىيارغا تارالغان .

مەۋج ئۇرۇپ تەپەككۇرۇم شۇ ھامان ،
ھاياجاندا چۆكتۈم چوڭقۇر خىيالغا .
ئەجدادلارنىڭ تارىخىنى ۋاراقلاپ ،
تاپتىم جاۋاب بۇ مەنىلىك سوئالغا .

دېدى تارىخ — ئەجدادلارنىڭ ئىزلىرى :
— راست ئېيتىسەن ، بۇ ئىككىسى شەكىلداش .
قىسمەت نېمە ، خىسلەت نېمە ، بۇنىڭدا ؟
ئاڭلا مەندىن ، سۆزلەي ساڭا قېرىنداش :

يۇرتىمىزنىڭ پاك نامىدەك مۇقەددەس ،
شۇ مۇبارەك بۆشۈك بىلەن قەبرىمىز .
ئۆتكەن ئەجداد ئورۇن ئالسا قەبرىدىن ،
ئۆسەر مىڭلاپ بۆشۈكلەردە نەۋرىمىز .

شەكىلدىكى ئوخشاشلىقمۇ مۆجىزە ،
تىلسىم ئەمەس ، بىراق سىرى يېشىلمەس .
بۆلەنمەستىن شۇ بۆشۈككە تۇغۇلۇپ ،
بىرمۇ ئىنسان بۇ قەبرىگە كۆمۈلمەس .

بۆشۈك ئۆزى هاياتلىققا سىمۋول ،
ئالتۇن قەسىر ئۇ تۇغۇلغان بوۋاققا .
بۆشۈك ئۆزى يەر ـ جاهانغا سىمۋول ،
ئوخشار شۇڭا ئەگمىلىرى ئۇپۇققا .

بۆشۈك دېمەك — هايات دېمەك ، جان دېمەك ،
سەن تۇغۇلغان ، سەن بۆلەنگەن يەر دېمەك .
بۆشۈك دېمەك — هەر قەتىرسى بىباها ،
ئاق سۈت بېرىپ باققان ئانا ئەل دېمەك .

پەرۋىش تېپىپ شۇ بۆشۈكتىن هەر ئىنسان ،
يېتەر ئۆزى كۈتكەن مەنزىل ـ نىشانغا .
تونۇلغۇسى ئاشۇ قان ـ تەر ئەجرىدىن ،
تەڭدىشى يوق باتۇر بولۇپ جاهانغا .

شۇ سۈپەتتىن تۇغقان ئانا دىيارنى ،
«ئالتۇن بۆشۈك» دەيدۇ هەركىم قەدىرلەپ .
شائىرلارمۇ «كۆزلىرىڭگە تۇتىيا»
دەيدۇ هەر تاش ، تۇپرىقىنى مەدهىيەلەپ .

بۆشۈك شۇنداق بولغاچ بىزگە مۇقەددەس ،
قەبرىمىزمۇ شۇ تەقلىدته ياسالغان .
قۇيغان خىشى پۈتكەچ ئەزىز خاكىدىن ،
مازارلارمۇ «ئالتۇنلۇق» دەپ ئاتالغان .

دېمەك ، بۆشۈك قەبرە بىلەن شەكىلداش ،
شەكىلداشلا ئەمەس ، ھەتتا مەنىداش .
باغلاپ تۇرار ئۇنى ۋەتەن سۆيگۈسى ،
بۇ ھەقىقەت ، بىلىپ قېلىڭ قېرىندىاش .

* *

ئەجدادلارنىڭ پاك نامىدەك مۇقەددەس ،
شۇ تەۋەررۈك بۆشۈك بىلەن قەبرىمىز .
ئۆتكەن ئەجداد ئورۇن ئالسا قەبرىدىن ،
ئۆسەر مىڭلاپ بۆشۈكلەردە نەۋرىمىز .

چىغىر يول

چاچلىرىمغا چۈششىمۇ قىرۇق ،
ھەر كۆرسەم
ھەر باقسام
قايتۇمەن بىغۇبار گۆدەك چېغىمغا ،
قوينۇڭغا ھەر قېتىم كەلگەندە يۈرتۇم .
بىراق ئەمدى
ئەمەسمەن گۆدەك
مەن بىلەن يانمۇيان مېڭىپ قېشىمدا
يول بويى سىردىشار ئەڭ كىچىك ئوغلۇم .

ئەنە
كۆز ئالدىمدا
مەن ئۆسكەن تۈپراق ،
مەن كۆرگەن قىرغاق ،
يۈلغۇنلۇق دالا .

ئۆزگەرمەي
ئۆز پېتى يىللار ئۆتسىمۇ ،
تۈرۈپتۇ ھېلى
تۈنۈگۈن كۆرگەندەك بىلىنىپ ماڭا .

كۆرۈنەر كۆزۈمگە
گويا سۈرەتتەك
كىچىك چاغلىرىم :
كۆك يانتاقنىڭ چېچەكلىرىدىن ،
قومۇشلارنىڭ پىپەكلىرىدىن

تەرتىپ گۈلدەستە
قۇم دۆڭلىرىدە قىيغىتىپ ئويناپ
مال بېقىپ يۈرگەن ،
يالاڭ ئاياغ
قارا قۇمچاق
پادىچى بالا .

ئەنە !
كۆز ئالدىمدا
شۇڭاق ئۆسكەن ئۈزۈن چىغىر يول ،
تونۇش چىمبۇلاق
تونۇش مەھەللە
تورغايلار ۋىچىرلاپ تۇرغان كەڭ دالا .
كېلەر شۇ يولدا
يۇلغۇنزارنى ئارىلاپ مېڭىپ ،
قولىدا چۆگۈن
دىلىدا ئاتەش
پادىچى ئوغلىغا ئېلىپ چاي ۋە نان
ئاق روماللىق مېھرىبان ئانا .

كېلەر شۇ يولدا
قولىدا كەتمەن ،
بېشىدا دوپپا
سۇ بىلەن تەڭ قۇياشنى باشلاپ
ئېتىز ـ قىرلارغا ،
يېشىل باغلارغا
قان ـ تەرى تۆكۈلگەن جاپاكەش دادا .

ئىزدەيمەن ،
شۇ يولدا ماڭسام ھەر قېتىم

ئۆزۈمنى ،
ئاتامنى ،
بوۋامنى.....
ھەر چىمدىم تۇپراقنى قىلىپ نۇر - زىيا .
ئىزدەيمەن شۇ يولدىن
باسقان ئىزىمنى ،
ياشلىق گۈلۈمنى ،
كىندىك قېنىمنى ؛
شۇ سەۋەب ئۇندىكى ھەر تۇپ گۈل - گىياھ
مەن ئۈچۈن جاندىنمۇ ئەزىز - ئەتىۋار .

ئەسلەيمەن ،
شۇ يولنى كۆرسەم ھەر قېتىم
چۈشتەك شېرىن ، سەبىي چېغىمنى ،
غەم - قايغۇسىز ئۆتكەن كۈنۈمنى ،
كەپسىزلىكتە تۆككەن يېشىمنى ؛
يول بويىدا ئۆسكەن قىياقلار ،
يۇلغۇنزاردىن كەلگەن پۇراقلار ،
شۇ سەۋەب مەن ئۈچۈن
بىر ئۆمۈر مۇقەددەس ، بۇيۇك ، تۈتىيا .

چىمبۇلاق

شۇنىلار ،
پىچىرلار
تونۇش چىمبۇلاق ،
يېنىدا مەن كۆرگەن يېشىل مەجنۇنتال .
ئولتۇرار قېشىدا بۇلاققا قاراپ
ئاي يۈزلۈك ،
گۈل بەدەن ،
چاچلىرى سۇمبۇل
كېلىشكەن بىر زىبا — بىر ساھىبجامال .

شۇنىلار ،
پىچىرلار
زۇمرەت چىمبۇلاق ،
قىرىق يىل مۇقەددەم كۆرگەندەك يەنە
كېچىسى باغرىدا ئۇزۇپ تولۇن ئاي .

«ئېيتقىنا چىم بۇلاق
سەن نېچۈن سېخىي ،
تۇرۇپسەن ئۆزگەرمەي ياپياشلا تېخى ؟»
ئىچىمدە ئۇنىڭغا قويىمەن سوئال .

شۇنىلار ،
پىچىرلار
بۇلاق جاۋابەن :
«كۆردۈڭغۇ قېشىمدا تۇرغان رەنانى ،
قولى گۈل ، قەلبى چوغ گۈزەل بەرنانى ،

مەن شۇنداق مەڭگۈلۈك گۈزەللىككە باي .»
شۇنىڭلار ،
پىچىرلار
بۇلاق جاۋابەن :
«سەن كەتسەڭ ، كەينىڭدىن كېلىدۇ ئوغلۇڭ ،
ئوغلۇڭنىڭ ئىزىدىن كېلىدۇ نەۋرەڭ ،
بۇ شۇنداق سەييارە
بۇ شۇنداق جاھان ،
ئايلىنار بۇ ھالەت مىنۇت توختىماي .»

كۆردۈڭغۇ
ئالدىڭدا تۇرغان پەرىنى ،
يار ئۇچۇن تەلمۇرگەن ئوتلۇق كۆزىنى ،
ئۇ بەلكىم ئوغلۇڭنى ساقلاپ تۇرغاندۇ ؟
بىلەمسەن ، ئۇ سېنىڭ پادىچى دوستۇڭ
تام قوشناڭ قادىرنىڭ قىزى — ئايجامال .

* *

شۇنىڭلار ،
پىچىرلار
تونۇش چىمبۇلاق ،
يېنىدا مەن كۆرگەن يېشىل مەجنۇنتال .
ئولتۇرار قېشىدا بۇلاققا قاراپ
ئاي يۈزلۈك ،
گۈل بەدەن ،
چاچلىرى قۇندۇز ،
كېلىشكەن بىر زىبا — بىر ساھىبجامال .

بۇ مېنىڭ سۈرىتىم - بۇ مېنىڭ نەۋرەم

ئۇچۇپ يۈرەر باغدا كېپىنەك ،
ئېرىق بويى پەۋەس گۈل - گىياھ .
نەدىن كەلدى يامىشىپ گۈلگە ،
تۇتۇۋالدى ئۇنى شوخ بالا .
ھەسرەت بىلەن سورىدى كېپىنەك :
— نەدىن كەلدى بۇ يامان بالا ؟
مەن دېدىمكى گۈللەرگە قاراپ :
— مېنىڭ نەۋرەم بۇ شەيتان بالا .

تىنچ ئىدى زۇمرەت كۆل سۈيى ،
دولقۇنلىنىپ كەتتى بىر ھازا .
سۇغا شۇڭغۇپ يوقالدى كۆزدىن ،
قاراپ تۇرسام يەنە شۇ بالا .
بېلىجانلار سوراشتى مەندىن :
— نەدىن كەلدى بۇ بەڭباش بالا ؟
مەن دېدىمكى ئۇلارغا قاراپ :
— مېنىڭ نەۋرەم بۇ غەۋۋاس بالا .

ئېگىز ئۆسكەن قاپاق تېرەكنىڭ
شېخى سۇنۇپ بۇزۇلدى ئۇۋا .
ئۇچۇپ كەتتى قورقۇپ ئۇنىڭدىن ،
تۇخۇم باسماي تۇرۇپ قاربغوجا .
سورىدى دەرھال قۇشلار مېنىڭدىن :
— نەدىن كەلدى بۇ ئەنسىز بالا ؟
مەن دېدىمكى قۇشلارغا قاراپ :
— مېنىڭ نەۋرەم بۇ كەپسىز بالا .

ئوۋغا چىقتىم ئىزدەپ ئۆزۈمنى .
قارشى ئالدى يۈلغۇنلۇق دالا .
ئالا بويناق قالدى ئارقىدا ،
بۆجەن قوغلاپ ماڭسا شۇ بالا .
شوخ توشقانلار سوربدى مەندىن :
— نەدىن كەلدى بۇ شاتىر بالا ؟
مەن دېدىمكى ئۇلارغا قاراپ :
— مېنىڭ نەۋرەم بۇ باتۇر بالا .

تاڭ سەھەردە ئاسمانغا باقسام ،
كۆكتە تورغاي ئەيلىدى ناۋا .
— مەنمۇ سەندەك سەھراغا ئاشىق ،—
دېدى نەۋرەم ، — كەتمەيلى بوۋا.....
كۈلدى ئاسمان ، كۈلدى تەبىئەت ،
چاچتى كۆكتە قۇياش نۇر - زىيا .

تىلغا كىردى نۇرانە تۇپراق :
— قال ، خالىساڭ ، باغرىم كەڭتاشا .
دېدىم مەنمۇ تۇپراققا قاراپ :
— مېنىڭ نەۋرەم بۇ شائىر بالا .
ماڭا ئوخشاش ئۇنىڭدىكى قان
سۆيگۈمىزگە بولسۇن ئىز ، گۈۋاھ .

يۇلغۇن شېخى

كەلمە ئوغلۇم يۇلغۇن تۇۋنگە ،
تۇمۇچۇقلار ئۇركۇپ كەتمىسۇن .
ئەگمە ئوغلۇم يۇلغۇن شېخىنى ،
يىلتىزىغا زەخىم يەتمىسۇن !

گۆدەك چېغىم ئۇنىڭ قېشىدا
دوستلار بىلەن مۆكۈپ ئويناغان .
سايىسىدا ئويناپ ، سەگدەپ ،
توقايلاردا توشقان قوغلىغان .

مەن بىلەن تەڭ ئۇنىڭ يىلتىزى ،
چۆل ـ دەشتتە كەتمىدى قۇرۇپ .
يېرىم ئەسىر ياشىدى شۇنداق ،
يىللارسېرى باراقسان بولۇپ .

بەلكىم بۇگۈن سەن كۆرگەن نوتا ،
كەلگۈسىدە سايىۋەن بولار .
كىملەلمىسەڭ ناۋادا بىر كۈن ،
«كىم ئۆزۈڭ ؟» دەپ نەۋرەڭدىن سورار .

شۇ يۇلغۇننىڭ چېچەكلىرىدە
ئەجدادلارنىڭ تۆككەن قېنى بار .

شۇ يۇلغۇننىڭ ئۆسكەن يېرىدە
بوۋاملارنىڭ ئاياغ ئىزى بار .

* *

كەلمە ئوغلۇم يۇلغۇن تۇۋىگە ،
شوخ توشقانلار ئۇركۈپ كەتمىسۇن .
ئەگمە ئوغلۇم يۇلغۇن شېخىنى ،
چېچەكلىرى توزۇپ كەتمىسۇن .

بوز تورغاي

مەن سېنى ئىزدەيمەن يانتاق تۇڭدىن ،
يۇلغۇنلۇق شور دالا يۈرتۇڭ بىپايان .
بۇلبۇلدەك ئاشىقمۇ ئەمەسسەن گۈلگە ،
سەن ئۇچۇن بولسا بەس
بىر خىلۋەت ماكان .
بوز تورغاي ، بوز تورغاي ، سايرىغىن تىنماي ،
ئۇنۇڭنى ئاڭلىماي ئۆتتۇم كۆپ زامان .

سەن سەھرا بۇلبۇلى — تاڭنىڭ ئەلچىسى ،
سەن قۇشلار شاھىسەن ، چۆللەرگە خاقان .
سايرىساڭ «چۇچۇلاپ سۇبھى — تاڭ سەھەر ،
قايىلدۇر ناخشاڭغا يەتتە قات ئاسمان .
بوز تورغاي ، بوز تورغاي ، سايرىغىن تىنماي ،
ئەركىنى ، بەختىنى ئايان قىل هامان .

تەختىڭ بار ، بەختىڭ بار ئالەمشۇمۇل كەڭ ،
بىھاجەت سەن ئۇچۇن گۈل بىلەن بوستان .
كەچتە شور تۇپراقنى ياتساڭ قۇچاقلاپ ،
كۆرۈنمەس كۆزۈڭگە جەننەتۇل رىزۋان .
بوز تورغاي ،
بوز تورغاي ،
سايرىغىن تىنماي ،
ياشىسام سەن كەبى يوق ئىدى ئارمان .

قايتىپ كەپتۇ «شېئىر ئىلاھى»

بۇگۈن دىلىم سۆيۈنمەكتە ئاجايىپ ،
شېئىر دېسەم لەۋلىرىمدىن بال تېمىپ .
نېمە سىر بار بۇ ھاياجان ، شادلىقتا ،
سۆيگەنمىكىن ياكى مېنى يار كېلىپ ؟

يار سۆيگۈسى دېسەم ئەگەر سىرىنى ،
تىترىمەستى بەلكىم مۇنچە لەۋلىرىم .
يارنىڭ ئوتى دېسەم ئەگەر ئوتىنى ،
كۆيمەس ئىدى بەلكىم مۇنچە تەنلىرىم .

بىلدىم ، شېئىر گۈزەل ئىكەن ياردىنمۇ ،
مىڭ قۇياشقا تەڭ قىلمىدىم نۇرىنى .
سەزدىم ئۇنىڭ ھەربىر سۆزى - قۇرىدىن ،
تەڭدىشى يوق بىر ئىلاھىي كۈچىنى .

كۆردۇم ئۇنىڭ قاشتېشىدەك بىغۇبار ،
چاقنىشىدىن ۋىجدانىنى ئىنسانىنىڭ .
ئاڭلىدىم ھەم يەر - جاھاننى تىترەتكەن ،
قۇدرىتىدىن ساداسىنى ۋولقانىنىڭ .

ئاشۇ قۇدرەت ، ئاشۇ كۈچتە نامايان ،
يۇرىكىمنىڭ توختىماستىن سوقۇشى .
ئاشۇ يالقۇن ، ئاشۇ نۇرغا ئىنتىزار ،
ۋۇجۇدۇمنىڭ كۈچ - قۇۋۋىتىكە تولۇشى .

قايتىپ كەپتۇ دېمەك «شېئىر ئىلاھى» ،
يېڭىباشتىن تومۇرۇمغا قان بېرىپ .

يازاي مەنمۇ مەدەت ئېلىپ ئۇنىڭدىن ،
ھەربىر سۆزگە ، ھەر مىسراغا جان بېرىپ .

خەلقىم

1

تۇغۇلۇپ دۇنياغا ئەزىز ئانامدىن ،
كۆزگىنىم سەن بولدۇڭ كۆز ئېچىپ پەقەت .
پەپىلەپ ئۆستۈردۈڭ قۇچاق - باغرىڭدا ،
پەرۋىشچىم سەن بولۇپ يەنە تۇنجى رەت .

ئاق سۈتۈڭ ، پاك مېھرىڭ چوڭ قىلدى مېنى ،
جىسمىڭدىن ۋۇجۇدۇم تاپتى كۈچ - قۇۋۋەت .
مەن ئۈچۈن مىڭ ئوكيان تۆكسەڭمۇ قان - تەر ،
باققانغا بىر مەررە قىلمىدىڭ مىننەت .

چوڭ قىلدىڭ ، گۈل قىلدىڭ قىسىپ چېكەڭگە ،
كۆرۈنمەي مەن ئۈچۈن تارتقان مۇشەققەت .
شادلانسەم شادلاندىڭ كۈلۈپ سەنمۇ تەڭ ،
يىغامغا تەڭ يىغلاپ ، ئەيلىدىڭ شەپقەت .

بىر سىرلىق تېپىشماق ھاياتىمىڭ ئۆزى ،
ئاداشسام يول بەردىڭ كۆرسىتىپ ھىممەت .
ئېلىشسام تىغمۇتىغ جەڭدە ياۋ بىلەن ،
كۈچۈمگە كۈچ قوشتۇڭ ياغدۇرۇپ نۇسرەت .

ئۆگەتتىڭ سەن ماڭا قانداق ياشاشنى ،
دېدىڭسەن : ئەل - ۋەتەن ھەممىدىن قىممەت .
ئۆگەتتىڭ سەن ماڭا كىمگە كۆيۈشنى ،
دېدىڭ : «ئۆز يۇرتۇڭغا باغلا مۇھەببەت» .

سەندىكى پاك سۆيگۇ ئۇلۇغكەن شۇنداق ،
ئالەمدە يوق ئىكەن سەندىكى قۇدرەت .
ئۆزۈمگە بەزىدە دېدىم ئېچىنىپ :
«قېنى ئۇ سەندىكى پەرزەنتلىك خىسلەت ؟ »

2

يول تاپتۇق ، يۈز تاپتۇق ، تاپتۇق كامالەت ،
ۋە لېكىن كەم بولدى بىزدە ساداقەت .
بىر قەتىرە سۈتۈڭگە بولالمىدى دال ،
گاھىدا بىزدىكى مېھىر ـ شاپائەت .

ئۇنتۇدۇق بەزىدە گويا ھەممىنى ،
سەن بەرگەن نېمەتكە قىلمىپ قانائەت .
خالىساق ئېغىزدا دېدۇق تەشەككۇر ،
بولمىسا ئۈستۈڭدىن قىلدۇق شىكايەت .

نان بەرسەڭ ، شان بەرسەڭ ، بەختىڭنى كۆيلەپ ،
جان پىدا ئەيلىدۇق ، ماختاپ كارامەت .
بېشىڭغا كۈن چۈشۈپ ، كەلسە پالاكەت ،
چىن ۋەدە ، قەسەمگە قىلدۇق خىيانەت .

بىز دېدۇق : «سەن ئانا» ، بىز بولساق «بالا» ،
نەدىكەن پەرزەنتكە سەنسىز سائادەت ؟
خوجايىن بولۇپلا ئۇنتۇپ چاكارنى ،
قان ـ تەرىڭ ئۈستىدە سۈردۇق پاراغەت .

سەن يېمەي ، ئىچمەستىن بەرسەڭ بىزگە دان ،
يىل بويى ئېتىزدا تېرىپ زىرائەت .

تۇگەتتۇق بەرگەننى ، ئىنسابىنىمۇ ھەم ،
كۇندە مەست ، يەپ ـ ئىچىپ قىلىپ زىياپەت .

3

خىجىلمەن بۇ ئىشتىن جانجان خەلقىم ،
بۇ چوڭقۇر دىل سۆزۈم ، ئەمەس خۇشامەت .
ئالدىڭدا بىر مەررە قىلمىسام ھەق گەپ ،
نەدە ئۇ بىز دېگەن ئەدلۇئادالەت ؟

پاك ياشاپ ، پاك كەتسەم دەيمەن جاھاندىن ،
بىر ئۆمۈر بىلدۈرۈپ ساڭا ساداقەت .
ۋاپادار ئانىدىن ۋاپاسىز بالا—
تۇغۇلسا ئەمەسمۇ ئەلگە ھاقارەت .

بىمىنىنەت پەزىلىڭدىن قايىل يەر ـ جاھان ،
سەندە بار ئالەمچە سۆيگۈ ، دىيانەت .
مەيلى كىم يۈز ئۆرۈپ ئۇنتۇسا سېنى ،
بىر ئۆمۈر نامەرد ، دەپ كەتمەس ئاھانەت .

كەچۈرگىن بىۋاپا ئوغلۇڭنى خەلقىم ،
بۇ دۇنيا سېنىڭسىز ماڭا جاھالەت .
ئەقىدە ـ غايەڭگە قىلىپ جان پىدا ،
رازىمەن سەن ئۈچۈن چەكسەم رىيازەت .

تۇغۇلغان سەھرا

باللىق قەسسىرىمدىن چىرماشقان خىيال ،
بىر ئۆمۈر يولۇمغا بولدى جۇپ ـ ھەمراھ .
ئارزۇلار قىسمىتى بولسىمۇ چۈل ـ چۆل ،
پاك ، سەبىي تۇيغۇلار ئۆلمىدى ئەسلا .
مەن سەھرا بالىسى سەھرادا ئۆسكەن ،
مەن ئۇچۇن قەدىرلىك تۇغۇلغان سەھرا .

شېرىن چۈش ، شېرىن دەم — باللىق خىيال ،
ئۇ مەۋجۇت ھېلىھەم قەلبىمدە تەنھا .
ئۆسمۈرلۈك چاغلىرىم — غۇنچىغا قىياس ،
ياشلىقىم — خۇش پۇراق چاچقان گۈل ـ گىياھ .
مەن سەھرا بالىسى سەھرادا ئۆسكەن ،
مەن ئۇچۇن بىباھا تۇغۇلغان سەھرا .

ئەقىدەم ئۆزگەرمەس بۇ كەڭ زېمىنغا ،
جان مۇلكۇم تېنىمدىن بولسىمۇ جۇدا .
«سەھرايى قىيامەت» دېگەن قايسى زات ؟
ئەسلىنى ئۇنتۇغانىكەن ئۇ «دانا» .
مەن سەھرا بالىسى سەھرادا ئۆسكەن ،
كۆزۈمگە تۇتىيا تۇغۇلغان سەھرا .

ئىنسانغا قۇت بەرگەن ھەربىر يېشىل باغ ،
ئۆزگە يۇرت پەيزىدىن مىڭ ئەزىز ، ئەلا .
گۈل سۆيگەن ئىپار ھىد دالا شامىلى ،
بىمار بوپ ياتقاندا رەنجىمگە شىپا .

مەن سەھرا بالىسى سەھرادا ئۆسكەن ،
مەن ئۇچۇن سۆيۈملۈك تۇغۇلغان سەھرا .

بۇ تۇپراق — گۈل تۇپراق ، ئادەملىرى گۈل ،
ھالال تەر - ئەجرىدىن ياشنايدۇ دۇنيا .
كۆڭلى ئاق ، ئىشقى ئوت ، چېھرى نۇر ، يالقۇن ،
ھىممىتى بىممىنەت ، قۇرۇماس دەريا .
مەن سەھرا بالىسى سەھرادا ئۆسكەن ،
مەن ئۇچۇن مۇقەددەس تۇغۇلغان سەھرا .

مەن ياشاي شەھەردە ، مەيلى «جەننەت»تە ،
خاھ كېچە ، خاھ كۈندۈز مەن ئاڭا شەيدا .
ئوڭۇمدا ، چۈشۈمدە ، خىيالىمدا ھەم ،
كۆرۈنەر تۇپرىقى خۇددى نۇر - زىيا .
مەن سەھرا بالىسى سەھرادا ئۆسكەن ،
مەن ئۇچۇن تىلتۇمار تۇغۇلغان سەھرا .

ئاھ ، بۇگۈن ئەللىككە كىرگەندە يېشىم ،
سېغىندىم بۇ جاينى تېخىمۇ تەشنا .
ياشلىقىم ئىز سالغان قۇچاقلىرىدىن ،
نە ئارمان ئۆلگەندە تاپسام جاي - پاناھ .
مەن سەھرا بالىسى سەھرادا ئۆسكەن ،
مەن ئۇچۇن جەننەتتۇر تۇغۇلغان سەھرا .

ئەلۋىدا ئۇستاز

(مەرھۇم ئۇستاز ئەھمەد زىيائىي ئەپەندىنىڭ
ۋاپاتىغا قايغۇ بىلەن بېغىشلايمەن)

1

دىدارلىشىپ ئۆتمەي تېخى ئالتە كۈن،
كەلدى سىزنى «كۆز يۇمدى» دەپ شۇم خەۋەر.
خەۋەر ئەمەس، جاللات تىغى تىلسىمۇ،
دىل - باغرىمىز ئېچىشماستى بۇ قەدەر.

كۆزىمىزنىڭ قارىچۇقىدا ھېلىھەم
يوقالمىغان مۇنبەردىكى چېھرىڭىز.
يۈرەكلەردە تېخى سوۋۇپ يېتمىگەن
مەرىپەتتىن سالغان ئوتلۇق مېھرىڭىز.

يادىمىزدا بۇگۈنكى شۇم ئەجەلنىڭ
بىر يىل بۇرۇن سىزگە چاڭگال سالغىنى.
قوش ئابىدە[1] پۈتكىنىدە تىكلىنىپ،
ئۆمرىڭىزدىن قانچە ئايلار قالغىنى.

نەدىن كەلگەن سىزگە بۇ كۈچ - جاسارەت؟
ئۈمىد بىلەن ھامان ياشاپ كەلدىڭىز.
ئەڭ ئاداققى ئىجادىڭىز گۈلىنى
چېكىمسىزگە قىسىپ قويۇپ كەتتىڭىز.

---

① قوش ئابىدە — مەرھۇمنىڭ ھاياتىنىڭ ئاخىرقى مەزگىلىدە يازغان: «تارىخىي ئابىدىلىرىمىز ۋە ئۇنىڭ قۇرغۇچىلىرى يۈسۈپ، مەھمۇد» ماۋزۇلۇق شېئىرىي داستانى.

2

روھىڭىزدىن سوراي ئۇستاز بۇ قېتىم :
ئەزرائىلدىن رۇخسەت ئېلىپ كەلگەنمۇ ؟ !
ئەل - يۇرت بىلەن دىدارلىشىپ ، خوشلىشىپ ،
ئارمىنىم يوق كۆزۈم يۇماي دېگەنمۇ ؟ !

ئۆمرىڭىزغۇ ئۆتتى زىنھار ۋەتەن دەپ ،
ئۆز يۇرتۇمنى كۆرۈپ ئۆلەي دېگەنمۇ ؟ !
يۇسۇپ ، مەھمۇد قەبرىسىگە گۈل قويۇپ ،
تۇپرىقىنى كۆزگە سۈرەي دېگەنمۇ ؟ !

روھىڭىزدىن سوراي يەنە قورۇنماڭ :
ئەل - يارەننى تاۋاپ قىلاي دېگەنمۇ ؟ !
ئۆلۈشۈمنى كۈتمىگەن جان خەلقىمنىڭ
يۈرىكىنى كاۋاپ قىلاي دېگەنمۇ ؟ !

3

قەلبى ھەسرەت - پىغان بىلەن شۇ تاپتا ،
ئەسلىمەكتە خەلقىم سىزنى سېغىنىپ .
ياشلىرىنى بۇلاق كەبى تۆكمەكتە ،
بېلىدە ئاق ، قايغۇ ئىچرە ئېگىلىپ .

«مەرىپەتنىڭ بىر مەشئىلى ئۆچتى» دەپ ،
چۆمدى مۇڭغا ئاقسۇ ، ئىلى ۋە خوتەن .
ئاقتى بىر پەس ئۆز كۈيىنى توختىتىپ ،
سىز سۈيىنى ئىچكەن قىزىل ھەم تۇمەن .

جسم تۇرماقتا ئېغىر سۇكۇت ئىچىدە ،
سىز گۈل چەككەن مەھمۇد ، يۈسۈپ قەبرىسى .
ئۇلارمۇ تەڭ ماتەمدىمۇ ، بىلمىدىم ،
كۆز يۇمغاچقا سىزدەك سادىق نەۋرىسى .

4

ئەل ماتەمدە - دىل ماتەمدە سىز ئۈچۈن ،
چارىسىز يوق ، تولدى ياشقا ئېتەكلەر .
قالدى سىزدىن بىزگە مەڭگۈ يادىكار ،
ئورنىڭىزدا «توزۇماس گۈل - چېچەكلەر» .

داستانىڭىز — ئاخىرقى قوش ئابىدە
ئۆزىڭىزنىڭ يارقىن ، پارلاق ھەيكىلى .
«بىلىك» تىكى چاقنىغان نۇر - يورۇقلۇق
جىسمىڭىزنىڭ كۆيۈپ يانغان مەشئىلى .

تۆھپىڭىزدىن ، ئەجرىڭىزدىن رازىمەن ،
خەلقىم دېدى سىزنى يادلاپ «ئەلۋىدا» .
مەرسىيەمدە ئىزھار قىلىپ كۆڭلۈمنى ،
دېدىم مەنمۇ كۆزۈم ياشلاپ ئەلۋىدا .

سېغىنىش

(1992-يىل 10- ئايدا كورلا شەھىرىدە ئۆتكۈزۈلگەن «خانتەڭرى ئەدەبىيات مۇكاپاتى» يىغىندا باش ئەگىم بويلىرىنى زىيارەت قىلىۋېتىپ ،ئۇيغۇر خەلقىنىڭ «چىن تۆمۈر باتۇر» ماۋزۇلۇق رىۋايىتى ئېسىمگە كېلىپ قالدى)

قېنى سەن ،
نەدە سەن
چىن تۆمۈر باتۇر ؟ !
ئوتۇمدا ،
چۈشۈمدە ،
خىيالىمدا سەن ،
سەن ئەمەسسەن چۆچەك يا رىۋايەت .
مەختۇمسۇلامۇ ھاياتتەك ھېلى ،
تۇرار ئالدىمدا
كۆرۈنۈپ كۆزلىرىمگە ،
ھەر زامان ، ھەر سائەت .

بويۇنداپ قارايمەن
ئېگىز تاغلارغا ،
قارايمەن
پەرىشان ، سولغۇن باغلارغا .
دەريا بويلىرى
ئورمانلارنى
كېزىمەن بىرمۇبىر قويماي ئاختۇرۇپ .
كېلىسەن ناگىھان ،
مەڭھۇم كۆز ئالدىمغا :

«كاپ ـ كاپ» كۇچۇكۇك يېنىكدا ،
مىسران قىلىچىك قولۇكدا ،
شۇكقاردەك بوز ئېتىكنى چاپتۇرۇپ .
بىراق بۇ
ئۆتكۈنچى خىيال ،
شېرىن چۈش ،
شېرىن ئەسلىمە ،
مەن ئۇچۇن بىر دەقىقە بولالماس ھەمراھ .

كېلەر ئالدىمغا
ھايال ئۆتمەي ،
ھەر بېشىدىن ياغدۇرۇپ ئەجەل ،
تىللىرىدىن تامچىتىپ زەھەر ،
يەتتە باشلىق يالماۋۇز يەنە .
ئۇ بىردىن سېھىر ئىشلىتىپ ،
ئۆزگىرەر ئادەم سىياق ئالۋاستىغا ،
قېنىنى شوراش ئۇچۇن مەختۇمسۇلانىك .
نائىلاج
مەسۇمە ـ ناتىۋان قىز ،
كۆزلىرى ياش ،
باغرى لەخته قان ،
ئولتۇرار پۇتلىرىنى سۇنۇپ تۇكلۇكتىن
تەلمۇرۇپ يولىغا ئوۋغا كەتكەن ئاكىسىنىك .

ئۇ سېغىنار
ھەر دەقىقە قىينالغاندا جان
باتۇر ئاكىسىنى ،
«كاپ ـ كاپ !» كۇچۇكىنى ،
مىسران قىلىچىنى ؛

تېشىپ ھەر ياندىن
يەتتە مىڭ بەند - بېغىش ئۇستىخانلاردىن ،
يالماۋوز تويماستىن شورىغاندا قان .
ئۇ ئويلار :
كەلسە ئاكىسى ،
ئۇ ئويلار : كەلسە كۈچۈكى ،
مىسران قىلىچتا چېپىپ بېشىنى
قان ئىچەر جاللاتنى يوقاتسا تامام .
ئۆز ئۆيى ،
ئۆز تېنى
ئۆز ئەركى ئۆتسە قولىغا ،
بۇ قەبىھ ئازابتىن ئالسا جان ئارام .
ئۆزگە ئوي
يات مەقسەت
يوقتۇر ئۇنىڭدا .
بىرلا كۈتكىنى :
تەنلىرى سوۋۇپ ،
قانلىرى ئۈيۈپ ،
تەن جاندىن ،
جان تەندىن بولغۇچە جۈدا ،
ئاكىسىنى ھايات تۇرۇپ كۆرسىلا ئامان .

قېنى سەن ،
نەدە سەن
چىن تۆمۈر باتۇر ؟
ئوڭۇمدا ،
چۈشۈمدە ،
خىيالىمدا سەن ،
سەن ئەمەسسەن چۆچەك يا رىۋايەت .

مەختۇمسۇلامۇ ھاياتتەك ھېلى ،
تۇرار كۆز ئالدىمدا ،
كۆرۈنۈپ ھەر ۋاقىت ، ھەر سائەت .

تۇپراق قەسىدىسى

كۆپ يىللار ھىجراندا كەلسەم قېشىڭغا ،
قەبرەڭمۇ قۇم بېسىپ كېتىپتۇ ئانا .
سەن ئۆلۈپ ، مۇبارەك ئىسمىڭنى قويغان ،
سىڭلىممۇ مۇكچىيىپ كېتىپتۇ ئانا .

كىرسەم مىڭ ھەسرەتتە تۇتقان ئۆيۈڭگە ،
تاملارمۇ ھالىدىن كېتىپتۇ ئانا .
يىغلىدىم ، قاقشىدىم سېنى تاپالماي ،
سەن ياققان چىراغمۇ ئۆچۈپتۇ ئانا .

ھويلاڭدىن ئىزدىسەم باسقان ئىزىڭنى ،
سەن تىككەن گۈللەرمۇ قۇرۇپتۇ ئانا .
ئۆزگەرمەي قالغىنى بوپتۇ يەر - زېمىن ،
ئۆز پېتى ، ئۆز رەڭگى تۇرۇپتۇ مانا .

پۇرسام بىر چىمدىم تۇپراقنى ئېلىپ ،
ئاق سۈتۈڭ پۇرىقى ئۇرۇلدى ماڭا .
قارىسام تۆكۈلگەن كىندىك قېنىمنىڭ ،
رەڭگىدەك قىزىل رەڭ كۆرۈندى ماڭا .

قادىركەن ھەممىگە رەھىمسىز يىللار ،
مەن سېنى تۇپراقتىن ئىزدەيمۇ ئانا .
سەن ھايات چېغىڭدا قەدرىڭنى بىلمەي ،
ئۆلگەندە قان يىغلاپ يۇرەيمۇ ئانا ؟ !

هەسرەت ۋە قىسمەت

كەچمىشلەردىن يارالدى تارىخ ،
جەسەتلەردىن ئۇلغايدى تۇپراق .
قانلىق زېمىن سىغدۇرمىغانىنى ،
ئۆز قوينىغا سىڭدۈردى ۋاراق .
ئەلگە زاۋال ئەكەلدى كۆپ رەت ،
تۇننى يېرىپ چاقمىغان چاقماق .

قەبرىلەرمۇ ياتمىدى جىمجىت ،
خائىن روھقا بولدى پاناھگاھ .
چىرىپ كەتكەن پاسىق سۆڭەكلەر ،
قۇزغۇنلارغا بولدى سەيلىگاھ .
قەلبى ئۆلگەن تىرىك مۇردىلار ،
ئىمان سېتىپ بولدى ئەۋلىيا .

قىسمەتلەردىن يېزىلدى داستان ،
داغ تەگمىگەن قالمىدى ئاق بەت .
ئۆلدى كۈلمەي زاكىدا ئىگراپ ،
ئارزۇ - ئارمان ، سۆيگۈ - مۇھەببەت .
قىلىچ ، خەنجەر ئۇچىدا قان - ياش ،
قىساسكارغا يار بولدى نەپرەت .

دەرد - ئەلەمدىن بولدى تاغ بىنا ،
شۈكرىلەردىن ياسالدى راۋاق .
قۇم بارخانلار باسقان كۆلبىدە ،
بەخت ئىزدەپ ياقتۇق جىنچىراغ .

ئەجدادلارنىڭ كۆتكىنى نېمە ،
ئۇنى ئويلاپ باقمىدۇق بىراق .

غالىبلارغا بەرمىدۇق بىز يول ،
يېڭىلگەننى دەسسىدۇق چەيلەپ .
نامەردلەرگە بولدۇق گويا قۇل ،
پەيتى كەلسە جان پىدا ئەيلەپ .
ۋىجدان ، ئىمان قالدى نەلەردە ،
ئۆلگەنلەرنى قويمىدۇق ئەسلەپ .

ھەسەت ، نىزا يار بولدى بىزگە ،
خۇسۇمەتتىن ئۆتمىدۇق ئىناق .
ئاغزىمىزدا چىرايلىق شوئار ،
يولىمىزدا قاپقان ۋە تۇزاق .
ئۆزگىلەردىن تارتمىدۇق ئىزا ،
ئۆتكەنلەردىن ئالمىدۇق ساۋاق .

ھەممىمىزنىڭ تىلىدا ھىممەت ،
دۇئالاردا تىلەيمىز جەننەت .
دەيمىز : ۋەتەن ھەممىدىن قىممەت ،
روھىمىزدا مىڭ تاغار ئىللەت .
مىسكىنلەرگە كەلسە پالاكەت ،
يۈرەك يېرىپ قىلمىدۇق شەپقەت .

مۇشكۈللەردىن يارالدى تارىخ ،
ئاشمىغان بىز قالمىدى داۋان .
ئېزىتقۇلار ھەربىر سەپەردە ،
كارۋان بېشى بوپ كەلدى ھامان .

مەنزىل يىراق ، يوللار تېيىلغاق ،
كۆزلەر خىرە ، يوقاتتۇق نىشان .

بۇ قىسمەتتىن چەكمەيلى ھەسرەت ،
نېمە دەيمىز ، ھالىمىز شۇكەن .
بىرىمىزنىڭ سۆيگىنى ئەل - يۇرت ،
بىرىمىزنىڭ نام - ئەمەل ، پۇلكەن .
بۇ ھاياتنىڭ قانۇنى شۇمۇ ؟
گۈلگە باغدا ھەمراھكەن تىكەن .

كەچمىشلەردىن يارالدى تارىخ ،
جەسەتلەردىن ئۇلغايدى تۇپراق .
قانلىق زېمىن سىغدۇرمىغاننى ،
ئۆز قوينىغا سىڭدۈردى ۋاراق .
كۆز ياشلاردىن ئالمىساق ساۋاق ،
بۇندىن ئۆتە ھالىمىز چاتاق .

ئاداققى قەسەم

قولۇمدا ئاداققى ئېچىلغان بىر گۈل ،
خالىساڭ ، ھەدىيە قىلاي مەن ساڭا .
يۈرەكتە سەن ئۈچۈن يارالغان شېئىر ،
خالىساڭ ، مەدھىيە يازاي مەن ساڭا .

كۆزۈمدە ئاداققى پارلىغان قۈياش ،
خالىساڭ ، نۇر ـ زىيا چاچاي مەن ساڭا .
مەڭزىمدە ئاداققى سىرغىغان كۆز ياش ،
خالىساڭ ، كۆز مونچاق ئاساي مەن ساڭا .

جىسمىمدا مۈز بولۇپ قاتمىغان يۈرەك ،
خالىساڭ ، چوغ قىلىپ ياقاي مەن ساڭا .
قەلبىمدە سۆيگۈدىن ياشنىغان ئىستەك ،
خالىساڭ ، ھەممىنى ئاتاي مەن ساڭا .

يولۇمدا يىراقتىن كۆرۈنگەن قىرغاق ،
خالىساڭ ، سەپەرداش بولاي مەن ساڭا .
نىشاندىن ئاداشساڭ تېنەپ ـ تەمتىرەپ ،
جىسمىمنى مەشئەل قىپ تۇتاي مەن ساڭا .

قېشىمدا تۇمەنمىساڭ سىرلىق تېپىشماق ،
سىرىنى ھېكمەتتىن تاپاي مەن ساڭا .
تېنىمدىن كەتكۈچە كۈچ ۋە جاسارەت ،
سەن ئۈچۈن دۇر ـ گۆھەر قازاي مەن ساڭا .

ئاداققى نەپەستە ئاداققى ئارمان ،
خالىساڭ ، تەقدىرداش ياشاي مەن ساڭا .
ناۋادا سەن ئۇچۇن يۇزلەنسە ئەجەل ،
قان بىلەن مەرسىيە يازاي مەن ساڭا .

شائىر ۋە ئۇلۇم

(بىر شائىرغا تەقلىد)

شائىرمۇ بىر ئىنسان ، ئۆلىدۇ بىر كۈن ،
ئۆلمەستە كۆپ يىغلاپ ، ئازراق كۈلىدۇ .
خىسلىتى : شاھ ، گاداي دېمەس ئۇ زىنھار ،
پاك ۋىجدان ، غۇرۇرنى جان دەپ بىلىدۇ .

شائىرمۇ بىر ئىنسان ، ئۆلىدۇ بىر كۈن ،
ئەل بەرگەن شەرەپنى بەخت بىلىدۇ .
ئۆزى تار كۆلىمىدە تۇرسىمۇ ، ئۇ شاھ ،
ئەل بەرگەن ھۆرمەتنى تەخت بىلىدۇ .

شائىرمۇ بىر ئىنسان ، ئۆلىدۇ بىر كۈن ،
قەبرىسى گۈللەردىن پۈتكەن بولىدۇ .
ئۆزىدىن يازغىنى ئۆلۈپ كەتسە تېز ،
دۇنيادىن نىشانسىز يىتكەن بولىدۇ .

بوۋاق

تەبەسسۇم ئىلكىدە ياتىدۇ بوۋاق ،
ئالىمدەك رەڭگىگە ياراشقان جۇپ خال .
گىلاستەك لەۋلىرى يېرىم ئېچىقلىق ،
كۆڭلىدە نېمىنى قىلار ئۇ خىيال .

خۇشالدۇر ئۇ بەلكى تۇغۇلغىنىغا ،
ئۆزىنى شاھ كەبى سېزەر ئېھتىمال .
چۈنكى ئۇ تاڭ بىلەن تۇغۇلدى بۈگۈن ،
نامەلۇم ئۇنىڭغا كەچتىكى زاۋال .

هەقىقەت

سەن ئانا باغرىدىن كىيىمسىز چۈشكەن ،
ئاچچىق چىرقىراپ تۇغۇلغان بوۋاق .
سەن كىچىچە ، زۇلمەتنىڭ باغرىنى تىلغان ،
قاپقارا ئىس تۈتەپ يانغان جىنچىراغ .

سەن ئىنسان دۇچ كەلگەن ۋەھشىي رېئاللىق ،
ھاياتقا ياندىشىپ كەلگەن ماماتلىق .
سەن ھايات ھەر ئىنسان تەلپۈنگەن ، كۈتكەن ،
قان ۋە ياش جاپادا كەلگەن نىجاتلىق .

تەۋەررۇك

نورۇز بىزگە ئەجدادلاردىن قالغان تەۋەررۇك ،
شاھىتى ئۇ بۇ مۇقەددەس ئانا زېمىنىمىز .
بىھاجەتتۇر قىسسىلەردىن سۆزلەش رىۋايەت ،
تارىخى ئۇ سان ـ سېپىرسىز خەلقىم يېشىنىمىز .

نورۇز بىزگە ئەجدادلاردىن قالغان تەۋەررۇك ،
مىللەت روھى چاقناپ تۇرار قۇتلۇق يۇزىدە .
نورۇز بىلەن باشلىنار تەڭ يىللارنىڭ بېشى ،
نورۇز بىلەن يېزىلار تەڭ سانسىز قەسىدە .

ئەجداد نېمە ، تارىخ نېمە ، سورا نورۇزدىن :
— ئەجداد دېگەن ئادەم سىياق ئاشۇ قورام تاش .
— ئەۋلاد دېگەن قورام تاشنى يېرىپ چىققان بىخ ،
— تارىخ دېگەن غەلىبە ـ نۇسرەت چاقنىغان كۆز ياش .

كارۋان يولى

يىراقتىن - يىراققا كەتكەن قەدىم يول ،
كۆرۈنمەس كۆزلەرگە تۇتاشقان ئۇچى .
گاھ يورۇپ ، گاھ ئۆچۈپ تۇرار گىرىمسەن ،
ئۇپۇقتىكى ئالتۇن ھەل يالاتقان يۈزى .
قىپقىزىل ئوت كۆيەر يۈلغۇنلار ئارا ،
توغراقلار شېخىدا تۇمۇچۇق كۈيى .

يىراقتىن - يىراققا كەتكەن قەدىم يول ،
ئاڭلانماس بۇ يەردە كولدۇرما ئۇنى .
بورانلار ھۇۋلايدۇ بارخانلار ئارا ،
كۆرۈنمەس قالدۇرغان كارۋانلار ئىزى .
تۆگىلەر لوكىسى — قۇملار ئۆركىشى ،
كۆك ئاسمان ، زۇمرەت سۇ بۇ يولنىڭ چۈشى .

يىراقتىن - يىراققا كەتكەن قەدىم يول ،
باشلانغان شۇ يولدىن تارىخنىڭ بېتى .
ئۇ ئالەم ئەھلىنى باغلىغان زەر يىپ ،
كۆرۈنگەن شۇ يولدىن جاھاننىڭ چېتى .
تەڭ كېلەر ئۇنىڭغا تارىخنىڭ يېشى ،
گۈزاھتۇر مۇزتاغنىڭ ئاقارغان چېچى .

يىراقتىن - يىراققا كەتكەن قەدىم يول ،
ئۇندا بار بىھىساب ھېكمەتلەر سىرى .
ھەر ئۆتەڭ ، ھەر ئۆڭكۈر سۆزلەيدۇ تارىخ ،
مىڭ يىلدىن بېشارەت گۈلخانلار ئىزى .

يوللارغا سايىۋەن يېشىل بوستانلىق ،
تۇپراقتا تامغان تەر ئەجدادلار قېنى .
يىراقتىن - يىراقتا كەتكەن قەدىم يول ،
ئۇ بۇيۇك كارۋاننىڭ قەدىمىي يولى .

جاھاننى ئويغاتقان بىر چاغ ، بىر مەھەل ،
شۇ يولدىن تارالغان مەرىپەت كۈيى .
ئەمدى ئۇ نامدىلا قالدى تەۋەررۈك ،
ئاڭلانماس بۇرۇنقى كولدۇرما ئۇنى .

«22ـ ئىيۇن» خاتىرىسىگە

(1998ـ يىل 6 ـ ئاينىڭ 22 ـ كۈنى ھاياتىمدا ئەڭ ئۇنتۇلغۇسىز بىر كۈن بولدى . بۈ كۈنى مېنىڭ 200 گە يېقىن قېرىنداشلىرىم ، قەلەمداشلىرىم قەشقەر «پامىر مېھمانخانىسى»نىڭ 7 ـ قەۋىت زالىغا جەم بولۇپ ، ئەدەبىي ئىجادىيىتىمنىڭ 40 يىللىقىنى خاتىرىلىدى . مەن بۈ شېئىرنى ئاشۇ بەختلىك مىنۇتلار خاتىرىسىگە بېغىشلىدىم) .

ئۇستۇمدە مۇبارەك خەلق ياپقان تون ،
ئۇ ئەمەس شاھلارنىڭ زىننەت لىباسى .
بېشىمدا گۈلچىمەن قەشقەر دوپپىسى ،
ئۇ ئەمەس شاھلارنىڭ ئالتۇن تاجىسى .

بىراق مەن شۇ تاپتا شاھلاردىن ئۈلۈغ ،
بۇنىڭغا ئۆز كۆزۈم ، ئۆز خەلقىم گۇۋاھ .
ئۆلچەنمەس سەلتەنەت مال ـ دۇنيا بىلەن ،
ھەممىدىن يۈكسەكتۇر ئەل بەرگەن باھا .

ئويلىدىم ھاياجان ئىچرە مەست بولۇپ :
«تون كىيگەن قايسى شاھ پۇقرا قولىدا ؟
ئۆز خەلقىم ، ئۆز يۇرتۇم ماڭا ئالتۇن تەخت ،
كىمنى خەلق كۆتۈرگەن مەندەك بېشىدا ؟»

مەن شاھمەن — تاجىدار شاھلاردىن ئۈلۈغ ،
قەلەمدىن گۈل چەككەن كۈمۈش قەسرىم بار .
ئەل سۆيگەن مىسرالار ماڭا شۆھرەت ، تاج ،
ئىززەت ۋە ھۆرمەتتىن مەڭگۈ بەختىم بار .

سەھرا لىرىكىلىرى

قەدىم جاي

ھەيران بولما ، پادىچى ئوغلۇم ،
ساڭا ھەمراھ بولسام سەھەردە .
قويلىرىڭنىڭ ئىزىنى بويلاپ ،
چاتقاللاردا يۈرسەم پىيادە .

دەيسەن بەلكى ، كۆڭلۈمگە ئايان :
«نېمە ئىزدەر بوۋام بۇ يەردە ؟
يوقمىكىن يا مۇنداق شور زېمىن ،
ئۆزى تۇرغان كاتتا شەھەردە ؟»

دېگىنىڭ راست ، جانجىگەر ئوغلۇم ،
ئالدىمدىكى ئەمەس گۈل - گىياھ .
نەزىرىمدە مۇشۇ شور تۇپراق ،
گۈل چىمەندىن يۇزمىڭ ئەتىۋار .

مۇقەددەستۇر ئۆسكەن قەدىم جاي ،
كەلدىم شۇڭا تەقدىر - ئىرادە .
ئېيتسام ساڭا ئەللىك يىل بۇرۇن ،
ئىزىم قالغان مېنىڭ بۇ يەردە .

مەن ئىزدەيمەن ئاشۇ ئىزىمنى ،
دەيمەن : تونۇش چىغىر يول قېنى ؟
دادام تىككەن ، ئانام سۇغارغان ،
ھويلامدىكى قىزىلگۈل قېنى ؟

مەن ئىزدەيمەن ، ئاسمان ـ پەلەكتە ،
سايراپ تۇرغان تورغايلار قېنى ؟
بۇك ـ باراقسان يۇلغۇنلۇق ئارا ،
سەكرەپ يۈرگەن توشقانلار قېنى ؟

مەن ئىزدەيمەن ، سۈسىز دەشتكە ،
تاجۇزنىنەت توغراقلار قېنى ؟
گۈرە ـ گۈرە چارۋىلارغا باي ،
يېشىل مەخمەل ئوتلاقلار قېنى ؟

مەن ئىزدەيمەن ، گۆدەك چېغىمنى ،
چۈنكى بۇندا ئىزلىرىم قالغان .
ئەنە شاھىت تۇرار قەبرىگاھ ،
ئۇندا بىر جۈپ يۇلتۇزۇم قالغان .

چىغىر يولدا كېلەر بىر بالا

چىغىر يولدا كېلەر بىر بالا
جىلىتىنى بوينىغا ئېسىپ .
تۇرۇپ قالار بەزىدە جىمجىت ،
«ئېلىپبە»نى قولىغا ئېلىپ .

چىغىر يولدا كېلەر بىر بالا ،
قىزىل شارەك قۇياشقا بېقىپ .
كۆزلىرىدە ئۈمىد ئۇچقۇنى ،
شور تۇپراقنى يالاڭ ئاياغ بېسىپ .

چىغىر يولدا كېلەر شۇ بالا .
قويلىرىنى ئالدىغا سېلىپ .

قوشاق توقۇپ قويار گاھىدا ،
«ئاق توشقان»نى ئاغزىغا ئېلىپ .

چىغىر يولدا كېلەر شۇ بالا ،
تۆت ئەتراپقا ئۇزمەي كۆز تىكىپ .
چىقىپ قالسا بۆجەنلەر بىرە ،
قوغلاپ قويار كەينىدىن چېپىپ .

چىغىر يولدا كېلەر شۇ بالا ،
مامكاپ ئۇزۇپ ، كۆكسىگە قىسىپ .
چالسا خۇددى بۇلبۇلنىڭ ئۈنى ،
قومۇش نەينى لېۋىگە بېسىپ .

چىغىر يولدا كەلگەن شۇ بالا ،
يۇرىكىمگە قويدى ئوت سېلىپ .
قۇچاقلىدىم ئىشتىياق بىلەن ،
«كەل ئوغلۇم !» دەپ مەڭزىگە سۆيۈپ .

دېدىم : «سەبىي چېغىم سەن نەدە ؟»
ئۆتكەن كۈنلەر ئېسىمگە كېلىپ .
مەنمۇ بىر چاغ گۆدەك ئىدىمغۇ ،
قالدىم ئۇزاق خىيالغا پېتىپ .

يېزا ئاخشىمى

كۆل يۈزىدە چاقنار ئاي نۇرى ،
چاچ تارايدۇ سۇدا مەجنۇنتال .

ئۇخلىمايدۇ كەپسىز چېكەتكە ،
ناخشا ئېيتىپ تۇن بويى تىنماي .

ئېرىقلاردا پەۋەس ئېقىن سۇ ،
قىرغاق سۆيۈپ ئاقار يېقىملىق .
قوغۇنلۇقتا ئىپارنىڭ ھىدى ،
پېلەكلەرگە شەربەت چېچىقلىق .

كېچە جىمجىت ، لېكىن شۇتاپتا ،
بىرلا ئۆيدە چىراغ يېنىقلىق .
يىگىتمۇ ـ قىز ؟ سەپەرگە چىققان ،
ھارۋىدا قوغۇن ، تۇلپار قېتىقلىق .

مەيلى يۇلتۇز ، بولسۇن ياكى ئاي ،
بۇ زېمىن شۇنداق خاسىيەتكە باي .
دېھقان قەلبى قۇياش مەسىللىك ،
كېچە ـ كۇندۇز گۈزەللىككە باي .

ئېسىمدە مېنىڭ

(بالىلىقتا بىللە ئويناپ چوڭ بولغان دېھقان دوستۇم غوپۇر سىدىققا بېغىشلايمەن)

ئېسىڭدىمۇ ، ئەزىز ئادىشىم ،
گۈلدەك گۈزەل گۆدەك چېغىمىز .
سورىسام بۇگۈن تەڭتۇشلىرىمدىن ،
تەڭكەن بىزنىڭ كىرگەن يېشىمىز .

ئېسىڭدىمۇ ، مېنىڭ ئېسىمدە ،
غەمسىز ئويناپ يۈرگەن شۇ كۈنلەر .

كېچىلەردە «ئاق ياغاچ» ئويناپ ،
كىرپىك قاقماي تاڭ ئاتقان تۇنلەر ؟

بۇگۈن مانا چاچ ۋە ساقال ئاق ،
بېرىپ قاپتۇق ئاتمىشقا ئۇلاپ .
لېكىن بىر ئىش چىقماس يادىمدىن ،
كەلدىم ئۇنى سەن بىلەن يادلاپ .

ئېسىڭدىمۇ ، مېنىڭ ئېسىمدە ،
توقايدىكى قىزىل يۇلغۇنلۇق ؟
ئىككىمىز تەڭ يازنىڭ بىر كۈنى ،
ۋاشاڭ قىلغان بىر مو قوغۇنلۇق ؟

ئۇزەرمىدۇق كىچىك بولمىساق ،
شۇ قوغۇننى قويماي پاساڭداپ .
يۇرمەس ئىدۇق چۆنەكلەر ئارا ،
قاپاق يۇدۇپ ، كېپىنەك قوغلاپ .

ئېسىمدە بار ، ئېسىمدە مېنىڭ ،
دادام كەلسە يىغلاپ كەتكىنىم .
«ئۇزسەم - ئۇزسەم تۇگىمەيدىكەن» ،
دەپ قويۇپلا قېچىپ كەتكىنىم .

ئېسىمدە بار ، مەرھۇم دادامنىڭ ،
ئاچچىقلانماي كۈلۈپ كەتكىنى .
كۈز پەسلىدە ئاشۇ قوغۇنلۇق ،
سويمىلارغا تولۇپ كەتكىنى .

ئېسىڭدىمۇ ، ئېسىمده مېنىڭ ،
سەنمۇ شۇ چاغ ئىدىڭ بىر بالا .
ۋاقىت ئانقان ئوق ئىكەن ، ئەمدى —
نەۋرىلەرگە بوپ قالدۇق بوۋا .

ئېسىڭدىمۇ ، ئەزىز ئادىشىم ،
گۈلدەك گۈزەل سەبىي چېغىمىز .
نەگە كەتتى شاپتۇل ئوغرىلاپ ،
شورا بولغان گۈللۈك بېغىمىز ؟

ئانا يەر

جىسمىڭ زەر ، سۈيۈڭ قان ، تېشىڭ تۇتىيا ،
كۆكسۈڭدىن ئۇرۇلغان ئاق سۈتىڭ ھىدى .
ئالدىمدا نامايان چىلان رەڭ تۇپراق ،
توپىغا ئايلانغان ئەجدادلار قېنى .

باھارنى ئىزدەيدۇ ، ئىزدەيدۇ ھايات ،
زىمىستان پەسلىدىن سوراپ گۈل - چېچەك .
سەن ھايات ھامىيسى ، سەندە بار ئامال ،
بىخ يېرىپ تاشلاردىن ئاچىسەن روجەك .

سەن كۈللى ئىنسانىنىڭ تۇنجى ئانىسى ،
ئەجدادلار قامىتى سەندىكى تاغلار .
ئۇزۇلمەس دەريالار ئەۋلادقا مىسال ،
ئەجدادلار سىماسى ياپيېشىل باغلار .

ئىنسانلار ئارزۇسى — ئالەمگە زىننەت ،
بېغىڭدا ئېچىلغان بىغۇبار گۈللەر .
پەرزەنتلەر غايىسى — كۈمۈش لېنتىدەك ،
جاھانىنىڭ چېتىگە تۇتاشقان يوللار .

* *

ئانا يەر شۇ ئۇلۇغ ئىشقىڭ تۈپەيلى ،
دىلىمدىن ئەزىزلەپ كۈيلىگۈم كەلدى .

ھەر گىياھ ، تېشىڭنى بىلىپ بىر تارىخ ،
ئۆزۈمنى ئۆزۈڭدىن ئىزدىگۈم كەلدى .

ئانا يەر مېھرىڭ بار قۇياش مېھرىدەك ،
شۇ پەزىلىڭ تۇپەيلى سۆيۈنگۈم كەلدى .
چاقنىغان باغرىڭغا سىڭىپ كېتەي دەپ ،
يامغۇر بوپ ئاسماندىن تۆكۈلگۈم كەلدى .

ئانا يەر قەرزىم بار ئالدىڭدا پاتمان ،
باش قويۇپ كۆكسۈڭگە ئېگىلگۈم كەلدى .
توپاڭغا ئۆزۈمنى كۆمۈپ كېتەي دەپ ،
چېچەكتەك شېخىمدىن ئۈزۈلگۈم كەلدى .

ئانا يەر باغرىڭغا تۆكۈلگۈم كەلدى ،
چېچەكتەك توپاڭغا كۆمۈلگۈم كەلدى .

ئۆمرۇمگە نەزەر

1

گۆدەك چېغىم — سەبىي چېغىم ، گۈل چېغىم ،
ئۆتتى ئۆمرۈم سۈزۈك تاڭدەك بىغۇبار .
ئۆزۈمنۇ ئوت ، كۆزۈمنۇ ئوت هاياتنىڭ —
گۈزەل ، پارلاق ئەتىسىگە ئىنتىزار .

ئۆتتۈم غەمسىز قانچە يىللار شۇ پېتى ،
شېرىن ئۈمىد ، ئارزۇلارغا سىردىشىپ .
ئەقىدەمگە قانات بەردى خىياللار ،
پاك دىلىمغا يۆگىمەچتەك چىرمىشىپ .

ئاشتىم داۋان ئۈمىد بىلەن سەپەرداش ،
ياشلىقىمنىڭ گۈل مەنزىلى كۆرۈندى .
بۇ مەنزىلگە تۈنجى قەدەم قويغاندا ،
هاياتلىقنىڭ چېكى يوقتەك تۇيۇلدى .

2

ياشلىق چېغىم — ئالتۇن چېغىم ، نۇر چېغىم ،
كەلدى تېزدىن يېڭى هېسلار قوزغىتىپ .
گۆدەكلىكتە مەن بىلمىگەن سۆيگۈنىڭ —
دىلدا نازۇك بىخلىرىنى ئويغىتىپ .

مەپتۇن قىلدى مېنى ئوتلۇق مۇھەببەت ،
ئېلىپ شۇئان ئىختىيارسىز ئىلكىگە .
ئەسىر قىلدى قەلەمقاشلىق جانانلار ،
شەيدا قىلىپ گۈلدەك گۈزەل ھۆسنىگە .

تۇتقۇن بولدۇم ، قۇلى بولدۇم سۆيگۈنىڭ ،
شۇ مىنۇتتىن باشلاپ بىھوش ، مەست قىلىپ .
ئۇزدۇم ئۈمىد ئۆز جېنىمدىن نەچچە رەت ،
جۇدالىقتا ، يارسىز ياشاش تەس كېلىپ .

ئۆتتى شۇنداق چاقماق كەبى ياشلىقىم ،
گۈل ئېچىپلا توزۇپ كەتكەن چېچەكتەك .
قالدى ئارزۇ ، قالدى ئارمان بىمەزگىل —
خەمەك سالماي قۇرۇپ كەتكەن پېلەكتەك .

3

قەدەم قويدۇم ، ياشلىق بىلەن خوشلىشىپ ،
ئۈمىد بىلەن يەنە يېڭى پەللىگە .
قەسەم بەردى يەتكۈزمەككە ئىرادەم ،
بەخت ئاتلىق گۈزەل جانان ۋەسلىگە .

بولدى ھەمراھ بۇ سەپەردە ئىجادىم ،
ئىجاد بىلەن داۋان ئاشتىم ، تاغ ئاشتىم .
ئەجرىم بىلەن دىل بېغىنى سۇغىرىپ ،
قۇرۇپ قالغان گۈل شېخىنى ياشناتتىم .

ئىجادىمدىن كۆلدى ئۆچكەن ئارمانلار ،
كەتتى نېرى قۇرۇق ، بەكباش خىياللار .
قالدى پەستە ئىرادەمنىڭ كۆچىدىن ،
چىقماق قىيىن نى - نى مۇشكۈل داۋانلار .

ئېشىپ داۋان كۆرۈنگەندە مەنزىلىم ،
قۇچاق ئاچتى بەخت ئەمەس ، ھالاكەت .
كۆھىقاپتىن چىققان قۇيۇن ، شۇم بوران ،
ئېلىپ كەلدى ھەممىگە تەڭ پالاكەت .

بوران ئەدەپ چىقىۋەردى توختىماي ،
نۇرلۇق نىشان ، مەنزىلىمنى يوقاتتى .
مەنزىل ئەمەس ، يالغۇزلا ئۇ ، ئۆمرۈمنىڭ —
ئالتۇن كەبى مەزگىلىنى يوقاتتى .

ئايلار ئۆتۈپ ، كۈنلەر ئۆتۈپ قانچە يىل ،
ۋىسال ئاچتى كېلىپ يەنە نەۋباھار .
بوران بىلەن نابۇت بولغان يەر - زېمىن ،
روناق تېپىپ ، گۈل - چېچەككە بولدى يار .

چاچتى پۇراق يېڭىباشتىن ئويغىنىپ ،
باغدا رەيھان ، قىردا خۇشبۇي سۈمبۈللار .
ئۇردى خەندان چاڭ كەلتۇرۇپ جاھاننى ،
دىلى خەستە ، ئۇنى ئۆچكەن بۇلبۇللار .

ئۈمىد بىلەن كەلگەن ئىنسان ياشاشقا ،
ئۈمىد بىلەن باقتى يەنە ھاياتقا .
غايە ئۈچۈن بولغان يۈكسەك ئەقىدە ،
قىلدى ئىگە مەڭگۈ سولماس قاناتقا .

هایات بەردی ، قانات بەردی ماڭا هەم ،
جىسمىمدىكى ئەلگە بولغان مۇھەببەت .
ئاق قىروۋدەك چېكەمدىكى چاچلىرىم ،
بولدى كۆلگەن يۈزلىرىمگە گۈل پەقەت .

هایات ئىشقى ياشارتتىمۇ دىلىمنى ،
قايتىپ كەلدى روھىمغا خاس ياشلىقىم .
بولدى سىرداش ماڭا چىندىن ۋاپادار ،
قەلەم ئاتلىق تىلى شېكەر «تاتلىقىم» .

بەخت ئىزدەپ ئۆز ئېلىمگە ، خەلقىمگە ،
چىقتىم بۈگۈن يېڭى جەڭگە - بەيگىگە .
چىقالايمەن ، يۈگۈرۈك ئىجاد تۈلپارىم ،
ياشلىقىمدا چىقالمىغان پەللىگە .

داۋان ئېشىپ مەنزىلىمگە يەتكەن كۈن ،
يىراقلارغا يەنە نەزەر سالىمەن .
لېكىن ئارمان چېچەك ئاچماس دەرمانسىز ،
ياشلىقىمنى قايتا ئەسلەپ قالىمەن .

بۇ قىسمەتكە نېمە دەي

ئىچىم ئاغرىپ قاراپ قالدىم ئۆزۈمچە ،
هويلامدىكى رەڭدار هەشقىپىچەككە .
ئامراق ئىكەن بۇ بىچارە ئەزەلدىن ،
پېلەك تارتىپ چىقىش ئۈچۈن ئېگىزگە .

چىقىۋاپتۇ بۈگۈنمۇ ئۇ يامىشىپ ،
بىر تال يىپتا هويلىنىڭ باغ تېمىغا .
يول بەرمەپتۇ تېخى قويۇق ياپرىقى ،
سايە تاشلاپ نۆۋەر ئۈزۈم تېلىغا .

كۆردۈم قىزىق مۇنداق ئىشنى ئەتىسى :
تالڭ سەھەردە چىقىپ هويلا ـ ئارامغا .
يامىشىپتۇ بىر تال غولى شۇ گۈلنىڭ ،
يىپتىن هالقىپ ، سۈۋاقتىكى سامانغا .

سۈۋاقتىكى سامان زادى قانچىلىك ؟
سۈنۈپ چۈشتى شامالدا ئۇ تۇرالماي .
غۇلاپ كەتكەن گۈلنىڭ غولى ، غۇنچىسى ،
لايغا پاتتى ئۆز ئورنىدىن قوپالماي .

هەسرەت بىلەن ئويلاپ قالدىم بىر هازا :
بۇ قىسمەتكە يىغلايمۇ ياكى كۈلەيمۇ ؟ !
چىقىش ئۈچۈن ياكى ئالغا قايتىدىن ،
يىپتىن بىرنى تامغا تارتىپ بېرەيمۇ ؟ !

ھەيرانمەن

ھەسەل ھەرە گۈل پۇرايدۇ گىژىلداپ ،
كېپىنەكمۇ ئۇچار باغدا پىرىلداپ .

ھەر ئىككىسى شىرنە يىغار گۈللەردىن ،
ئۇچۇپ كېلىپ يىراق - يېقىن يوللاردىن .

كېپىنەكنىڭ بىر ئىشىغا ھەيرانمەن ،
چۈشەنمەستىن ئىچ - سىرىنى سەرسانمەن :

نېمىشقا ئۇ گۈلدىن نېرى كەتمەيدۇ ؟
يا ئۆزىدىن باشقىغا نەپ بەرمەيدۇ ؟

ھەسەل ھەرە ياشار قىسقا ئۈنىڭدىن .
بەرگىنى كۆپ تېخى قونغان گۈلىدىن .

ئۆزى يېمەي ، يىغىپ ئەلگە نەپ بېرەر ،
شۇم ئەجەلمۇ ئۇنى بالدۇر ئەپ كېتەر .

مەن ھەيرانمەن ، مۇشۇ ئىشتىن ئويلىنىپ ،
بەزى چاغدا ھەسرەت بىلەن تولغىنىپ :

بىرى نېچۈن ئەركىن ئۇيناپ ئۆتىدۇ ؟
بىرى نېچۈن جاپا چېكىپ ئۆلىدۇ ؟

قۇياشقا سوئال

چىقماي تۇرۇپ تاغ باغرىدىن نازلىنىپ ،
كەڭ ئۇپۇقنى قىزىل قاندا بويايسەن .
مەشۇقىدىن خىجىل بولغان مەجنۇندەك ،
خېلى ئۇزاق تاغ ئۈستىدىن مارايسەن .

خىجىلمىكىن دېسەم سېنى زېمىندىن ،
زېمىن سېنى كۆتۈپ ئالار خۇش كۆلۈپ .
كۆلكىسىدىن ئالتۇن نۇرنىڭ جىلۋىسى ،
چاقناپ تۇرار گويا چوغدەك نۇرلىنىپ .

ئېيتقىن قۇياش ، نېچۈن يۈزۈڭ قىپقىزىل ،
چىققانمىدىڭ قىزىل چوغقا كۆمۈلۈپ .
قىزارىمۇ ياكى يۈزۈڭ بولمىسا ،
بىزدىن كېيىن چىققىنىڭغا ئۇيلىپ ؟

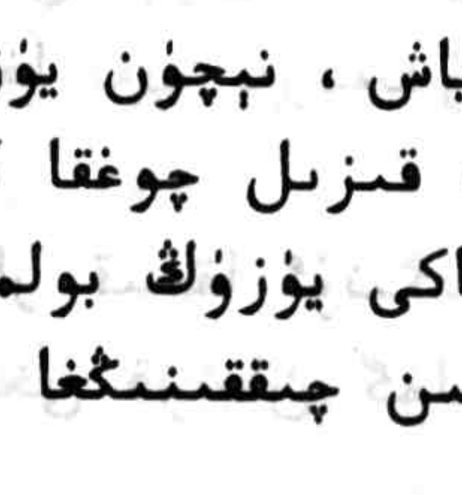

مۇنداق باھا ئادىلمۇ؟

كاسات مالنىڭ تۆۋەن بولار باھاسى ،
قاراپ قويماس ھەتتا ئاڭا خېرىدار .
ياخشى مالنى قولدىن بەرمەس ھېچ كىشى ،
بولسا پۇختا ئۆز كەسپىگە ئۇستىكار .

دېدى بىرسى ئەيمەنمەستىن يېقىندا :
كاساتلاشتى «شېئىرىيەت» بازىرى .
ئاۋاتلاشتى بۇگۈن يەنە قايتىدىن ،
ئىزى ئۆچكەن مەددالارنىڭ مازىرى .

ھەيران بولۇپ سوئال قويدۇم ئۆزۈمگە :
شېئىر ئۇچۇن مۇنداق باھا ئادىلمۇ ؟
«كاسات» دېسە ، زادى كاسات قايسىسى ،
شېئىرمۇ يا ئۇنى يازغان شائىرمۇ ؟

جاۋاب بەردى بۇ سوئالغا ۋىجدانىم :
«كاسات» شائىر بارىكى ، «كاسات» شېئىر يوق
بار دېيىلسە ، ئۇنى يازغان شائىردا —
شېئىرغا خاس يېڭى ئۇسلۇب ، پىكىر يوق .

شېئىر دېگەن چىن يۈرەكنىڭ ساداسى ،
ئۇ پۈتكۈسى يۈرەكتىكى قان بىلەن .
«شېئىر چىقماس شاتۇتىدەك ئىنساندىن ،
ھېسابلاشسا ، يازماي تۇرۇپ جان بىلەن .»

«كاسات» مالنىڭ تۆۋەن بولار باھاسى ،
شېئىرلامۇ خالىي ئەمەس ئۇنىڭدىن .
يازالمىساق ، يازماي قويغان كۈپايە ،
ئاغرىنغۇچە خېرىدارنىڭ سۆزىدىن .

بىراق.....

ئانار گۈلى
تەشتىكىدە باراقسان ،
غۇنچىلاپتۇ ئېچىلاي دەپ .
بىراق
ھەشقىپىچەك
يامىشىپتۇ ئۇنىڭغا ،
مەنمۇ ساڭا ھەمراھ بولۇپ قېتىلاي دەپ .
مەيلىغۇ ،
بولسا ھەمراھ بارچە گۈل ،
بىر گۈلشەن
بىر باغدا
ئۆسۈپ يېتىلسۇن ،
لېكىن چىقمىسا مەيلى
ئانارگۈلنىڭ باھانىسىدا سېتىلاي ، دەپ .

تىلەكلەر

دۇنياغا كۆز ئېچىپ چۇشكەندە بوۋاق ،
دېيىشتى قوشنىلار :
— مۇبارەك بولسۇن !
— رىزقى چوڭ بولسۇن !
— دۆلىتى زىيادە ، بەختى ئوڭ بولسۇن !

بەختكە ئېرىشتى بوۋاق چوڭ بولۇپ ،
دېيىشتى قايتىدىن ئاشۇ قوشنىلار :
— ئۇ يامان ، ئۇ پاسىق ،
ئۆمرى ئاز بولسۇن !
— ئۇ بېخىل ، ئۇ تويماس ،
كۈنى خار بولسۇن !
— ئۇ قاتىل ، ئۇ تەلۈە ،
گۆرى تار بولسۇن !

ئۆلگەندە ئۇ ئاخىر ئەجىلى يېتىپ ،
دېيىشتى يېگىدىن يەنە قوشنىلار :
— ئۇ مىسكىن ، ئۇ مۆمىن ياخشى بەندىتى ،
— ئۇ دانا ، ئۇ ئالىم ، ياخشى مەرھۇمىتى ،
— تەلىپى ـ دۇئاسى ئىجابەت بولسۇن !
— ياتار جاي ـ ماكانى جەننەتتە بولسۇن !

يېشىلمىگەن تېپىشماق

ئالدامچىمۇ هايات ئۆزى بىلمىدىم ،
تۇغۇلۇپلا يىغلىسام ،
بۆشۈك بىلەن ئاق سۈت بەردى تۇنجى رەت .
ئەجەبا ،
بۆشۈكۈمدە ئۇخلىسام ،
هېچكىم مېنى قولىغا ئالماس پەپىلەپ ؟ !

هايات ئۆزى ئالدامچىمۇ بىلمىدىم ،
كۆزۈمدە ياش ئەسلىسەم :
ياشلىقىمنى ئوغرىلىدى مۇھەببەت .
كۆيدۈردى ،
سۆيدۈردى ،
هەسرەت بىلەن قالدى قاقشال تەن پەقەت .

هايات ئۆزى ئالدامچىمۇ بىلمىدىم .
ئادەملەرنى ئويلىسام :
بىرسى ماختاپ «ئاي» دېدى ،
بىرسى «زالىم باي» دېدى .
قايسى يالغان ،
قايسى راست ؟
قايسى دۈشمەن ،
قايسى دوست ؟ !
مەن بىلمىدىم ،
مەن بىلمىدىم !

بىرسى «خۇشبۇي گۈل» دېدى ،
بىرسى «ئۆچكەن كۈل» دېدى .

هايات ئۆزى ئالدامچىمۇ بىلمىدىم ،
مىسال كەلتۈرەي :
مەن كۈلمىسەم ، كۈلمەيسەن ،
مەن بەرمىسەم ، بەرمەيسەن ،
سەن ياخشى
مەن ياخشى
كۈلمىسەم ، بەرمىسەم ،
مەندىن يامان يوق .
كۈلمىسەك ، بەرمىسەك ،
سەندىن يامان يوق .
دېمەك ، جاھاندا ،
سەن مېنى
مەن سېنى
مۇشۇنداق ئالداپ ئۆتىمىز ،
ئاخىر بىر كۈن بۇ دۇنيادىن كېتىمىز .

ئەركسلەتمە ئوغلۇڅنى

ئەزىز ئاتا ، ئەركسلەتمە ئوغلۇڅنى ،
ئۆز قولۇڅدا ، ئۆز بوينۇڅغا مىندۇرۇپ .
كۆڅلۈك ئايان ، دەيسەن : «يۇرەك پارەم ئۇ ،
باقاي شۇنداق كىچىكىدىن كۆلدۇرۇپ .»

كۆلۈپ بەرسە مەيلىتىغۇ شۇ ئوغۇل ،
چوك بولسىمۇ قاپاق تۇرمەي سۆيدۇرۇپ .
ئۆتەر ئىدىك سەنمۇ خۇشال ، بىئارمان ،
ئۆمرۈك بويى يېمەي - ئىچمەي ، كىيدۇرۇپ .

بىراق كۆلكە كېلىۋەرمەس هەممە چاغ ،
چىقىپ كېتەر كۆلگەندىمۇ كۆزدىن ياش .
تېگىپ كېتەر بەزى چاغدا توساتتىن ،
ئامراقلىقتىن ئۆز يارىڅغا ئاتقان تاش .

ئەركىلىكمۇ ئوخشار ئاشۇ چاقچاققا ،
كېلىپ چىقار چەكتىن ئاشسا قارامىلىق .
بالا بولۇر چوك بولغاندا ئۆزۈڅگە ،
سىڅىپ قالسا ئەركىلىككە نادانلىق .

چۈنكى بۇگۈن مىنگەن ئوغۇل بوينۇڅغا ،
مىنەر يەنە شۇ ئادەتتىن قالمىسا .
چىدالامسەن ، ئېيتقىن ئاتا ، ئەتىمۇ —
ئۆز پەرزەنتىك ئۆز بېشىڅدا يايرىسا .

ئەزىز ئاتا ، ئەركىلەتمە ئوغلۇڭنى ،
ئۆز قولۇڭدا ، ئۆز بوينۇڭغا مىندۇرۇپ .
چوڭ بولسىمۇ مىنۋالار بەزىلەر ،
قويساڭ شۇنداق كىچىكىدىن كۆندۇرۇپ .

شېئىر دېسەم

شېئىر دېسەم ، كۆز ئالدىمدا نامايان :
ئانا تىلىم ـ سەنئىتىمنىڭ جەۋھىرى .
نە جەۋھىرى ، دىلدىن تىلغا تۆكۈلگەن ،
شېرىن ـ شېكەر ھېس ـ تۇيغۇلار كەۋسىرى .

شېئىر دېسەم ، كۆز ئالدىمدا نامايان :
تۇنده چاقناپ تۇرغان قۇتۇپ يۇلتۇزى .
يۇلتۇزلارمۇ ئېگىز بولسا كۆرۈنمەس ،
دېسەم ھەقتۇر : كۆزلىرىمنىڭ گۆھىرى .

شېئىر دېسەم ، كۆز ئالدىمدا نامايان :
تەپتى ئاتەش ، نۇرلۇق قۇياش كۈندۈزى .
يۇرىكىمدىن رىتىم ئالغان مىسرالار ،
باھاردىكى گۈل ـ چېچەكلەر ئەندىزى .

شېئىر دېسەم ، كېلەر يەنە ئالدىمغا :
ۋولقان بولۇپ ئېتىلغان تاغ تەسۋىرى .
كۈچ ـ قۇدرەتتە ماگما بولسا ئوبرازى ،
ئۆتكۈرلۈكتە ئادالەتنىڭ شەمشىرى .

شېئىر دېسەم ، كېلەر يەنە ئالدىمغا :
ياۋغا ئەجەل — ئەلنىڭ پولات خەنجىرى .
ئۇلۇغ غايە ، بىر مەقسەتتە تۇتاشقان ،
مىليون دىلنىڭ پولات ئارقان ، زەنجىرى .

شېئىر دېسەم ، كۆز ئالدىمدا نامايان :
يۇرەكتىكى قىزىل قانىنىڭ جەۋھىرى .
شۇ جەۋھەردىن ئاق بەتلەرگە تامچىغان ،
دوستلار ئۈچۈن ئۇ سۆيگۈمنىڭ كەۋسىرى .

تىرىكلەر ئۆلۈككە قىلمايلى ھەسەت

ئۇ ئۆلدى ،
ئۇ كەتتى ،
ئايرىلدى بىزدىن ،
ياخشى نام ، ئىش ئىزى قالدى تىللاردا ،
ھەممەيلەن ئۇنىڭغا تىلەيلى جەننەت .
كۆرمىگەن
ئۇ ھايات چېغىدا خوۋلۇق ،
كۆرەلمەي بەزىلەر قىلىشقان شۇملۇق .
ئەمدى ئۇ تۇپراققا كىرگەن چاغدىمۇ ،
«ئۇدۇللا جەننەتكە كىرىپ كېتەرمۇ ؟
خۇداغا نالىسى بېرىپ يېتەرمۇ ؟ »
دېگەن ئوي ـ خىيالدا قىلمايلى ھەسەت .
ئۇ ياتسۇن
تۇپراقتا ئەمدى خاتىرجەم .
ياخشى سۆز ، نام بىلەن يادلايلى دائىم .
تىرىكلەر ئۆلمەستە بولساق كەك قورساق ،
بىزگىمۇ جەننەتنى بېرەر خۇدايىم .

دوستلارغا تىلەك

ئەللىك يېشىڭ مۇبارەك

(مۇۋەششەھ)

هاياتلىق مەنزىلىمىزدە سەن بولۇپ كەلدىڭ ماڭا يولداش ،
ئۇزۇن مۇشكۇل سەپەرلەردە بولۇپ هەمدەم ، يەنە قولداش .

ئانا يۇرت ئىشقىنىڭ رىشتى ئۆزىگە باغلىدى بىزنى ،
سىنالدۇق نى داۋانلاردا جاپالارغا بېرىپ بەرداش .

جاهان سەۋداسىدىن خالىي بىغەم يۈرگەن سەبىيلىكتە ،
تونۇشتۇق چىن ئىجاد ئىشقى تۇپەيلى بىز بولۇپ قۇرداش .

ئىلىم ـ هېكمەت گۈلىستانى ئانا مېهرىدە پەرۋىشلەپ ،
ئېچىلدۇردى گۈزەل غايە گۈلىنى ئۆزئارا رەڭداش .

ئەنە ، ئەللىك باهار ئۆتتى يۇمۇپلا ئاچقۇچە كۆزنى ،
جاپا ـ راهەتتە بىر قەرنە بولۇپتۇق ئىككىمىز سەپداش .

خىجالەت تارتقۇدەك زەررە نىزانى بىلمىدۇق بىر كۈن ،
ساداقەت تەختىگە سۈلتان بولۇپ كەلدى پەقەت قوللاش .

مىزان بولدى بۇ دوستلۇققا ۋەتەن ، مىللەت غېمى هەرئان ،
شۇ ئىش بىزنى ئىجىل قىلدى هەمىشە يەك نىيەت دىلداش .

ئەدەپ ـ ئەخلاق ، پەزىلەتتە يۇرەكنى تۇتمىدۇق پىنھان ، بولۇپ كەلدۇق جىمى ئىشتا ھەقىقىي جانجىگەر سىرداش .

تىلەكلەر كۆپ ، تىلەپ كەلسەم يېشىڭ ئەللىككە يەتكەندە ، ماڭا شادلىق بەخت ئەتكەي سېنى بۇ كۈن بىلەن قۇتلاش .

مەرىپەت ئوغلىغا

(مۇۋەششەھ)

ئەل سۆيەر خىسلەت بىلەن ئەل ـ يۇرتنى جانان ئەيلىدىڭ ، ئىشقىدا پەرۋانىدەك قەلبىڭنى گۈلخان ئەيلىدىڭ .

سەن ئۇچۇن ئەل ـ يۇرت غېمىدىن بولمىدى ئۆزگە خىيال ، نام ـ ئەمەل ، بايلىق نېمە ، شۆھرەتنى پىنھان ئەيلىدىڭ .

«قەشقىرىم — تۇغقان ئانام — سەن دېدىڭ ، ئەل ئوغلىمەن» ، چىن نىيەت ، ئىخلاس بىلەن سۆيگۈڭنى فونتان ئەيلىدىڭ .

ئەل غېمى — ئەرنىڭ غېمى ، خالىس تۇرۇپ بۇ يولدا سەن ، پاك ، ھالال ئەجرىڭ بىلەن قوللاشنى ئارمان ئەيلىدىڭ .

رازى بولدى ھىممىتىڭدىن ئەل ـ ئاۋام ، گۈل ـ غۇنچىلار ، مەرىپەت ـ ئىرپان بىلەن دىللارنى چولپان ئەيلىدىڭ .

ئاز ئەمەس ، سەندىن كۈلۈپ نۇرلانمىغان ئارزۇ ـ تىلەك ، شەپقىتىڭ ـ مېھرىڭ بىلەن مۇشكۈلگە ئىمكان ئەيلىدىڭ .

ببباها پەزلىكنى ھەركىم ماختىغاي شەربەت تېمىپ ،
مەرىپەت ئوغلىغا خاس تىللاردا داستان ئەيلىدىك .

دۇر ـ گۆھەر نە ئەتىۋار ئارزۇ ـ ئەقىدەك ئالدىدا ،
ئەل سۆيەر مەردلەر سېپىدە كۆكتە جەۋلان ئەيلىدىك .

ئۇنتۇلۇش مۇمكىن ياماننى ، ياخشىلىق ئۇنتۇلمىغاي ،
پاك ئىمان ، رىزۋان ئۇچۇن ھەركىمگە غەمخان ئەيلىدىك .

«ل» بىلەن كەلگەي كىتابتا بىزدىكى «لىللا» سۆزى ،
سەن ئۇنى نۇرلاندۇرۇپ ، شەمئى شېستان ئەيلىدىك .

لا ماكان بولماس نىيەت ـ ئىقبالىدىن ئادىل كىشى ،
مىللىتىك ، خەلقىك ئۇچۇن بارلىكنى قۇربان ئەيلىدىك .

«ئاپىرىن !» دەيدۇ نىيازى شۇ سەۋەب مىك مەرتىۋە ،
تون يېپىپ ئەل ئالدىدا كۆڭلۇمنى سۇلتان ئەيلىدىك .

ياشلىقىمدا يېزىلمىغان شېئىرلار

مۇقەددىمە

ياشلىقىمدا يېزىلمىغان شېئىرلار ،
دەۋا قىلىپ كەپتۇ بۇگۈن قېشىمغا .
ياش چېغىمدا مۇھەببەتنى ئاز يازدىم ،
دەيدۇ تېخى بىرسى تېگىپ چىشىمغا .

جىلە بولدۇم ، ئۆز ئىچىمدە ئويلىنىپ :
نەدىن تاپتىم بۇ بالانى بېشىمغا ؟
بۇگۈن قايتا مۇھەببەتتىن سۆز ئاچسام ،
ياراشقايمۇ ئەمدىكى بۇ يېشىمغا ؟

دېدى بىرسى چاقچاق قىلىپ كۈلدۈرۈپ :
توغا سويمىنىمغا نەدىمۇ بار لەززىتى ؟
پىشقاندا ئۇ ساپىقىدا مەي باغلاپ ،
تامار ئاندىن تىلنى يارار شەربىتى .

ئوخشايدۇ بىل ، مۇھەببەتمۇ غوربىدىن —
پىشىپ ئاستا مەي باغلىغان مېۋىگە .
ياشلىقىمدا يېتەلمىگەن سۆيگۈنۈمگە ،
يېتەلەيسەن ئەمدى راسا قەدىرگە .

قايىل قىلدى مېنى ئاخىر سۆز بىلەن ،
ياشلىقىمدا يېزىلمىغان شېئىرلار .

يېزىپ قويماي ماقۇل سۆيگۈ بابىدىن ،
ئەپۇ قىلىڭ يار ـ بۇرادەر ، قېرىنداش .

هاياتلىقىڭ ماڭا ئەۋزەل

ئەسكە ئالدىم بۈگۈن يەنە ناخشاڭ بىلەن —
چارەك ئەسىر بولغان ياشلىق چېغىمىزنى .
دوڭغاق سۆگەت شاخلىرىدا ئويناپ ـ كۈلۈپ ،
گۈللەر تېرىپ سەيلە قىلغان بېغىمىزنى .

ياڭراق ئىدى ئۈنۈڭ ئەجەب شۇ چاغلاردا ،
ناخشاڭ بىلەن سېھرلىنىپ ياشىغانتىم .
«خوش» دېيىشكە تىلىم كەلمەي ئايرىلغاندا ،
ئالدىڭدىلا كۆزلىرىمنى ياشلىغانتىم.....

بولدى ئەمدى ،
ئۆتكەن كۈنلەر ئۆتۈپ كەتتى .
هاياتلىقىڭ — ئامانلىقىڭ ماڭا ئەۋزەل .
شېئىر يازدىم خەت ئورنىدا قوبۇل كۆرگىن ،
يادلاپ سېنى چىن قەلبىمدىن سۆيگەن گۈزەل .

مۇھەببەتنىڭ تىلى بولماس ئەزەلدىن

كۆزلىرىڭدىن چىققان نۇرمۇ ـ ئاتەشمۇ ؟
بىر قاراپلا سېھرلىنىپ قالىمەن .
تارالغاندا ئوت يالقۇنى تېنىمگە ،
ياشلىقىمنى دەرھال ئەسكە ئالىمەن .

نېمە ھاجەت ئەمدى ئەسلەش ياشلىقنى ،
ھەسرەت بىلەن ئۆز يولۇمغا ماڭمەن .
يۇلتۇز كەبى چاقناپ تۇرغان كۆزۈڭدىن ،
ئېيتقىن جانان ، قاراپ نېمە تاپمەن ؟

«مەيلى» دەيدۇ كۆڭلۈم يەنە تەن بەرمەي ،
ئىزدە ئىلھام ، گۈزەللىكنى ئۇنىڭدىن .
مۇھەببەتنىڭ تىلى بولماس ئەزەلدىن ،
سەنمۇ ئېيتقىن ئۆز ئىشقىڭنى كۆزۈڭدىن .

دېمەك ، ياشلىق كەتكەندىمۇ خوشلىشىپ ،
ئۆچمەيدىكەن سۆيگۈ ئوتى يۈرەكتىن .
كىرپىكلىرىڭ يا ئوقىدەڭ سانجىلىپ ،
تاپتىڭ بۇگۈن بىر بالانى بۆلەكتىن .

كۆزلىرىڭدىن چىققان نۇرمۇ - ئاتەشمۇ ؟
نېچۈن سېنى كۆرسەم قېتىپ قالمەن ؟
كەچۈر جانان ، شېئىر بىلەن دېۋالدىم ،
گۇناھ بولسا ، ئۆز بوينۇمغا ئالمەن .

يۇرىكىمنى ئېلىپ كەتتىڭ

ئىلھام كۈتۈپ ئۆز خانەمدە ئولتۇرغاندا ،
ئىشىك چېكىپ قولۇڭدا گۈل كىرىپ كەلدىڭ .
گۈلنى سۇنۇپ بىر چىرايلىق نازىڭ بىلەن ،
ئىلھامنىمۇ ئۆزۈڭ بىلەن ئېلىپ كەلدىڭ .

بىراق مېنى ئايدىڭمۇ يا ئۆزۈڭنى ؟
مىنۇت ئۆتمەي ئالدىراپلا چىقىپ كەتتىڭ .
چىقىپ كەتتىڭ ، لېكىن بەرگەن شۇ گۈلۈڭگە ،
يۈرىكىمنى ئالماشتۇرۇپ ئېلىپ كەتتىڭ .

كۆزۈڭ شېئىر دۇنياسى

كۆزلىرىڭ مەن ئۈچۈن قۇياش دۇنياسى ،
نۇردىنلا باشقىسى كۆرۈنمەيدىغان .
كۆزلىرىڭ يالقۇنلۇق لاۋا دۇنياسى ،
كۆيسىمۇ كۆيگىنى سېزىلمەيدىغان .

كۆزلىرىڭ مەن ئۈچۈن بەخت دۇنياسى ،
نە ئۆلۈم ، نە جاپا بىلىنمەيدىغان .
كۆزلىرىڭ تىلسىمات ، سېھىر دۇنياسى ،
سىرلىرى ئاسانلا يېشىلمەيدىغان .

كۆزلىرىڭ مەن ئۈچۈن گۆھەر دۇنياسى ،
بىباھا قەدرى ھېچ كۆرۈنمەيدىغان ،
كۆزلىرىڭ مەن ئۈچۈن ئازاب دۇنياسى ،
كۈل قىلىپ ئوتىدا ئۆلتۈرمەيدىغان .

كۆزلىرىڭ مەن ئۈچۈن ئىلھام دۇنياسى ،
مەنبەسى ئوكياندەك قۇرۇمايدىغان .
كۆزلىرىڭ مەن ئۈچۈن شېئىر دۇنياسى ،
بىر كۆرۈپ مىڭ يازسام تۈگىمەيدىغان .

ھىجران كۈيى

خېتىم بىلەن سۆيگۈم ساڭا بولسا ئايان ،
بىرنى ئەمەس ، مىڭ مەرتىۋە يازاي ساڭا .

تىل بىلەنلا بولسا ئىزھار چىن مۇھەببەت ،
سۆز كانىدىن دۇر ۋۈگۈھەر قازاي ساڭا .

بىراق تىلدا ئايان بولماس بۇ مۇھەببەت ،
زىنھار ئۇنى سۆزلەپ بېرەر ئوتلۇق كۆزلەر .
سۆزلىرىگە گۈۋاھچىدۇر ئاخىرقى رەت ،
بىر - بىرىگە چىڭ يېپىشقان شېرىن لەۋلەر .

خېتىڭ ئەمەس ، سۆزۈڭ ئەمەس ، كۆزلىرىڭدىن ،
مەنمۇ سېنىڭ يۈرىكىڭنى كۆرگەنىدىم .
شۇ سەۋەبتىن باغلاپ ساڭا ئەقىدەمنى ،
تىترەپ تۇرۇپ لەۋلىرىڭدىن سۆيگەنىدىم .

سۆيگىنىمنى بىلسەڭ ئەگەر ھاياجاندا ،
بولۇر ئاشۇ مىڭ خېتىمدىن ساڭا ئەۋزەل .
خېتىڭسىزمۇ يۈرىكىمنى ئاتاپ قويغان ،
چۈشەنگەچكە پاك قەلبىڭنى سەندىن ئاۋۋال .

قەدىرلەيمەن ساپ تۇيغۇنى - مۇھەببەتنى ،
سۆيگۈ بىلەن ياشار ئىنسان ، ياشار دۇنيا .
مۇھەببەتسىز يۈرەك قاتقان قىشتىكى مۇز ،
مۇز ئۈستىدە كۆكەرمەس گۈل ياكى گىياھ .

قەدىرلەيمەن مەنمۇ سېنىڭ يۈرىكىڭنى ،
ئەڭ ئاداققى مۇھەببىتىم تالىق ساڭا .
كەچۈر مېنى ،خەت ئورنىدا يازدىم شېئىر ،
بۇ مېنىڭدىن يادىكار بوپ قالسۇن ساڭا .

كېچىكىپ يېزىلغان ئىككى لىرىكا

1

تۇن كېچە ـ زۇلمەتتە يانغان مەشئەلدەك ،
ئويغاتتىڭ قەلبىمدە ئۆزگىچە بىر ھال .
ئۇنتۇدۇم دۇنيانى ، ئۆزۇمنىمۇ ھەم ،
قەلبىمنى بىر يولى قىلىپسەن قامال .

مېھرىڭدىن نۇرلاندى ئۆچكەن ياشلىقىم ،
غۇرۇرۇم ئالدىڭدا بولمىدى پايمال .
ئاجىز تەن ـ روھىمغا كۈچ بەردى ئىشقىڭ ،
ئاھ ، سۆيگۈ ئىلاھى — ئى ساھىبجامال .

«ئوڭۇمۇ ، چۈشۈمۇ ؟» بىلمەسمەن تېخى ،
شۇ قۇتلۇق چاغلارنى قىلغاندا خىيال .
«مەن سۆيگەن پەرىمۇ ياكى سەن نىگار»
ئۆزۈمگە مىڭ مەرە قويىمەن سوئال .

سوئال كۆپ ، خىيال كۆپ دۇنيادا چەكسىز ،
ۋە لېكىن سۆيگۈسىز ئىنسانغا ئۇۋال .
نە ئىنسان ، نۇر سۆيگەن پەرۋانىمۇ ھەم
كۈل بولۇپ چىراغدىن تاپمامدۇ ۋىسال ؟

مەن ئادەم ئالەمچە تۇيغۇلارغا باي ،
سۆيگۈسىز ياشاشقا يوق مەندە ئامال .

ئەيىبكار بولساممۇ سەن ئۇچۈن بولدۇم ،
ئالدىڭدا خجىلمەن ، كەچۈر ئايجامال .

2

ئاتەشتەك كۆزۈڭدىن چاقنىغاندا نۇر ،
قاراپلا مېھرىڭدىن ئېرىپ كېتىمەن .
كىرپىكىڭ كۆزۈمگە ئۇزگەن چاغدا ئوق ،
بېھوش بوپ ، دۇنيانى ئۇنتۇپ كېتىمەن .

نە سىر بار بۇ كۆزدە ، ئېيتقىنا جانان ،
تېگى يوق ئويلارغا چۆكۈپ كېتىمەن .
سەن ئىنسان نەسلىمۇ ياكى پەرىزات ؟
بىلەلمەي سىرىڭنى تۇرۇپ كېتىمەن .

بىر گۈلنىڭ ۋەسلىنى ئىزدىسەم سەندىن ،
مىڭ جەننەت پەيزىنى يار قىلدىڭ ماڭا .
بىر زەررە كۆزۈڭدىن ئىزدىسەم يالقۇن ،
مىڭ قۇياش تەپتىنى يار قىلدىڭ ماڭا .

تارتىنىش ، ئەيمىنىش ئىچرە كۆپ زامان ،
ياشىدىم ئۇن ـ تىنسىز سېنى سۆيەلمەي .
بۇگۈن نۇر ۋەسلىڭدىن ئىچىپ مەي ـ شاراب ،
تۇرىمەن كۆزۈڭدىن كۆزۈم ئۇزەلمەي .

سەن ئىنسان بالىسى ئەمەس ، پەرىشته ،
ئالدىڭدا ئاز ماڭا ئەيلىسەم قۇللۇق .
كۆپ ئەمەس ، بىر نىگاھ ، بىر لەھزە ۋاقتىڭ ،
رازىمەن ، ماڭىلا بولسا تەئەللۇق .

تىنىقلىرىڭ كەلدى قېشىمغا

ئى دىلرەبا ، يازغان خېتىڭ تەگدى قولۇمغا ،
قاراپ قالدىم ھاياجاندا يىرتالماي ئۇزاق .
خېتىڭ ئەمەس ، تىنىقلىرىڭ كەلدى قېشىمغا ،
كەتتى بىر پەس ئۇزاق يىللىق ھىجران ۋە پىراق .

خەتنى ۋىسال — «يېرىم دىدار» دەپتىكەن بىرسى ،
يېرىم ئەمەس ، گۈل ۋەسلىڭنى كۆرگەندەك بولدۇم .
ھەربىر قۇرى ، ھەربىر سۆزى گويا بىر ئاتەش ،
شۇ ئاتەشتە يەنە بىر رەت كۆيگەندەك بولدۇم .

تونۇش يۈرەك ،تونۇش مېھىر ،تونۇش پوچېركاڭ ،
ئوقۇپ چىقتىم ، ئۇنى قانچە بىلمەس ھېچ كىشى .
تۆكۈلمىدى ، بىراق بۇگۈن ياشلىقتىن پەرقى
پۈتكەنمىكىن قۇرۇپ ياكى كۆزۈمنىڭ يېشى .

تۆكۈلمىدى كۆزۈمدىن ياش قەغەز بېتىگە ،
لېكىن قەلبىم ئۇن ـ تىۋىشسىز ئۆكسۈدى يىغلاپ .
قوشۇلغانمۇ بۇ شادلىققا يېڭى دەرد ـ ئەلەم ،
تۇرار ھامان بىر خىل ھەسرەت ئۆزىگە چىللاپ .

«ئۇنتۇپسەن مېنى ئەپسۇس !» دەپسەن خېتىڭدە ،
نەدە بولغان ياشلىقىنى ئۇنتۇغان ئىنسان ؟ !
كېتەر بەلكى ئوق ئىزىنى يىللار داۋالاپ ،
بولماس شېپا مۇھەببەتكە ھەرگىزمۇ ھىجران .

ئۆتتى يىللار ، ئۆتتى راستتىن ئايرىلىپ سەندىن ،
چەرخى پەلەك ئوخشاشمىغان قىسمەت بېغىشلاپ .
ئايرىلغانغا ، كۆرمىگەنگە ئۇنتۇلسا يارى ،
يۈرمەس ئىدى شاھ سەنەمنۇ باغلاردا يىغلاپ .

يالقۇن بولۇر ۋىسال ئىشقى
ھىجران بىلەن

گۈل ۋەسلىنى كۈندە كۆرۈش نېسىپ بولسا ،
سايرىملىستى باغدا بۈلبۈل ئاغزىدا قان .
كۆرمىگەنگە - ئايرىلغانغا ئىشقى ئۆلسە ،
بەرمەس ئىدى زۆھرەسىگە تاھىرمۇ جان .

پاك مۇھەببەت چىن يۈرەكتە بولسا ئۇچقۇن ،
يالقۇن بولۇر ۋىسال ئىشقى ھىجران بىلەن .
كېتەر بەزەن ئاشۇ يالقۇن زادى ئۆچمەي ،
ئۆلگىنىدە شۇبھىسىزلا ئىنسان بىلەن .

خاتىرەگىدە بولسام ناۋادا

«شۇنچە يىللار ئۆتسىمۇ بىر كۈن ،
خاتىرەمدىن كەتمىدىگىڭ زىنھار .
ھەر دەقىقە ئەسلىدىم سېنى ،
بىر كۆرۈشكە بولۇپ ئىنتىزار» .
شۇ سۆزۈڭلا كۈپايە ماڭا ،
ئىخلاسىڭدىن رازىمەن دىلدار .

خاتىرەگىدە بولسام ناۋادا ،
ئاچچىق يۇتۇپ قىلما پۇشايمان .

كۆڭلۈڭ يېرىم ئۇزۇن تۇنلەردە ،
ئەسلە مېنى ، بولما بىئارام .

خاتىرەڭدە بولسام ناۋادا ،
ئەسلە ياشلىق گۈلگۈن چېغىمنى .
نۇر ۋەسلىڭگە بولۇپ سەرسانە ،
يامغۇر كەبى تۆككەن يېشىمنى .

خاتىرەڭدە بولسام ناۋادا ،
پاك سۆيگۈمدىن بولما دەرگۇمان .
ئۆتكەن كۈنلەر بوپ قالسۇن تارىخ ،
بۈگۈن بىزگە كەلمىسۇن ھىجران .

خاتىرەڭدە بولسام ناۋادا ،
كۈلۈپ تۇرۇپ ئەسكە ئال مېنى .
ھەسرەت يۇتۇپ يۈرۈش بىھاجەت ،
شاد كۈلكىدە كۆرەي مەن سېنى .

خاتىرەڭدە بولسام ناۋادا ،
كەلگىن پەقەت ، بولما خىجالەت .
ئىنسان ئۆچۈن ئۇلۇغ ھەمىدىن ،
ۋاپا بىلەن سۆيگۈ ـ ساداقەت .

خاتىرەڭدە بولسام ناۋادا ،
گۈلدەك كۈلۈپ مېنى كۈتۈۋال .
ۋىسال ئىزدەپ ئۆتكەن ھاياتى ،
ئاشىقىڭنى ئۆز باغرىڭغا ئال .

سۆيگۈ گۈلۈمنى قۇرۇتما جانان

سەن پانىي ئالەمگە كەلگەن پەرىشتە ،
پاكلىقتا تەڭداشسىز ھەممىدىن يۇكسەك .
سەن قەلبىم بېغىنى گۈللەتكەن گىياھ ،
ۋە ياكى بىر ئۆمۈر توزۇماس چېچەك .

سەن سۆيگۈ بابىدا مېھرى ئوت - ئاتەش ،
چىن ۋاپا تەختىدە ئولتۇرغان سۇلتان .
مەن يەرگە كۆمۈلگەن ئىزسىز قورام تاش ،
سەن ئەرشتە چاقنىغان نۇرانە چولپان .

ئەقىدەڭ : سۆيگۈگە بولۇش ۋاپادار ،
غۇرۇرۇڭ تاجىغا ئۆزۈڭ ھۆكۈمران .
قېنىڭدا ئاققىنى بىرلا ساداقەت ،
بۇ يورۇق يۈلتۇزدەك كۆڭلۈمگە ئايان .

سەن تەييار بىغۇبار ۋىجدانىڭ بىلەن ،
خالىساڭ بەختىڭنى قىلىشقا قۇربان .
مەن ئۇچۇن ئەقىدەڭ ھەممىدىن ئەلا ،
ئۇنىڭسىز زۇلمەتتۇر ماڭا كەڭ جاھان .

بىر نىگاھ ، بىر ۋىسال كۈتكىنىم - بەختىم ،
ئېرىشمەك ئۈنىڭغا مەندىكى ئارمان .
ۋە لېكىن تەقدىرنىڭ شورلۇق قىسمىتى ،
سەن ، ماڭا يەتكۈدەك بەرمىدى ئىمكان .

چىدايمەن ، چىداشتىن يوق ئۆزگە ئامال ،
كۆز يېشىم ھىجراندا بولسىمۇ قىيان .
چۈنكى دىل بىر ئۆمۈر چەككەي رىيازەت ،
ھۆرمەتنى سۆيگۈگە تېگىشسە ئىنسان .

بولدى بەس ! شۇ ھۆرمەت ماڭا كۈپايە ،
گۈزۈاھتۇر سۆزۈمگە يەر بىلەن ئاسمان .
مەن تىلەي سېنىڭدىن قەلبىڭ بېغىدا ،
ئېچىلغان گۈلۈمنى قۇرۇتما جانان.....

بۇ بىزگە بەختمۇ ياكى كۆز يېشى؟

نازاكەت ، سۈلكەتتە بىر سەن يېگانە ،
دىلىڭ گۈل بەرگىدەك ئىكەن بىغۇبار .
كۆڭۈلدىن - كۆڭۈلگە يول بەرگەن سۆيگۈ ،
سۆزلەتتى تىلىمنى ، كەچۈر ئەي نىگار .

تونۇشتۇق كۈز پەسلى ، تۆككەندە غازاڭ ،
دىللاردا ئويغاندى يېڭى بىر باھار .
بىر ئارزۇ - بىر ئىستەك بىزدە ھۆكۈمران ،
ئۆزئارا تەلمۈرۈپ ، باقتۇق ئىنتىزار .

سىرداشتۇق ، مۇڭداشتۇق ، يوقتۇر ئارمىنىم ،
دۇنيادا سۆيگۈنىڭ بارمۇ تەڭدىشى .
نى قىسمەت بېغىشلار ئەتىكى ھىجران ،
بۇ بىزگە بەختمۇ ياكى كۆز يېشى؟

تارتىۋالما ئەمدى چۈشۈمنى

سەن ھېلى تاتلىق - شېرىن ئۇيقۇدا ،
مەن نېمە كويدا بىلمەيسەن جانان .

كىرپىكلەردە نە ئۇيقۇ دىدارى ،
ھالىمنى زىنھار كۆرمەيسەن جانان .
چۈنكى سەن ماڭا بېرىپ سۆيگۈنى ،
ئىشقى مېھرىڭنى بەرمىگەن جانان .

كۆرەتتىم بىر چاغ سېنى چۈشۈمدە ،
يىراق - يىراقتىن قاراپ سەن تامان .
كۈندۈزى ئىزدەپ يۈرسەم ۋىسالىڭ ،
كېچىسى نەدە كۆرۈشكە ئىمكان .
تارتىۋالدىڭمۇ ئەمدى چۈشۈمنى ،
قوشۇپ سۆيگۈڭگە ئېيتقىنا جانان ؟

ئەسلىدىن شۇنداق شورلۇق يىگىتتىم ،
قىسمىتى تەتۈر ، يۈرىكى گۈلخان .
بىر ئۆمۈر كۈتسەم سېنى كېلەر دەپ ،
بەرگىنىڭ بولدى مەن ئۈچۈن ھىجران .
ياشلىقتا يانغان ئارزۇ - ئىستەكلەر ،
نەۋرىمىز ئۈچۈن بوپ قالسۇن ئارمان .

كەچمىدىم زىنھار ئېتىقادىمدىن ،
غايە - ئىخلاسقا موھتاج بۇ جاھان .
ئىنسانىدا ۋاپا ، بولماي ساداقەت ،
يېزىلغان نەدە سۆيگۈدىن داستان .
ئاسىي دىللاردا بۇزۇلسا قەسەم ،
چىدىماس جىسمىم ، چىدىماس ۋىجدان .

ئاشىق دېگەن ھىجران بىلەن ياشامدۇ ؟

«ئەسسالام ! » دەپ تۇنجى قىلغان قۇتلۇق سالامىڭ ،
بىر مەن ئۈچۈن جاندىن ئەزىز ، شۇنچە قەدىرلىك .

دىل رىشتىمنى مەپتۇن قىلغان تونۇش ئاۋازىڭ ،
تېلېفوندىمۇ ئۆزگەرمەيدۇ ، شۇنچە سۆيۈملۈك .

كۆزلىرىڭنى كۆرمىسەممۇ ، ئاڭلاپ ئۇنۇڭنى ،
هاياجاندا تىلىم كەلمەي ئەھۋال سورايمەن .
تىنىقلىرىڭ ئۇرۇلغاندەك خۇددى يۈزۈمگە ،
ئەتراپىمدىن سېنى ئىزدەپ هەريان قارايمەن .

ئەپسۇس ، مېنىڭ ئىزدەشلىرىم كېتەر بىكارغا ،
يوقلۇقۇڭدىن يۈرەك تىترەپ ، كېلەر لەرزىگە .
بەلكى سۆيگۈ تەشناسىدا ئۆرتەنگەن ئىنسان ،
بولار شۇنداق ، يەتكەن چاغدا يارنىڭ ۋەسلىگە .

بىراق چەكسىز شۇنچە ئالەم ، سەن - مەن ئۇچۇن تار ،
ئاۋارىمەن بەزى چاغلار سېنى تاپالماي .
سېنى تاپسام تىلىم كەلمەس دەرھاللا سۆزگە ،
بىچارىمەن ، يازاي دېسەم قەلەم تۇتالماي .

كەچۈر مېنى ئى دىلرەبا ، سۆيۈملۈك جانان ،
چىن مۇھەببەت ياكى شۇنداق تىلسىز بولامدۇ ؟
بارچە ئادەم ئۆز بەختىنى تاپسا ۋىسالدىن ،
ئاشىق دېگەن هىجران بىلەن يىغلاپ ياشامدۇ ؟

نورۇز گۈلى

نورزۇ گۈلى
ئۈزۈۋالسام بولارمۇ سېنى ؟ !
گۈل تاجىڭغا بوپ قالدىم شەيدا ،
ئانىغا تەلپۈنگەن سەبىي بوۋاقتەك ،
بەرگىڭدىن باھارنىڭ پەيزىنى كۆردۈم ،
چېھرىڭدىن ئۈمىدنىڭ كۆزىنى كۆردۈم ،
كېچىدە «ۋاللىدە» يانغان چىراغدەك .

نورۇز گۈلى
ئۈزۈۋالسام بولارمۇ سېنى ؟ !
يىلتىزىڭغا بولۇپ مەن سادىق
قىسسام دەيمەن شاھانە تاجدەك .
پۈراپ - پۈراپ تويماي خۇمارلىق ،
قىلىپ بەزى سېنى تۇمارلىق ،
سۆيۈپ ئۆتسەم دەيمەن ئاشىقتەك .

نورۇز گۈلى
ئۈزۈۋالسام بولارمۇ سېنى ؟ !
ئىزدەپ كۆرسەم يوقكەن باشقا گۈل
سوۋغات ئۈچۈن بابسەن يېگانە ،
تۈتاي سېنى ئاۋۋال بوۋامغا ،
ئاندىن قالسا تۈغقان ئانامغا ،
يېڭى يىلى بولسۇن مۇبارەك !
كۈلسۇن بەختى سەندەك نۇرانە .

نورۇز گۈلى
ئۇزۇڭالسام بولارمۇ سېنى ؟ !
قۇچاق ـ قۇچاق تىزىپ گۈلدەستە ،
ئېلىپ بارسام نورۇز ئەھلىگە .
كۈلۈپ كەتسە بوۋاي ـ مومايلار ،
تالاپ كەتسە يىگىتلەر ـ قىزلار ،
تۇتسام بىر تالدىن يەتسە ھەممىگە .
بىراق ، ئاخىرى
قالسا بىر تالا ،
مەن ئۇنى كۆكسۈمدە ساقلاپ ،
قېنىمدا تېخىمۇ قىلىپ باراقسان
تۇتسام دەيمەن :
نەۋرەمگە ،
چەۋرەمگە
بولسا يەنە ئەۋرەمگە !

ياشلىقنى ئەسلەش

«ياشلىق» دېسەم ، ئۆتكەن ئۆمرۈمدىن ،
باھار سوراپ كېتىپتۇ چۈشۈم .
سۆيگۈ دېسەم ، ۋىسال چاقىرىپ ،
كۆك قەرىگە يېتىپتۇ ئۇنۇم .

باھار سوراپ كەتكەن چۈشۈمدىن ،
كۆردۈم يەنە پەسلى كۈزۈمنى .
سۆيگۈ ئىزدەپ كىرگەن بېغىمدىن ،
تاپتىم ئەپسۇس ، سولغان گۈلۈمنى .

كۆك قەرىگە يەتكەن ئۇنۇمدىن ،
كەلدى ئوخشاش كۆڭۈلسىز خەۋەر :
«ئۆتكەن ئۆمۈر ،— دېدى ،— ئانقان ئوق» ،
دىلىم غەمناك بولدى شۇ قەدەر .

ھىجران ھەسرىتى

«ئاشىق» دېگەن ۋىسال ، ھىجران دېگەن سۆزمىكىن ،
ئەسكە ئالدىم ياشانغاندا يەنە مەن سېنى .
قىسمەت دېگەن غازاڭ تۆككەن ياكى كۈزمىكىن ،
ياشلىق گۈلى پورەكلىگەن پەسىللەر قېنى ؟ !

ئېسىمدە بار سېنىڭ مەندە قالغان خاتىرەڭ ،
كەتكەنىدىڭ يېزىلمىغان قۇرلارنى تاشلاپ .
كېتىپ قالغان سېنىڭ بىلەن مىسكىن يۈرىكىم ،
كەچمىشلەردىن ھەسرەتلىنىپ ، ئېسەدەپ يىغلاپ .

غېمىڭنى يەپ ، غەم ـ غۇسسەڭگە بولدۇم كۆپ غەمخان ،
ئاچچىق يۈتۈپ ھەسرىتىڭگە ، بولدۇم ھەم سەرسان ،
نېمە دەيمەن ساڭا ئەمدى ئۆزۈمنى ئاقلاپ ؟
سېنىڭ ئۈچۈن تەييار ئىدىم بولۇشقا قۇربان .

پەلەك چاقى چۆرگىلەركەن قىسمەتتە ئەجەب ،
ئۇلغىيارکەن لېكىن ئىستەك تارتقانچە ھىجران .
ھايات بولسا جىسمىمىزدا ئاشۇ ئەزىز جان ،
يىلتىز سۈرۈپ كۆكلەپ قالار مۇكچەيگەن ئارمان .

نەۋرەمگە جاۋاب

ئالبومدىكى سۈرەتكە قاراپ ،
سۆزلەپ كەتتى بەش ياشلىق نەۋرەم :
— بۇ كىم ؟
— ماۋۇچۇ ، ئېيتقىنا بوۋا !
— تونۇدۇم ، مانا بۇ سارىگۈل ھەدەم .

— بىلدىم ، ماۋۇ سەن ،
— مانا بۇ دادام .
— يېنىدا تۇرغىنى ئايشەمگۈل مومام .
— نېمىشقا قاتاردا سېنىڭ يوق ئاناڭ ،
— يوقمىدى سۈرەتچى كەلگەندە داداڭ ؟ !

نېمە دەيمەن نەۋرەمگە ئەمدى ،
تىلىم كەلمەس جاۋابقا شۇدەم .
«ئۆلۈم» سۆزى سەبىيگە ئازاب ،
چوڭلارغا نومۇستۇر يالغان سۆزمۇ ھەم .

دېدىم ئاخىر نەۋرەمگە قاراپ :
بار ئىدى مېنىڭمۇ مېھرىبان ئانام ،
كۆيۈمچان ، قامەتلىك قەدىردان دادام ،
بىراق بۇندىن كۆپ يىل ئىلگىرى
بېرىپ بىزگە ئۇلار ھەممىنى
كېتىشكەن يىراققا بولۇشقا مېھمان .

بۇگۈن ،
ئەتە
ژەياكى ئۆگۈن ،
بەلكىم بىزمۇ كېتىپ قالارمىز .
بۇ قىسمەتنىڭ «نازۇك سىر»نى
چوڭ بولغاندا بىلىسەن بالام .
هايات ـ مامات بولغاچ قوشكېزەك ،
دۇنيا گۈزەل ، ئىنسان مېهرىبان .

تاڭ لىرىكىسى

تۇنگە ھەمراھ پىنھان كۆلبەمدە ،
كۆتتۈم دېرىزە ئالدىدا تاڭنى ،
ئاشىقلار ئۆز يارىنى كۆتكەندەك گويا ؛
قۇياش چىقتى : يۇزلىرى ئوتقاش ،
قىزارغان ئۇپۇقنى بويىنىغا چىگىپ ،
مەن دېدىم : كەل قۇياش ، كەلگىن مەرھابا !

قۇياش كۈلدى تولغىنىپ نازلىق ،
كىرپىكىدە تارام ـ تارام نۇر .
تىنىقىدا خۇش پۇراق ئىپار ،
تۆكۈلگەندەك لەۋلىرىدىن سانسىز گۈل ـ گىياھ .
سالىمىغا بەردى ئۇ جاۋاب :
كۆتكىنىڭگە مىڭ رەھمەت ساڭا .

مەن دېدىم : ئېيتقىنچۇ قۇياش !
سەن نېچۈن قىزىل ؟
سەن نېچۈن نۇرلۇق ؟
تۆكۈلگەنمۇ ياكى بىر زامان
يۇز ـ كۆزۈڭگە قىپقىزىل سىياھ ؟
ھەر تاڭ سەھەر چىققان چېغىڭدا ،
ھەر كەچقۇرۇنِ پاتقان چېغىڭدا ،
ئۆزگەرمەس بۇ ھالەت بىلسەم زادىلا .

قۇياش دېدى ئىللىق تولغىنىپ ،
يۇزلىرىدىن تۆكۈپ نۇر ـ زىيا :
راست ئېيتىسەن دىلداش ـ دىلرەبا !
مەن ئۇچۇن زېمىننىڭ شادلىقى ئەلا .
قىزىللىقتا چاقنايدۇ كۆلكەم ،
قارا تۇندە يوقايدۇ كۆلكەم ،
ئۇ زىنھار ئۆزگەرمەس مۇتلەق ھەقىقەت
بۇ ئالەم ئاپىرىدە بولغاندىن بىنا .

كۆلۈپ كەتمە مېنى «چىقتى !» دەپ ،
مەيۈسلەنمە مېنى «كەتتى !» دەپ .
باھارغا قىش ،
شادلىققا يىغا بولغاندەك ھەمراھ ،
ھەممىگە ئورتاقتۇر ئىككى خىل قىسمەت ،
گۈزاھتۇر بۇ ئىشقا بۇ سىرلىق دۇنيا .

مۇھەببەت تەبىرى

1

سەن ئۆزۈڭ بىر گۈزەل سىرلىق پەرىزات ،
بىئاتەش كۆزلەرگە كۆرۈنمەيدىغان .
كۆرمىگەن كۆرسەم دەپ داغۇھەسرەتتە ،
كۆرگەنلەر ۋەسلىگە يېتەلمەيدىغان .
شاھىنشاھ تاجۇتەخت ، تەختىنى تاشلاپ ،
رىشتىنى سېنىڭدىن ئۈزەلمەيدىغان .

2

سەن ئۆزۈڭ غايىۋى قەيسەر ئەتىرگۈل ،
يازۇقىش گۈل چېچىڭ تۆكۈلمەيدىغان .
چوغ سۈپەت لېۋىڭدە ئىپارنىڭ يۇقى ،
گۈپۈلدەپ خۇش ھىدى تۇگىمەيدىغان .
بۇلبۇلغا ۋاپادار ، قۇزغۇنغا تىكەن ،
كۆرگەنلا شېخىدىن ئۈزەلمەيدىغان .

3

سەن بالقىپ قۇياشتەك تۇرغان نۇر - زىيا ،
جىسمى چوغ ۋۇجۇدتىن كېتەلمەيدىغان .
قىشنىمۇ ياز قىلىپ مېھىر - ئاتەشتە ،
ۋاپادار دىللاردا چېچەكلەيدىغان .

سەن دۇنيا لەززىتى ، ھايات شەربىتى ،
ئاشىقلار جاپاسىز ئىچەلمەيدىغان .

4

سەن ئۆزۈڭ يىراقتا سوزۇلغان بىر يول ،
گىرىمسەن ئۇپۇقتا كۆرۈنمەيدىغان .
داۋانلار جاپالىق بولسىمۇ كارۋان ،
ماڭمىسا زادىلا ئۆتەلمەيدىغان .
سەن كارۋان ناخشىسى ، ئۇنلۇك قوڭغۇراق ،
ساداسى مەڭگۈگە ئۇزۇلمەيدىغان .

بویۇن

باها بېرەر ھەرکىم ساڭا ئۆزگىچە ،
بىرى يۇمشاق ، بىرى قاتتىق ، دېيىشەر .
قىزىقى شۇ : قاتتىقىنى غاجىسا ،
يۇمشىقىنى مازاق قىلىپ كۈلۈشەر .

بىلسەڭ ، جىسمىڭ گۆش ، سۆڭەكتىن پۈتۈلگەن ،
يۇمشاق ، قاتتىق بولۇش زادى گۇناھمۇ ؟
بىراق «قىلچ ئېگىلگەننى كەسمەيدۇ»
دېگەن تەمسىل ساڭا ئادىل باھامۇ ؟

بۇ شېئىردىن چىقار شۇنداق نەتىجە

راست سۆزلەشنىڭ ئۆزى ياخشى پەزىلەت ،
بىلسە ئەسلىي بىر ئەقىللىق ئىنسانغا .
بىراق راست گەپ بەزى چاغدا گۇناھتۇر ،
شەكلى ئادەم ، كۆڭلى قارا نادانغا .

چۈنكى نادان ھەق - ناھەق دەپ ئايرىماس ،
كۆزى ئوچۇق ، قەلبى ئەما ، كۆرمەيدۇ .
شۇ سەۋەبتىن يالغان بىلەن راستنى ئۇ ،
بىر تاياقتا بىر قوتانغا ھەيدەيدۇ .

بۇ شېئىردىن چىقار شۇنداق نەتىجە :
نادانلاردىن دائىم ھەزەر قىلغۇلۇق .
بال تامسىمۇ شېرىن - شېكەر تىلىدىن ،
ئۇندىمەستىن سۇكۇت قىلىپ تۇرغۇلۇق .

تەئەججۇپلۇك شېئىرلار

1

ئالدايدىكەن ئادەمنى شەيتان ،
ئالدايدىكەن ساختا مۇھەببەت .
كۆرۈنمەسكەن ئاشىق كۆزىگە ،
قان ـ ياش بىلەن تويۇنغان نەپرەت .
ئالدىڭدىكى كۆرۈنگەن دۇنيا ،
بىلىنەركەن مۇتلەق ھەقىقەت .

بىر چاغ مەنمۇ بىۋاپا يارغا :
«سەن بولمىساڭ ئۆلىمەن» دېگەن .
«سەنسىز ياشاش مەن ئۈچۈن دوزاخ —
ئۆلمەي تىرىك كۆيىمەن» دېگەن .

نەدىكى گەپ ، بىلسەم ئەمدى مەن ،
ئۆز ئەقىدەم ئالداپتۇ مېنى .
خىزىر بىلگەن ساختا مۇھەببەت ،
شەيتان بولۇپ گوللاپتۇ مېنى .

2

چۈشەنمەيمەن سۆيگۈ دېگەننى ،
سۆيگەن دىلدا بولامدۇ ھەسرەت ؟
چۈشەنمەيمەن كۆيدۈم دېگەننى ،
كۆيگەن دىلدا بولامدۇ نەپرەت ؟

ئىشەنمەيمەن دوستلاردا بولماي ،
بولسا ياۋدا دوستلۇق - بۇھەببەت !

سەن قەلبىم تۆرىگە چۈشكەن پەرىزات

(ك . سىمنوۋغا تەقلىد)

سەن ماڭا ھېلىھەم سىرلىق پەرىشتە ،
ئۆتكەنلەر تۇندىكى كۆرگەن شېرىن چۈش .
مەن ئۇچۇن بەختمۇ ياكى بىر ئازاب ،
ياشلىقىم ئۆتكەندە قايتا سۆيۈلۈش .

مەپتۇنكار ھالىتىڭ سەبىي قىزىلگۈل ،
پەرىشان كۆزلىرىڭ تاڭدىكى چولپان .
جارانلىق شوخ كۈلكەڭ بۇلبۇلغا قىياس ،
ئاق رومال ئاستىدا چاچلىرىڭ بوستان .

نە سەۋەب سەندىكى بۇ خىل ياتسىراش ،
يۈرىكىم ئۆرتىنەر كۆزۈڭگە قاراپ .
كۆڭلۈڭگە ھېچ نەرسە بەرمەس تەسەللى ،
ياكى بۇ سۆيۈشتىن چەكتىڭمۇ ئازاب .

ئۆزۈڭنى بىھۇدە ئۇپراتما دىلىمەر ،
شاد كۈلكە ، خۇش چىراي كۆرەي مەن سېنى .
سەن قەلبىم تۆرىگە چۈشكەن پەرىزات ،
سېھىرلەپ ئىشقىڭدا قىينىما مېنى !

باھارنى سېغىنىش

كىچىكلىكتىن ئامراق ئىدىم ساڭا باھارىم ،
چۈنكى ساڭا كۆلۈپ باققانىدىم تۇنجى رەت .
بۇگۈن يەنە تاقىتىم تاق سېنى سېغىندىم ،
ۋۇجۇدۇمغا گۈل پەسلىگەندىن تىلەپ كۈچ - قۇۋۋەت .

بىلىندىمۇ ماڭا شۇنداق ياكى بۇ يىل قىش ،
بىمار بولۇپ يانقانسېرى ئۇزۇن سوزۇلۇپ .
سۈرتەي دېدىم كۆزلىرىمگە چېچەك پەسلىگنى ،
ھەربىر مىنۇت ، دەقىقەگنىڭ قەدرى ئۆتۈلۈپ .

باھار دېگەن ئەندىزىكەن قىران ياشلىقنىڭ ،
ئۇ بولسىلا مەۋجۇت ئىكەن سۆيگۈ - مۇھەببەت .
باھار دېگەن قانىتىكەن ئارزۇ - ئارماننىڭ ،
ئۇ بولسىلا ھاسىل ئىكەن مۇراد ۋە مەقسەت .

ئۆتكەن يىلىم ، ھەر باھارىم مەن ئۈچۈن مېھمان ،
«قېرىنتتى» دەپ كۆگلۈم يېرىم چەكمەيمەن ھەسرەت .
قېرىماسكەن ئارزۇ - ئارمان ، كەتسىمۇ دەرمان ،
ئۈمىد بىلەن ھايات ياشاش مەن ئۈچۈن قىممەت .

يېگى بىر يىل تۇنۇگۈنلا ماڭا قۇت تىلەپ ،
سوۋغا قىلدى قار گۈلىنى مەن ئۈچۈن رەت - رەت .
بۇگۈن مانا مىنۇت ساناپ يولۇگغا تەشنا ،
ۋىسال ئىزدەپ كۈتمەكتىمەن سېنى بىتاقەت .

كەل باھارىم ، ئاشىقىڭمەن سېنىڭ ئەزەلدىن ،
كۆرۈۋالاي دىدارىڭنى قانغۇچە بىر رەت .
بىلىپ قالسۇن ساڭا بولغان مۇھەببىتىمنى ،
يەرۇئاسمان ، بارچە ئىنسان ، ئانا تەبىئەت .

دىل يېرىم

تۇغۇلغان كۈنۈمنى سورىما مەندىن ،
بىلمەيمەن قايسى كۈن ، سائىتى قاچان ؟
«تۇغۇلغانىدىڭسەن كۆل كۆتۈرگەندە»
دېگەنىدى بىر چاغلار مەرھۇم جان ئانام .

بۇ ئىشتىن دىل يېرىم بولسىمۇ گاھى ،
بىر مەررە ئۆكۈنۈپ قىلمىدىم پۇشايمان .
نېمىدەپ ئۆزۈمگە ئوقۇي مەدھىيە ،
تولغاق يەپ تۇغقىنى تۇرسا شۇ ئانام .

تۇغۇلۇش نېسىپ بولۇپ قالسا ناۋادا ،
بۇ زىنھار ئارزۇغۇ ، يوق ئاڭا ئىمكان .
بۇ كۈننى ئانامنىڭ بايرىمى قىلىپ ،
قۇت تىلەپ ، شەنگە يازاتتىم داستان .

ئارمان

«ئارمان» دېسه كۆلۈپ كېتىمەن ،
بېلىق كەبى ئۈزۈپ كېتىمەن .
بىئارماندا بولامدۇ دەرمان ؟
كېسەل ياتسام تۇرۇپ كېتىمەن .

ئويلىمىسكى ، ئۆمرۈمگە قاراپ :
جىسمىمدىكى جان ئىكەن ئارمان ،
تومۇردىكى قان ئىكەن ئارمان ،
ساناپ باقساق تۈگىمەيدىغان ،
ھېسابى يوق سان ئىكەن ئارمان .

ئارمىنىڭدىن ھاياتنىڭ بېغى ،
بىر چىرايلىق چېچەكلەيدىكەن .
مۇھەببەتلىك ياشلىقنىڭ كۈچى ،
سېنى ئالغا يېتەكلەيدىكەن .

ئارمان بىلەن كۈلدى ئىجادىم ،
ئارمان بىلەن چىقتى قاناتىم .
ئالدىمايمەن ئۆزۈمنى زىنھار ،
ئارمان بىلەن تۈگەر ھاياتىم .

بىر شائىرغا مۇشائىرە

بىر شېئىردا دەپتۇ دوستۇم نەۋرىسىنى :
«قىش زىمىستاندا ئېچىلغان قىزىلگۈل ئۇ .
سەبىي مېھرى ، ئىشقى بىلەن چېچىپ يالقۇن ،
كېچە ـ كۈندۈز چاقناپ تۇرغان قىزىل چوغ ئۇ» .

بۇ شېئىردىن ئىلھاملىنىپ مەنمۇ شۇئان ،
دېدىم : نەۋرە ئۆيگە چىراغ ، كۆزگە نۇر ئۇ ،
بىلسەك ئەتە بىز باشلىغان بۇ سەپەرنىڭ ،
ئالدىدىكى رەڭگى ئۆڭمەس غالىب تۇغ ئۇ .

سۇدىن چىققان پەرىزات

(باللادا)

1

كۆز ئاخشىمى - نۇر ئاخشىمى ، ئايدىڭ كېچە ،
كۆكتە ئۇزەر ئون بەش كۈنلۈك پەرىزات ئاي .
تۇرار پەستە سۇكۇت ئىچرە قويۇق ئورمان ،
ئاقار ئوقچۇپ ئۇندا بىر جۇپ بۇلاق تىنماي .

بۇلاق سۇيى سۇزۇكلۈكتە گويا ئەينەك ،
ئايمۇ توختاپ ، ئۆز ھۆسنىگە باقار ئۇزاق .
بۇلاق بېشى چەكسىز گۈزەل گۈل - چىمەنلىك ،
سۇغا سايە تاشلاپ تۇرار بەرگى قىياق .

ئاشۇ بۇلاق ، ئاشۇ سۇزۇك زۇمرەتتەك سۇ ،
بۇك ئورمانىنىڭ ھاياتلىقى — ئىپتىخارى .
ئۇندا ئۆسكەن ھەر تۈپ گىياھ ، ھەربىر چېچەك ،
تەبىئەتنىڭ گۈزەللىكى ، يادىكارى .

2

كۆز ئاخشىمى ،
نۇر ئاخشىمى ، ئاپپاق كېچە ،
ئۇزەر كۆكتە بۇگۈن يەنە پەرىزات ئاي .
ئاي يۇغدۇسى چاچقۇ بولغان ياپراقلارغا ،
ئورمان ئىچى گۈزەللىكە شۇنچىلىك باي .

يەرىم كىچە ، چىغىر يولدىن شۇ بۇلاققا ،
كەلدى ئاستا بىر ياش يىگىت قەدەم بېسىپ .
كۆتەمدىكىن بىرسىنى ئۇ ، قولىدا گۈل —
ئولتۇراتتى ھەر تەرەپكە تەشنا بېقىپ .

كۆتتى يىگىت شۇ كەلگەنچە خېلى ئۇزاق ،
مىنۇت ئەمەس ، سائەتلەرمۇ ئۆتۈپ كەتتى .
كۆزلىرىدە يانغان سۆيگۈ ئۇچقۇنلىرى ،
يۈلتۇز كەبى ئاستا - ئاستا ئۇچۇپ كەتتى .

پىچىرلاشسا گۈل - گىياھلار شامال بىلەن ،
شىلدىرلىشىپ ئېقىشاتتى بۇلاق سۈيى .
ئاڭلىناتتى كۆك ئاسماندىن شۇنچە لەرزان ،
تۇنده ئۇچقان تۇرنىلارنىڭ مۇڭلۇق كۈيى .

كۆتۈشلەردىن يىگىت دىلى بولدىمۇ لال ،
چۆمدى بىردىن سىرلىق خىيال دەرياسىغا .
شۇبھىلەندى ئۆز كۆڭلىدە ئۆز ياردىن ،
ئىشەنگۈسى كەلمەي سۆيگۈ - ۋاپاسىغا .

ئويلىدى ئۇ ئۆز ئىچىدە گۇمان بىلەن :
نېمىشقا ئۇ ئۆز لەۋزىدە تۇرمايدىكىن ؟
بولسا كۆڭلى ياكى مەندىن باشقىسىدا ،
كۆرۈشكەندە نېچۈن ئوچۇق ئېيتمايدىكىن ؟

كۆتتۈم قانچە تۇنلەر بىدار ۋىسال ئىزدەپ ،
لېكىن مېنى ئالدىغانمۇ ، كەلمىدى ئۇ .

سالار ئوتقا سېلىپ قويۇپ ، ئۆزى باشتا ،
يالقۇنىدا كۆيگىنىمنى سەزمىدى ئۇ .

بولدى كەچتىم بۇ ژاپاسىز ياردىن بۇگۈن ،
قۇرۇق ژەدە ، ساداقىتى قۇرۇپ كەتسۇن .
بىژاپاغا تىزىپ كەلگەن گۈلدەستەمنۇ ،
شۇ بۇلاقنىڭ پاك سۈيىدە ئېقىپ كەتسۇن .

3

يىگىت دىلى كۈنداشلىقتا بولۇپ پارە ،
تۈيماي قالدى گۈلنى سۇغا ئاتقىنىنى .
نەدىن بىلسۇن ئاشۇ تاپتا نىگارنىڭ
ئىشىك ئېتىك ، ئۆيدە يىغلاپ ياتقىنىنى ؟

سۇغا چۈشكەن گۈلدەستىدىن بۇلاق يۈزى ،
كەتتى تەۋرەپ دولقۇن ياساپ چەمبەرسىمان .
لېكىن سۇدا كۈلۈپ تۇرغان ئاي شولىسى ،
ئۇنسىز يىغلاپ ، ھايال ئۆتمەي بولدى پىنھان .

ھەسرەت بىلەن گۈلگە قاراپ يىگىت بىر پەس ،
نېمىشقىدۇر كەتمەي يەنە تۇرۇپ قالدى .
تىترەپ تۇرغان سۇ يۈزىدىن ئەنە شۇ چاغ ،
ئاينى ئەمەس ، بىر پەرىنى كۆرۈپ قالدى .

«ئوخۇمۇ بۇ ياكى چۈشۈم ؟» دېدى يىگىت ،
بىر ژاققىچە ئۆز كۆزىگە ئىشىنەلمەي .

«پەرىزاتمۇ ياكى ئىنسان بۇ كۆرگىنىم»
تالدى ھەيران ھېچ نەرسىنى چۈشىنەلمەي .

پەرى دېسە ، پەرىدىنمۇ چەندان گۈزەل ،
ئۇ چىقاتتى ئاستا ئۇزۇپ سۇ ئىچىدىن .
چېچى سۇمبۇل ، لېۋى غۇنچە ، كۆزى بۇلاق ،
نۇر تاماتتى ئاي مەسەللىك يۈزلىرىدىن .

ئۇ ، چىقاتتى شۇنچە لەۋەن ، شۇنچە ئوماق ،
كىيگەن كىيىم ، رومىلىمۇ ئاي نۇرىدىن .
ئەپسۇس ! ئۇنىڭ گۈل ۋەسلىگە سايە تاشلاپ ،
ھەسرەت بىلەن مۇڭ ياغاتتى كۆزلىرىدىن .

چىقتى سۇدىن ، گۈل چىمەندە ئولتۇردى قىز ،
كۆرمىگەندەك ياش يىگىتنى چېچىن تاراپ .
ئولتۇراتتى شۇنچە غەمكىن ، شۇنچە مۇڭلۇق ،
سۈزۈك ئاسمان ، ئورمانلارغا تويماي قاراپ .

دېدى شۇ چاغ ئەس ـ ھوشىنى يىغقان يىگىت :
«پەرىمۇسەن ياكى ئىنسان ئەي گۈزەل قىز ؟ !
ئادەم دېسە ، بۇلاق ئىكەن تۇرار جايىڭ ،
پەرىزاتمۇ يا ھۆرمۇسەن ئېيتقىنا تېز ؟ !»

يىگىت چوڭقۇر ھاياجاندا تىلى تىترەپ ،
ھۆرمەت بىلەن قىزغا شۇنداق نىدا قىلدى .
قىزمۇ شۇئان گۈل ياغدۇرۇپ لەۋلىرىدىن ،
كۈتكەن تەلەپ ، ئارزۇسىنى بەجا قىلدى .

ئېيتتى كۈلۈپ پىسخكىدە قىز چىرايلىق :
— مەنمۇ ئادەم ئەۋلادىمەن ، بىلىپ قالغىن .
تەق ـ تۇرقۇم ئوخشايدىغۇ ئۆز يارىڭغا ،
ئىشەنمىسەڭ ، سىلىشتۇرۇپ كۆرۈپ باققىن .

مەندىمۇ بار زاتىمغا خاس نومۇس ، ۋىجدان ،
ئۆز يارىغا ساڭا ئوخشاش پاك مۇھەببەت .
مۇھەببەتتىن تاپار ئىنسان ئۆز بەختىنى ،
قوشۇلغاندا ئاڭا ۋاپا ، چىن ساداقەت .

يۈز يىل بۇرۇن مەنمۇ سەبىي بىر قىز ئىدىم ،
چوكانلارنىڭ قاتارىغا قېتىلمىغان .
ھۆسن ـ جامال ، لاتاپەتتە تەڭدىشى يوق ،
ئون گۈلىدىن تېخى بىرسى ئېچىلمىغان .

بىراق قىسمەت ياش گۈلۈمنى قىلدى غازاڭ ،
ئېچىلدۇرماي ، ئون سەككىزگە كىرگىنىمدە .
سۆيگۈ نېمە ، ۋاپا نېمە ئەمدى بىلىپ ،
ساڭا ئوخشاش بىر يىگىتنى سۆيگىنىمدە .

ئۆز چىرايىم ئۆز بەختىمگە بولدى دۈشمەن ،
بۇ دىياردا بىر زالىمنىڭ كۆزى چۈشۈپ .
يانمىدى ئۇ ئۆز نەپسىدىن ، خۇي ـ پەيلىدىن ،
يالۋۇرسىمۇ ئاتا ـ ئانام يېشىن تۆكۈپ .

شور پېشانە يىگىتىمۇ ساڭا ئوخشاش ،
پەرۋانىدەك ماڭا دىلدىن كۆيگەنىدى .

ئۆزى يېتىم ، قولى قىسقا بولسىمۇ ، پاك —
ئىشقىم بىلەن ھايات ياشاپ يۈرگەنىدى .

كەلدى بىر كۈن بېشىمىزغا تەڭ پالاكەت :
ئاشۇ زالىم مېنى ئۆيدىن تۈتۈپ كەتتى .
(ئۆيدە قالغان ئانام بىلەن ئاتام يىغلاپ ،
دەرد ـ ئەلەمدە كۆپ ئۆتمەستىن ئۆلۈپ كەتتى) .

شۇ ئاخشىمى ئەل يانقۇدا يىگىت بىردىن ،
بۇ زالىمنىڭ ھويلىسىدا بولدى پەيدا .
چىقتى شۇئان يالاقچىلار ھەر تامانىدىن ،
شۇ ئىش بىلەن باشلاندى جەڭ ، قانلىق غوۋغا .

ئېلىشتى ئۇ ، شىرەڭ جەسۇر ، جەڭگە كىرىپ ،
بەرگەن قەسەم ، ۋەدىسىنى قىلدى ئادا .
يەر چىشلىتىپ ئىككىسىنى ئاي پالتىدا ،
ئاھ ! ئۆزىمۇ بولدى ئاخىر جاندىن جۇدا .

تەتۈر پەلەك بىزنى شۇنداق قىلدى خاراب ،
شۇندىن بېرى ياشاش ماڭا ئۆلۈم بولدى .
بىپايان كەڭ ، سۇيى ئەلۋەك بۇ دىيارىم ،
ئۆلمەي تۇرۇپ كىرىپ يانقان گۆرۈم بولدى .

ھايات ياشاپ خورلانغۇچە ، — دېدىم بىر كۈن —
مەنمۇ ئۇنىڭ قەبرىسىگە كىرىپ كېتەي .
ھاياتلىقتا يېتەلمىگەن جانانىمنىڭ ،
ئارزۇ ـ ئارمان ، ۋىسالىغا ئەمدى يېتەي .

ئاشۇ خىيال ، ئاشۇ ئارمان بىر ئاخشىمى ،
ئېلىپ كەلدى بۇ بۇلاققا مېنى باشلاپ .
بۇلۇت يېرىپ چىقتى شۇ چاغ ئايمۇ غەمكىن ،
يۇلتۇزلارنى ھەمراھ قىلىپ ، كۆكتە پارلاپ .

سۇ يۇزىدە بالقىغاندا ئاي شولىسى ،
كۆرۈنگەندەك بولدى گويا يارنىڭ يۈزى .
چاقنىغاندا جىمىرلىشىپ سانسىز يۇلتۇز ،
تىكىلگەندەك بولدى ئۇنىڭ ئوتلۇق كۆزى .

ۋىدالاشتىم ئاشۇ سائەت بۇ دىياردىن ،
بىرلا شۇڭغۇپ سۇ ئىچىگە كىرىپ كەتتىم .
ھاياتىمدا يېتەلمىگەن ئارزۇيۇمغا ،
سۇ ئىچىدە ئۆلگەندىلا ئاندىن يەتتىم .

شۇندىن بېرى روھىم مېنىڭ بۇ بۇلاقتا ،
ياشاپ كەلدى كېچە - كۈندۈز يارىم بىلەن .
مۇھەببىتىم ، ئەقىدەمدىن كەچمىدىم ھېچ ،
ساقلاپ ئۇنى ۋىجدان ، نومۇس-ئارىم بىلەن .

كېچىلىرى چىقسا كۆكتە پەرىزات ئاي ،
ئاي يۈزىدىن گۈل چېھرىنى كۆرۈپ يەتتىم .
بولدى يۈز يىل مەن كۈتكىنى ئۇنى ساقلاپ ،
ساداقەتتىن ئۆزگە ھېسىنى تەرك ئەتتىم .

«بەخت بېرەر ياكى ئەجەل چىن مۇھەببەت» ،
مۇھەببەتكە ۋىجدان بىلەن ۋاپا كېرەك .

يەتمەك ئۇچۇن ئۆز يارىنىڭ ۋىسالىغا ،
پەرھاد كەبى سەۋر - تاقەت ، چىدام كېرەك.....

قىزنىڭ سۆزى مۇشۇ يەردە ئاياغلىشىپ ،
ئايغا قاراپ خېلى بىر پەس جىمىپ كەتتى .
يىگىت ئاڭا سۆز قاتقۇچە هاياجاندا ،
بىرلا شۇڭغۇپ سۇ ئىچىگە كىرىپ كەتتى .

4

قالدى يىگىت يالغۇز يەنە شۇ ئورۇندا ،
بولۇپ ئۆتكەن بۇ ئىشلارغا ئىشىنەلمەي .
ئەسكە ئالدى ئۆز يارىنى خىجىللىقتا ،
سۇغا ئاتقان گۈلدەستىدىن كۆز ئۈزەلمەي .

كۈتمىگەندە يار ۋىسالى بولدى ئايان ،
ئۆزى تىزغان گۈلدەستىدە يېغلاپ بىردىن .
دېدى ئۇمۇ پەرىزاتتەك تىلغا كىرىپ :
كۈتكەنمىدىم شۇ «ۋاپا»نى يىگىت سەندىن ؟

كۈتكىنىڭ راست ، مېنى تەشتا قانچە تۈنلەر ،
مەنمۇ سېنى مىنۇت ئەستىن چىقارمىدىم .
بىراق ئۆيدە قامال قىلدى ئۆگەي ئانام ،
شۇ سەۋەبتىن مەن ئالدىڭغا چىقالمىدىم .

ئاشىق ئۇچۇن ھىجران ئەمەس ، ۋىسال كېرەك ،
ۋىسال گۈلى ئېچىلمايدۇ ئارمان بىلەن .

يۇرەك دېگەن كۆيۈپ ئۆچەر گۈلخان ئەمەس ،
پاك مۇھەببەت سىنالغۇسى ھىجران بىلەن .

سۆيسەك مېنى چىن دىلىڭدىن ۋاپادارىم ،
قولۇڭنى سۇن ، قۇنقۇز مېنى بۇ دوزاختىن .
سۇزۇۋالغىن ماڭا ئاتاپ تىزىپ كەلگەن —
گۈلدەستەڭنى نابۇت قىلماي ئاي بۇلاقتىن .

يار سېمىسى چۈشتەك يەنە يوقالدى تېز ،
پۇچىلاندى يىگىت قەلبى ھاياجاندا .
تۇرۇپ قالدى خېلى ئۇزاق ئايغا قاراپ ،
(ياش قۇيۇلۇپ كۆزلىرىدىن پۇشايماندا) .

ئاي قەسىرىگە كىرىپ كەتتى ھايال ئۆتمەي ،
چولپان يورۇپ يۇلتۇزلارغا بولدى سۇلتان .
لەيلەپ تۇرغان بۇلاقتىكى گۈلنى سۇزۇپ ،
يىگىتمۇ ھەم ئۆز يولىغا بولدى راۋان .

كەتتى يىگىت ئورمان ئارا ، قولىدا گۈل ،
بارار نەگە ؟ لېكىن ئۇنى بىلىپ بولماس .
بەلكىم ئەتە كەلگەن چاغدا جۇپتى بىلەن ،
بۇگۈنكىدەك ھەسرەت چېكىپ كېتىپ قالماس .

مۇخەممەس ۋە تەخمىسلەر

كىتاب ھەققىدە مۇخەممەس

قاچانكى يەتتىگە كىردىم ، ماڭا يار بولدى بىر دىلبەر ،
گۈزەللىك بابىدا كىرسىز ، يۈزى نۇرلۇق ، تىلى شېكەر ،
شېكەر تىل لەۋزىدىن ئىچتىم ۋۇجۇدۇم قانغۇچە كەۋسەر ،
نە كەۋسەر ، خىسلىتى چەكسىز ، تېگى يوق بىباھا گۆھەر ،
ئۇنىڭ نۇرانە چېھرىدىن خىجىلدۇر كۆكتىكى ئەختەر .

ئۆگەندىم «ئا» بىلەن «ب» نى ئۇنىڭ يارقىن يۈزىدىن مەن ،
چۈشەندىم ھەق ، ئادالەتنى ، تونۇپ ئۆتكۈر تىلىدىن مەن ،
تېنىمگە كۈچ-قۇۋۋەت يىغدىم مېھىرلىك ھەر سۆزىدىن مەن ،
كۆرۈپ يەتتىم كېلەچەكنى قۇياش يەڭلىغ كۆزىدىن مەن ،
گۈزەل ياشلىق ھاياتىمنىڭ يولىدا بولدى ئۇ سەرۋەر .

ئۇنىڭ نۇرىدا ئوت ئاچتىم قارا زۇلمەت - جاھالەتكە ،
ئۇلاشتىم قىپقىزىل گۈلدەك يېڭى دەۋران سائادەتكە ،
قۇياشتەك چاقنىدى قەلبىم ، يېتىپ ئەقلىم كامالەتكە ،
بولۇپ ئاشنا گۈزەللىككە ، قەدەم قويدۇم ھىدايەتكە ،
ئەقىل - ئىدراك ، پاراسەتتە ماڭا بولغاچقا ئۇ جەۋھەر .

ھاياتىم ئۆتمىدى بىر كۈن ئۇنىڭدىن ئايرىلىپ يەككە ،
بىلىمسىز دۆت - نادانلاردىن يېسەمۇ قانچىلاپ دەككە ،
«كىتاب مەستانىسى» بۇ سۆز بەخش ئەتتى ماڭا كۈلكە ،
چىداپ تۆھمەت - ھاقارەتكە ، ئۇمىدنى ئۈزمىدىم چەككە ،
يېڭىشكە مۇشكۈلاتلارنى ئۇ بولدى ماڭا تىغ - شەمشەر .

«هایاتنىڭ قىممىتى نەدە؟» ئۇنىڭدىن مەن سوراپ باقتىم،
«ئۆگەن بىر كۈن ئۇچۈن ئون يىل» دېدى ئۇ، چىن جاۋاب تاپتىم،
تىرىشتىم تىرمىشىپ ھەر كۈن، بۇ يولدا كۆپ داۋان ئاشتىم،
ئېچىلدى سېھىرلىك تىلسىم، زەپەر دەريا سىدا ئاقتىم،
نىشان ـ مەقسەتكە يەتمەككە ئۇ بولدى ماڭا ئەگىۋشتەر.

بىھاجەت زەر ئۇچۈن پەرداز، چىرايلىققا گىرىم ـ زىننەت،
ئاشۇ زىننەت، ئاشۇ بايلىق ئىدىكسەن مەن ئۇچۈن قىممەت،
شۇڭا بىلدىم سېنى ھەر چاغ بېشىمغا تاجىئى ـ دۆلەت،
سېنىڭدىن نۇرلىنىپ قەلبىم، ۋۇجۇدۇم تاپتى كۈچ ـ قۇۋۋەت،
ئەجەب خۇشبۇيىنى چاچتى يولۇمغا لالەئى ئەنبەر.

جاھان چەكسىز، ئۆمۈر چەكلىك، نىيازى چىكى ئېسىكدە تۇت،
بىلىمسىز بۇ جاھان ئىچرە ئەمەستۇر ھېچ ئىشنىڭ مەۋجۇت،
ياشايدۇ تۆھپىسى مەڭگۇ، ئىجادكار، قەھرىمان، ئەرقۇت،
بۇ سۆزگە چىن گۇۋاھ ـ شاھىت ئۇلۇغ ئۇستاز، بوۋام مەھمۇد،
كىتابنى دوست تۇتۇپ سەنمۇ ئۆگەن ھارماي، بولۇپ كەمتەر.

كادىر ھەققىدە مۇخەممەس

كادىرى بولماق خەلقنىڭ ياخشى ئىشى، شۆھرەت ئەمەس،
بويىنىغا ئاسقان تۇمارەك ھۆسنىگە زىننەت ئەمەس،
ياخشى يەپ، ئويناپ ـ كۈلۈشكە كەڭ تاماشا پۇرسەت ئەمەس،
يا پىشانەڭگە پۇتۇلگەن ئەسلىدىن قىسمەت ئەمەس،
ئەل ئۇچۈن چەككەن رىيازەت زور بەخت، كۈلپەت ئەمەس.

كادىرى بولساڭ خەلقنىڭ سەن ئاڭا غەمخانە بول،
ئىشقىدا كۆيگەن يىگانە، جان پىدا پەرۋانە بول،

كۈلسه كۈل ، دەردىگه يىغلا ، مېهرىبان سەردارى بول ،
گەر ئۆلۈم كەلسه بېشىڭغا «ۋاي» دېمەي مەردانه بول ،
بۇ پەقەت بۇرچۇڭ سېنىڭ ، يا جاپا ، هەسرەت ئەمەس .

«مەن ، — دېگىن هەربىر سۆزۈڭدە-خەلق ئۈچۈن سادىق چاكار» ،
ئاقلا ئەھدىڭنى ئەمەلده بولسىمۇ جەبىر - جاپا ،
«مەن»نى دەپ زاتىڭنى ئۇنتۇپ ، باسمىغىن يولنى خاتا ،
قان - تەرىڭدىن كەلسه نۇسرەت زەررىچه قىلما تاما ،
هەق تىلەش قىلغان ئىشىغا چوڭ ئەيىب ، خىسلەت ئەمەس .

شان - شەرەپ قۇچساڭ ئىشىڭدا سەن ئاڭا مەست بولمىغىن ،
ئازغىنا تارتساڭ مۇشەققەت مۇڭلىنىپ غەش بولمىغىن ،
مەرتىۋەڭ ئۆسسۈن ئېگىزلەپ ، ئالدىراپ پەس بولمىغىن ،
ۋە لېكىن بىلمەي خۇدۇڭنى يەردىكى خەس بولمىغىن ،
بۇ ئۆزى كادىرغا لايىق ياخشى ئىش - هەرىكەت ئەمەس .

ئادىمىي ئەخلاق - پەزىلەت سەن ئۈچۈن بولسۇن چىراغ ،
تەخسىكەش ، ئالدامچىلاردىن بول پەخەس ، قاچقىن يىراق ،
ئارقا ئىشىك ، سوۋغات ، زىياپەت ئاخىرى باشقا چوماق ،
ئالدىدا قىلغان خۇشامەت جان ئالار يۇمشاق پىچاق ،
رەنجىمە قىلغان سۆزۈمگە ، بۇ ئۆزى تۆھمەت ئەمەس .

ئەل بىزار بولغاي سېنىڭدىن هەممىدە «چۆپقەت» دېسەڭ ،
يۈرتدىشىم ، يارۇبۇرادەر ، تۇغقىنىم ، ئۇلپەت دېسەڭ ،
بىر تېرىقچە كەلسه مەنپەئەت خۇش كۈلۈپ «رەهمەت» دېسەڭ ،
قول قۇرۇق كەلسه ناۋادا خۇيلىنىپ «تېز كەت» دېسەڭ ،
بۇ ئۆزى ئىنسانغا لايىق چىن مېهىر - شەپقەت ئەمەس .

خەلقىمىز ئېيتقان بۇرۇنلا : كادىرىم بولغىن سىلىق ،
ئەل ئىشى چەكسىز دېڭىزدۇر ، ئۇندا سەن ئۈزگەن بېلىق ،

كۈن كۆرەلمەس شۇ بېلىقمۇ ئالمىسا سۈدىن تىنىق ،
يىپتىن ئايرىلسا چېچىلغاي ئۇنچىدىن تىزغان تىزىق ،
بۇ سائا يۈكسەك شەرەپ ، تىلدىكى ھۆرمەت ئەمەس .

چىرىكلىك ئەلگە ئاپەتتۇر

چىرىكلىك مىسلى ئاپەتتۇر ، ئۇ يۇققان ئەلدە بەرىكەت يوق ،
چىرىكلىك شۇم قاباھەت ئىش ، ئۇنىڭدىن ئەلگە نۇسرەت يوق ،
چىرىكلىك بەتنىيەت شەيتان ، ئۇنىڭدىن ئەلگە شەپقەت يوق ،
چىرىكلىكنىڭ تېگى زىندان ، ئۆلۈمدىن ئۆزگە قىسمەت يوق ،
چىرىكلىكتىن رونىق تاپقان جاھاندا تاجۇدۇلەت يوق .

نەزەر سالسام قەدىم تارىخ بېتىگە ، بىھېساب ئىنسان ،
ئۆتۈپتۇ بۇ جاھان ئىچرە گاداي ياكى بولۇپ سۇلتان ،
ئادالەت پەزلىدىن گۈللەپ ، رونىق تاپسا زېمىن - ئاسمان ،
تۈگەپتۇ زەر قەسىر - تەختلەر زاۋاللىقتىن بولۇپ گۇمران ،
چىرىكلەر تەختى ۋەيرانلۇر ، ئۇنىڭدىن ئۆزگە ھېكمەت يوق .

كىشىگە كەلگۈسى ئامەت گۈزەل ئەخلاق - دىيانەتتىن ،
كىشىگە كەلگۈسى ئاپەت يېتىم ھەققى - خىيانەتتىن ،
تۈگەر ئىززەت ، غۇرۇر ، ۋىجدان قەبىھ قىلمىش جىنايەتتىن ،
قۇتۇلماس بولسا كىم نەدە ئۆمۈرلۈك چوڭ پالاكەتتىن ،
ھايالىق ئەرگە ئەل ئىچرە ئۇنىڭدىن ئەسكى ئىللەت يوق .

قاچار ئىنسان نىجاسەتتىن ھىدى قاڭسىق پۇراپ كەتسە ،
«ئەجەب ئوبدان بولۇپتۇ»دەر ، كېلىپ بىرسى كۆمۈۋەتسە ،
ئەمەسمۇ سەت ، تۇرۇپ ئىنسان نىجاسەتتەك چىرىپ كەتسە ،

چىرىپ كەتكەن گۈناھ ئازدەك ، قۇرت ئوخشاش چۈموپ كەتسە ،
چىرىكلەر جايى دوزاختۇر ، ئۇلاردىن ئەھلى جەننەت يوق .

ئەمەل بەردى ، ھوقۇق بەردى ئۇلارغا خەلق قىلىپ تەزىم ،
دېدى : باشىمغا كۈن چۈشسە يۆلەكچىم ھەمدە غەمخانىم ،
دېدى : سەنسىز چېچەك ئاچماس بۇ ئەلدە غايە ـ ئارمانىم ،
نېتەي ئەمدى قۇرۇپ كەتسە قولۇڭدا ئارزۇ بوستانىم ،
خەلققە بېۋاپا ، تۈزكور كىشىدە زەررە ھىممەت يوق .

نەزەردىن چۈشكۈسى ھەركىم بۇ تويماس گال بالاسىدىن ،
غۇرۇر ، ۋىجدانىنى تەرك ئەتكەن ئەمەل ـ شۆھرەت تەمەسىدىن ،
كىشى كۆكلەيدۇ ئەل مېھرى ، غېرىبلارنىڭ دۇئاسىدىن ،
قۇرۇپ كەتكەي تېنى قاقتەك ئاۋامنىڭ دىل ياراسىدىن ،
شاراب ئورنىدا ياش ئىچكەن مۇناپىقلارغا ئۇلپەت يوق .

ئېغىزدا مىڭ چىرايلىق سۆز : «خەلق بىزگە ئاتا» دەيدۇ ،
«ئىشىغا بىز ھامان تەييار ، ساداقەتمەن چاكار» دەيدۇ ،
شەرەپ كەلسە ، بەخت كەلسە «تۈمەن يىللار ياشا» دەيدۇ ،
ئامال تاپسا ئېلىپ يەپلا ئۈنى «تەنگە داۋا» دەيدۇ ،
چاكارنىڭ جىسمىدا بىلسەڭ ، ئۇنىڭدەك پەس پەزىلەت يوق .

ئىچىپ غەپلەت شارابىنى ئەقىلدىن ئاينىغان مەستتەك ،
بۇزۇپ ـ چاچقاي قۇرۇپ بەزمە «كۆتۈش»لەرنى قىلىپ دەستەك
ئېشەك مىنسە ئاۋام ، يەردە قىلىپ ھېس ئورنىنى پەستەك ،
ئېسىل پىكاپقا چىققاندا ئاۋام ـ ئەلنى كۆرەر خەستەك ،
قۇرۇق سۆلەت ، ھەشەمەتتىن كىشىگە قىلچە ھۆرمەت يوق .

ئادالەت قامۇسى قانۇن يېتىپ كەلگەندىمۇ قولىغا ،
ئاداشقاي پەيلى شەيتاندىن ، مېڭىپ كەلمەس تۈيۇق يولغا ،

ئاۋام كۆتكەن پىرىنسىپنى تېگىشكەچ پۇل بىلەن مالغا ،
تۆگەپ باتۇرلۇقى بىردىن ، كى ئايلانغاي گويا قۇلغا ،
تىلى باغلاقتىكى قۇلدا ھەقىقي سۆزگە جۈرئەت يوق .

تەمەخورلۇق ۋابا يەڭلىغ ، يېقىنلاشساڭ يۈقار سەللا ،
پېچەتلەنگەي «پارا» ئاتلىق قۇلۇپ بىرلە تىلىڭ تېزلا ،
يوقالسا ئادىمي خىسلەت ، ئىماندىن قەسەم بىللا ،
ھەقىقەت بىر تىيىن بولغاي ، قۇرۇق گەپ نەرخى مىڭ تىللا .
تەمەخورنى دېمە ئىنسان ، ئۇنىڭ ئۆمرىدە قىممەت يوق .

نادانلىقتىن بېشارەتتۇر زىمىستان پەسلىنى ئۇنتۇش ،
زاۋاللىقتىن بېشارەتتۇر ئۆزۈنىڭ ئەسلىنى ئۇنتۇش ،
نەسىللەرگە خىيانەتتۇر ئۆزۈنىڭ نەسلىنى ئۇنتۇش ،
ئەمەلدارغا جىنايەتتۇر ئۆزۈنىڭ خەلقىنى ئۇنتۇش ،
ۋەتەن پەرزەنتىگە بىلسەڭ بۇنىڭدىن كاتتا نەپرەت يوق .

ياشاپتۇ كىم ۋاپادار ، پاك ، بېشىغا قۇت قۇشى قونغاي ،
گويا شاھى جاھاندەك ئېھتىرام ، ئامەتكە يار بولغاي ،
ئۆلۈپ كەتسە ، قەبرىگاھى ھەمىشە گۈل بىلەن تولغاي ،
پۈتۈن ئەل نوشىرىۋان ئادىل كەبى نامىنى ياد قىلغاي ،
مۇقەددەس بۇ شەرەپلىك نام ، ئۇنىڭدىن ئۆزگە شۆھرەت يوق .

ھەشەمەت

(مۇھەممەتئېلى زۇنۇنىڭ شۇ ناملىق غەزىلىگە تەخمىس)

دېسەم جەننەت ھۇزۇرى ئۇ ، ئەمەس ھەرگىزمۇ ئەپسانە
سۇلايمان قەسىرىمۇ بولماس ئۇنىڭدەك ھۆر ، ئەزىزانە ،
ئۆزىنى شاھ سېزەر ھەر كىم ، بولۇپ پەيزىدە مەستانە ؛

ئەجەب ئازادە ، كۆركەم زال ، نەقىش ـ زىننەتتە يېگانە ،
تورۇس ئاسمانىدا سانسىز گۆھەر يۇلتۇزلار نۇرانە .

ئېرىشكەي بۇندا ھەر ئادەم باھاسىز شانۇھۆرمەتكە ،
تىلى بال ھۆرى ـ غىلمانلار كۇتۇپ زىيادە ئىززەتتە ؛
مۇقامىم جان ئاتا قىلسا خۇشال كۇلكە ـ ئىشرەتكە ،
كۆمۈلگەي داستىخانلار مول مەئىشەت ، نازۇنېمەتكە ،
زىياپەت بولمىغاي بەلكى بۇنىڭدەك كاتتا ، شاھانە .

ئەتراپىڭ گويا بىر باغ ، تۇمەن گۇللەر پۇراق چاچقان ،
مۇلازىملار كېپىنەكتۇر ، دىلىڭ گۇلزارىنى قۇچقان ،
نېمە لازىم دېسەڭ تەييار ، ئايانماي جان پىدا قىلغان ،
شىرە ئۇستىدە جەم بوپتۇ پەلەكتە يايرىغان ـ ئۇچقان ،
دېگىزدا بەھۇزۇر ئۇزگەن ، ماھارەت ئەھلى دوستانە .

نەسەب ـ نەسلىنى ئۇنتۇغان جاھاندا ھېچ ئەزىز يوقتۇر ،
ئىچىشكە ھەر كۇنى شەربەت ، يېيىشكە قەنت ـ مېغىز يوقتۇر ،
سۆڭەكنى خارلىغان ئىتقا يالاقتا ماي ـ بېغىر يوقتۇر ،
تۇمەن ئەپسۇس ، ئېغىز يوقتۇر ، يېمەككە ئاھ ، ئېغىز يوقتۇر ،
تۆكۇلسە كىم قويالايدۇ قېنى كىمگە جەرىمانە ؟

خەلقىمىڭ قان ـ تەرى ، ئەجرى بىلەڭ ھەممىدىن قىممەت ،
ئۆزى ئاچ قالسىمۇ بىزگە بېرىپ نان ئەيلىگەن شەپقەت ،
ئاشۇ ھۆرمەتكە لايىقمۇ قېنى بىزلەردىكى خىسلەت ،
ئىسىت ئاشقان تۆكۇلگەن ئاش ،
ئىسىت ، قان ـ تەر ، ئەجىر ـ مېھنەت !
بۇ ھالدىن ئەجنەبىيلەرمۇ ئەجەب ھەيرانە ـ ھەيرانە .

ئۇلۇغ ئەجدادىمىز ئۆتكەن تېجەپ ئاشنى ، تېپىپ خوۋلۇق ،
تېجەشلىك بولمىساڭ ھەرئان قەدەمدە كەلگۈسى خورلۇق ،

تېپىپ بىر ناننى داپ چالماق ئەمەسمۇ ئەلگە تۇزكورلۇق؟
نېمانچە چوڭچىلىق بىزگە ، نېمانچە كىبىر - مەغرۇرلۇق ،
بۇ قىلمىش بىزنى قىلماسمۇ هامان ۋەيرانە - ۋەيرانە؟

قۇش ئۇچسا كېچە - كۈندۈز چىدالماس پەر - قاناتلارمۇ ،
قالار كارۋان مېڭىۋەرسە كۆز يەتمەس راباتلارمۇ ،
قۇرۇقدالغاي قوشۇق بىرلە ئاشلىق تولغان كاتلارمۇ ،
جاهانغا پاتمىغان نى - نى كۆرەڭ باي ، كاتتا زاتلارمۇ ،
بولۇپ كەتكەن شۇ ۋەجىدىن گاداي ، سەۋدايى ، دىۋانە .

كېرەكتۇر هاجىتى كىمگە قۇرۇق ئابرۇي ، ئاتاق - شاننىڭ ،
دىيانەت كەمتىرلىن خىسلەت ، ئېسىل پەزىلدۇر ئىنسانىنىڭ ،
بېرىپ هاي نەپسىگە ئۆتمەك هۇزۇرى بۇ ئەزىز جانىنىڭ ،
ئەزەلدىن قەدرىگە يەتمەك ئۇدۇمغۇ بىزگە ئاش - ناننىڭ ،
دېدىم : «ئىسراپ !» تۆكۈپ كۆزدىن تاڭام ئۇستىگە دۇردانە

ئىنژېنېرغا ئىلتىماس

(شائىر مۇهەممەت رېهىمنىڭ شۇ ناملىق ساتىرىك غەزىلىگە مۇخەممەس)

تەڭدىشىڭ بارمۇ جاهاندا ، ئەي تۆهپىكار ئىنژېنېر ،
ئىلىم - هېكمەت بابىدا دەۋرىمگە سەردار ئىنژېنېر ،
مەن ئەمەس ، پۈتكۈل ئاۋام ساڭا خېرىدار ئىنژېنېر ،
خاسىيەتلىك ئەينىكىڭ ئىنسانغا دەركار ئىنژېنېر ،
ئەينىكىڭ ئالەمنى كۆرسەتتى ، ئىجادكار ئىنژېنېر .

خۇددى قونچاققا ئېرىشكەن بالىلاردەك زوقلىنىپ ،
خا كېچە ، خا كۈندۈزى قورساقنى لىقلاپ تويغۇزۇپ ،
بىلمىسەڭ ئېچىپ - يېپىشنى باشقىلارغا قويدۇرۇپ ،

كۆرىمىز كىنو - تىياتىرلارنى ئۆيدە ئولتۇرۇپ ،
ئېيتىمىز رەھمەت ساڭا ، ئەل - يۇرتقا ھەمكار ئىنژېنېر .

رازىتى جان كەتسىمۇ ئەل ، تۆلىسەك مىڭبىر بەدەل ،
سۆز ئەمەس ، دېكتور تىلىدىن تۆكۈلۈپ تۇرغاچ ھەسەل ،
ئەمدى نېم بولدى ، يۇزىگە بەردى خال دەپ ساختا ھەل ،
بۇ خۇشاللىق ھۆسنىنى سەتلەشتۇرۇپ چىقتى سۆگەل ،
تارقىلىشچان بۇ سۆگەلگە پۇل سەۋەبكار ئىنژېنېر .

سەن گۆھەر بىلگەن ۋاقىت قەدرى ئۇنىڭغا بىر تىيىن ،
دىل ھۇزۇرى بىر نومۇرنى بەھۇزۇر كۆرمەك قىيىن ،
ئولتۇرالماس جىمغىنا بىر ئۆيدە ئاتا ، قىز - كېلىن ،
بۇ سۆگەلنىڭ نامى «ئېلان» ، بەك ھازازۇل ، بەك قېلىن ،
مەسلىھەت ، تەنقىد ئۇنىڭغا قىلمىدى كار ، ئىنژېنېر .

ماش سېلىپ ئەتكەن ئېشىنى ئۇ دېگەي «شاھى پولۇ» ،
دوپپا سىغماس دوك بېشىغا كىيدۇرەر ئۇزۇن كۇلا ،
«بىرنى بىر» ، «ئىككىنى ئىككى» دېسە ، ئېيتماڭ نېم بولا ،
مەرپەت - سەنئەت ، ئۇچۇردىن ساختىپەز ئېلان تولا ،
ساختىلىق سەممىيەتنى قىلدى ئىنكار ، ئىنژېنېر .

بىر قازان ئاشقا تېتىيدۇ بولسىمۇ تۇز بىر تېمىم ،
گۇل سولاشسا ، توزۇشىغا كەتمەگەي بىر ئاش پىشىم ،
زەر دېگەن زەر ، لايدىمۇ تۇرغاي جۇلالاپ ئۆز پېتىم ،
بىر تىياتىر تۆگىگۈچە ئېلان كۆرۈنگەي ئون قېتىم ،
زوق ، ھۇزۇر ، شادلىق دېگەنلەر بولدى بىكار ، ئىنژېنېر .

ئەل - ئاۋام پۇقرا كۆزىنى قىلسا كور يالغانچىلىق ،
نام - نىشان ھۆرمەتكە داغدۇر بىھايا ئالدامچىلىق ،

بولمىغاي ئابرۇي - ئىناۋەت بولسا كىمدە ساختىلىق ،
ئەلنى بىزار قىلدى يالغان - ياۋىداق ئېلانچىلىق ،
بۇ ئەلەمدىن بىزنى ئازاد قىل ، نىجاتكار ئىنژېنېر .

زەن سېلىپ ئوبدان قارا ، پور چىقار يوغان تېرەك ،
تامغا ياماشقان پېلەككە چۈشكىنى مۇشتەك خەمەك ،
قايسى گۈل ، قايسى تىكەن ، بىلگەي ئۇنى كۆز ۋە يۈرەك ،
بەك يوغان مۆرەيدىكەنمىش سۈتى ئاز كادالىق ئىنەك ،
بۇ ئېسىل تەمسىل ساڭا بولسۇن تەلەپكار ، ئىنژېنېر .

يوقمۇ سەندە بىر ئامال : ئادەم بىزار قىلمايدىغان ،
ئاشۇ شەيتان «لاي - لىيى»دىن بىرنى كەم توۋلايدىغان ،
خۇش ئىدۇق بولساق بىزەلىك سۈرەتلەرنى كۆرمەيدىغان ،
ئەمدى بىر ئەينەك ياسا ، دائىم ئېلان چىقمايدىغان ،
ئىلتىماسىمنى قوبۇل قىل ، ئەي مەدەتكار ئىنژېنېر .

ياخشىلىقنىڭ تەرىپى

(هاجى مىرزاهىد كېرىمنىڭ غەزىلىگە تەخمىس)

ياخشىلارنىڭ ئىستىكى شۇ ، ئەلگە شان قۇچماق هامان ،
پاك مېهىر ، دىل رىشتىلەرنى ئۆزئارا چاتماق هامان ،
ئەل غېمىدە ئۆرتىنىپ هەم سۆيىدە ئاقماق هامان ،
ياخشىنىڭ پىكرى - ئويى دەردكە داۋا تاپماق هامان ،
ئەجرىدىن ئۇنگەن شۇ گۈللەر شۇنچە خۇش پۇراق هامان .

بىۋاپادىن «داد» قالۇر ، ياخشىدىن ياخشى ئاتاق ،
خەيرلىك ئىشتىن ئەبەد ، ئەل گۈۋاهِ چىقماس چاتاق ،

زەر بېرىپ كۆلگەن كۆڭۈللەر قىلچە مىننەتتىن يىراق ،
بۇ مۇھەببەت ئالىمىگە ياخشىلار ئۆچمەس چىراغ ،
ياخشىلىق زۇلمەتنى ئۆرتەر بىقارار چاقماق هامان .

ئەجىر ـ مېھنەت ، مېھىر ـ شەپقەت پەزىلىدىن ئالەم بىنا ،
بىساپا چۈپرەندىلەرنىڭ بېغىدا ئۇنمەس گىياھ ،
گۈلگە جان بەرگەن چېۋەرگە ئەيلىگەي بۇلبۇل گويا ،
بار سېخىي ، مەرد قەلبى يۇلتۇزلۇق زىلال ئاسمان گويا ،
بۆرە ، قوي ، يولۋاس ، ئاھۇ..... بىللە ياشار يايلاق هامان .

بولسا سۇسىز شۇ بۇلاق ، ئىنسان تۇگۈل ، قۇشمۇ قاچار ،
نېمىتىنى ئاز دېمە ، هىممەت بىلەن بەرىكەت تاپار ،
بولسىمۇ بىر تال ئۇزۇم تەڭ يېگەن تەنگە سىڭەر ،
ئەلگە يەتكۈزگەن خالىس نەپ هەر زامان هۆرمەت تاپار ،
ياخشىلىق دىللاردا يەلپۇنگەن غالىب بايراق هامان .

ياخشىلىق هەر كىمنى لايىق يەتكۈزەر ئۆز بەختىگە ،
يەتكۈزەر هىجراندا بولسا بىگۇمان يار ۋەسلىگە ،
گۈل تېرىپ ، گۈل ئۇندۇرۇپ ، چىللايدۇ سېنى سەھنىگە ،
ئى كېرىمى ياخشىنى باشلا يۇرىكىم قەسرىگە ،
دەملىگەن هاردۇق چېيىم خۇشبۇي ، شېرىن ، قاينىاق هامان .

يامانلىقنىڭ «تەرىپى»

(هاجى مىرزاهىد كېرىمىنىڭ غەزىلىگە تەخمىس)

بەزىلەرنىڭ قەستى سەندىن بىر ئېۋەن تاپماق ئىرۇر ،
تاپسا قىلنى پىل قىلىپ ، نەشتەر سېلىپ چاقماق ئىرۇر ،

ئادەمىي شەيتان دېگەن شۇ ، كۆڭلى پەس قاساق ئىرۇر ،
ئالدىنىپ قالما ، ئۇنىڭ كازىزاپ تىلى قايماق ئىرۇر ،
لەۋزىگە ھېچ ئوخشىماس قارا دىلى مايماق ئىرۇر .

سەن گۆھەر بىلگەن ئەدەپ - ئەخلاق ئۇنىڭغا بىر تىيىن ،
ئار - نومۇسنى نەدە بىلسۇن ، بەك ھازاز ۋل ، بەك قېلىن ،
شەكلى ئادەم ، قىلمىشىدىن تاڭ قالار ئالۋاستى - جىن ،
جان - جاھان سىرلىق غارايىپ ، تەكتىگە يەتمەك قىيىن ،
تۇتما يار ، ماختاپ ئۇچۇرغانىنىڭ كۆزى پايلاق ئىرۇر .

بىغۇبار ئاسمانىنى بۇلغار قاپلىسا كۆكنى تۇمان ،
دىلدىكى پاكلىققا داغدۇر ئىككى يۈزلەر بىگۇمان ،
كىم ھەسەتخور ، كىم گۇمانخور ئۇندا يوق ئىخلاس ، ئىمان ،
بۇ قارام دۇنيادا ئالدام خالتا كۆپ پۇلدىن شۇئان ،
سەن چۇشۇپ قالما ئۇ راھەت باغ ئەمەس ، باسماق ئىرۇر .

ئۇ خۇشالدۇر ئۆزگىلەرگە بىر پالاكەت كەلسە غەم ،
شادلىنار بايرام بىلىپ ، ئەل كۆزىدە كۆرسە نەم ،
ئۇ دېگەي نازلىق بېقىپ : «سەن غېرىب ، مەن يار سەنەم»
بول ئاگاھ ، سۇخەنچى شۇمدىن بەتنىيەتنىڭ قەستى ھەم ،
ياخشىغا چاپلاپ قارا ، پىنھان ئورا قازماق ئىرور .

بۇ جاھان خالىي ئەمەس ياخشى - يامانىدىن ھېچقاچان ،
ئۆز ئۆيۈڭدىن بەزىدە ئاستا چىقىپ چاققاي چايان ،
بەك خەتەرلىك ھەممىسىدىن قوي سۇپەت بۆرە - قاۋان ،
ئى كېرىمى لەۋزىدە تۇرماسنى دوست تۇتما ھامان ،
بولسىمۇ سالاپىتى تۇزكور ئىرۇر ، ئەخمەق ئىرۇر .

مۇھەممەتجان راشىدىن غەزىلىگە
تەخمىس

كىم تەمەگەر بولسا ، جەزمەن باسقىنى نەستۇر ئۇنىڭ ،
كىم خۇشامەت ئەھلى بولسا ، دۆۋىسى پەستۇر ئۇنىڭ ،
كىم ۋاپاسىز ، بولسا نامەرد ، قىممىتى خەستۇر ئۇنىڭ ،
كىم كىبىرنىڭ دوستى بولسا ، ھۆرمىتى كەمدۇر ئۇنىڭ ،
كىم ھارامنى قىلسا ئادەت ، نەسلى ئۆكتەمدۇر ئۇنىڭ .

قول سوزۇپتۇ كىم ھارامغا ئايرىماي ئەل ھەققىنى ،
تەرك ئېتىپ ئارۇنومۇسنى ، ھەتتا ئەجداد ـ نەسلىنى ،
ئۇ تېگىشكەي ساختىلىققا ئادىمىيلىك پەزلىنى ،
كىم ھالاللىق باغلىرىدىن كۇتسە بارچە رىزقىنى ،
قايدا بارسا تەكتى تاغدەك مىسلى مەھكەمدۇر ئۇنىڭ .

كۆكتە بۇركۇت قىلسا پەرۋاز ، تاڭ قالۇر تاغۆداۋان ،
ماختىنارمىش ئۇچقىنىغا بەزىدە دانىسز سامان ،
ساختا شۆھرەت ، نام ـ ئاتاققا ئەسلىي ھامىيدۇر نادان ،
تۆر تالاشقانىنىڭ ھاياتتىن ئالغىنى لەنەت ھامان ،
قىممىتى بولماس زاماندا ، نەرخى چەكمەندۇر ئۇنىڭ .

كەمتەرىن خىسلەتنى ھەركىم بىباھا ئالتۇن بىلەر ،
ئەل ئۇچۇن سوققان يۇرەكنى ئەلمۇ ھەم دىلدىن سۆيەر ،
ياخشىلىقتىن ياخشىلارغا قۇت كېلەر ، نۇسرەت كېلەر ،
ئالدىراپ ئاسمانغا بۆك ئاتسا ئۇلاردىن كىم ئەگەر ،
ئاقىۋەت مۇلكى تۇگەل پۇشمان بىلەن غەمدۇر ئۇنىڭ .

كىم نىجاسەتكە يېقىلسا ، تەس ئۇنىڭ پاكلانمىقى ،
كىم يامانغا يانتاياق بولسا ، قىيىن شادلانمىقى ،
كىم بىلىم ئەھلى بىلەن دوست ، يوق كۆزى ياشلانمىقى ،
كىم نادانغا بولسا دوست ، غاپىلغا بار ئايلانمىقى ،
كەم دېگەندە بىر كۈنى كىرپىكلىرى نەمدۇر ئۇنىڭ .

مەرد ، سېخىي بولسا كىشىدىن يۇرتقا نەپ - بەرىكەت ياغار ،
كىم كىشى بەختىگە قىلتاق قۇرسا توزغاقتەك توزار ،
ئەجىر - مېھنەت ، ياخشى خىسلەت ئەل سۆيەر ئوغلانغا يار ،
كىم ھەسەت قىلسا كىشىگە ، ئاخىرى ھەسرەت يۇتار ،
شۇبھىسىز : ۋەجى - سەۋەبى ئەسلىي «مەن - مەن» دۇر ئۇنىڭ .

ئىزدىسەڭ نۇرلۇق چىرايىنى ، بولسىمۇ سوغ ئايدا بار ،
ئىزدىسەڭ لەززەت - ھۇزۇرنى ، ئاشۇ قايماق چايدا بار ،
ئىزدىسەڭ ئادەم دېگەننى ، ھەر كۈنى ھەر جايدا بار ،
بۇ جاھاندا ئادىمىيلىكتەك گۈزەللىك قايدا بار ؟
چاڭقىسا گەر ئۆلگۈچە رىزقى زەمزەمدۇر ئۇنىڭ .

چۈپرەندىلەر

بىر ئۆزىدىن ئۆزگىنى كۆرمەس نادان چۈپرەندىلەر ،
بىر ئۆزىدىن ئۆزگىنى سۆيمەس نادان چۈپرەندىلەر ،
ئونقا سالساڭ ئىس تۈتەپ ، كۆيمەس نادان چۈپرەندىلەر ،
كۆڭلىدە بىرلا ئۆزى ، كۈلمەس نادان چۈپرەندىلەر ،
ئار نېمە ، شەرم - ھايا ، بىلمەس نادان چۈپرەندىلەر .

ئەل بىزار ، ئالەم بىزار شەيتان سۈپەت خۇي - پەيلىدىن ،
ئەر ئەمەس ياكى ئايال بىلمەس كىشى تەق - تۇرقىدىن ،

قار ياغار ياز ۋە قىشى مۇز تەلەت بەت رەڭگىدىن ،
ئاغرىنىپ تۇغقان ئانا ، ھەتتا قېرىنداش نەسلىدىن ،
ھەممىگە نەشتەر سېلىپ چاققاي چايان چۈپرەندىلەر .

باشقىلارنىڭ بەختىنى ئۇ ئۆزىگە ماتەم بىلەر ،
ئۆرتىنىپ ھەسرەت ئوتىدا مېڭە ئۆلۈپ ، مىڭبىر تۈگەر ،
دوزىخى ئۆلگەندە كۆيسە ، ئۇ تىرىك ئۆلمەي كۆيەر ،
ئاھ ئۇرۇپ كىم يىغلىسا ، يايراپ تېنى ئاندىن كۈلەر ،
شۇم ھەسەتتىن باغرى قان ، پەيلى قاۋان چۈپرەندىلەر .

نام ـ ئاتاق ، شۆھرەت كويىدا جان پىدا پەرۋانە ئۇ ،
پو ئېتىپ شەھەر ئېلىشتا «قەھرىمان ـ مەردانە» ئۇ ،
«ئال»دا چاققان ، «بەر» دە مىسكىن شەرمىسار دۇئانە ئۇ ،
بىرمۇ سادىق ئۈلپىتى يوق ، ھەممە چاغ يېگانە ئۇ ،
نەگە بارسىڭ لالما ئىتتەك بىماكان چۈپرەندىلەر .

نان تىلەپ يۈرسە دۇئانە ، سەندىن ئۇ ئىززەت تىلەر ،
ھۆرمىتىم بارمۇ دېمەستىن ئۆزىنى شاھتەك سېزەر ،
قىلمىسىڭ ئازراق خۇشامەت ، بىر ئۆمۈر دۈشمەن بىلەر ،
كۆڭلىدە ئۆچمەس ئاداۋەت ، ئىچىدە توڭگۈز كېزەر ،
نە كېچە ، نە كۈندۈزى ئالماس ئارام چۈپرەندىلەر .

نەگە بارسىڭ سايە ئوخشاش ئۇ ساڭا ھەمراھ ھامان ،
رو چۈنىدەك بۇي ـ ھىدىڭنى ئالمىغان يوقتۇر ماكان .
ئىككى ئەر بىر يەردە تۇرسا كۈنلۈكى تۇتقاي شۇئان ،
ئايرىلىپ ھاجەتكە كىرسەڭ ، كۆڭلى غەش ، قىلغاي گۇمان ،
ئەتىسى باتناپ تېخى ، سۈرمەس زۇۋان چۈپرەندىلەر .

مەيلىغۇ باتىناش بىلەن ئۆتسە كۈنى سۈرمەي زۇۋان ،
ئەكسىچە ئادەم سۈپەتلىك بولىدۇ توڭگۇز ـ قاۋان ،
پەرقى ھايۋاندىن پەقەتلا سېنى يەپ كەتمەس ئاسان ،
ۋە لېكىن تۆھمەت ئوقىغا بولسەن شەكسىز نىشان ،
توختىماس شۇملۇق بىلەن سالماي زىيان چۈپرەندىلەر .

ھاجىتى چۈشسە كىشىگە پىلدەك يۇمشاق ئۆزى ،
ئېرىتەر مەن ـ مەن دېگەننى ياغلىما شېرىن سۆزى ،
نە قىزارغاي لاپنى سۆزلەپ تۇرسىمۇ ، داپتەك يۈزى ،
«ياق» دېسەڭ شۇئان ئالايغان بۆرىدەك ۋەھشي كۆزى ،
رودۇپايدەك چاپلىشىپ ، كەتمەس ھامان چۈپرەندىلەر .

بىرسى سەندىن رەنجىسە ، ئۇ ئەتىسى يوقلاپ بارار ،
پەيت كۈتۈپ دۈشمەنلىرىڭگە تىزلىنىپ «خوش ـ خوش» قىلار .
بىر ياۋاشنى تاپسا دەرھال مىكرىدىن قاپقان قۇرار ،
مەدھىيەگە بولسا موھتاج ، بىر چۈپەي ئاپتور تاپار ،
شۇ سۈپەت كۆڭلىنى خۇش ئەتكەي نادان چۈپرەندىلەر .

بىتەمە ئۆتكەن ئۇنىڭكى بىرمۇ خالىس كۈنى يوق ،
پىننىچە نەپ بەرمىگەنگە بىر قاراشقا كۆزى يوق ،
بەرسىمۇ بەرگەنگە لايىق ياكى رەھمەت سۆزى يوق ،
قوشنىلاردىن زارلىنىپ ئۆتمەس كېچەيۈكۈنى يوق ،
ئار ـ نومۇس ، ئىنسابى يوق ، رىزقى ھارام چۈپرەندىلەر .

ئويلىماس ئۇ ئەل ئىچىدە زادى ئورنۇم قانچىلىك ؟
دۈشمىنىمۇ قاچتى مەندىن ، قالدى دوستۇم قانچىلىك ؟
ناجىنس ، نامەردلىكىمدىن تاپقان يۈزۈم قانچىلىك ،

باشقىلارنى يىغلىتىپ قان ، قىسقان گۈلۈم قانچىلىك ،
جىسمى بار ، ۋىجدان نېمە ، بىلمەس سارالڭ چۈپرەندىلەر .

سەھنىگە چىقسا ۋالاقلاپ ، تۇگىمەس بىر كۈن گەپنى ،
توختىماس بۇلبۇلنى قارغاپ بىناۋا قۇچقاچ تىلى ،
ئاڭلىنار مىيانىخاندەك ئەرگە يات چىققان ئۇنى ،
توختىغاي ئاغزى قۇرۇپ ، كەتكەندە دەرماندىن گېلى ،
ئەر بولۇپ قالغانلىقىغا بىئارام چۈپرەندىلەر .

ئەلدە كىمگە كەلسە نۇسرەت ، ئۇ ھەسەتتىن قان يۇتار ،
تەگمىگەن مەنسەپ - ئەمەلنى ئۆز - ئۆزىگە چەل بىلەر ،
بويى يەتمەس تالنى كۆرسە ، توڭ ئىكەن دەپ ئۆچ كۆرەر ،
ئەل - ئاۋام بولغانغا رازى ، ئىچىدە شۇملۇق تىلەر ،
شۇ سەۋەبتىن مۇز تەلەت ، كۈلمەس ئاسان چۈپرەندىلەر .

مەنىلىكتۇر چىن مۇھەببەت ئىلكىدە ئۆتكەن ھايات ،
باشقىلارغا چىن ۋاپادار ، بولسا سادىق ، قول قانات ،
يوق ئۇنىڭ قەلبىدە زەررە بۇنچىلىك ئاددىي ساۋات ،
كىم ۋاپا قىلسا شۇنىڭغا ياندۇرۇپ سالغاي ئازاب ،
ئېتىقاد ، ئىخلاسنى بىلمەس بىئىمان چۈپرەندىلەر .

ئۇچرىشىپ قالساڭ ناۋادا بول پەخەس ، قىلغىن ھەزەر ،
چاپلىشىۋالسا رۇكۈلداپ ، توختىمايلا قاچ بەدەر ،
ھەر ئېغىز قىلغان سۆزىدە تەنە بار خۇددى زەھەر ،
سەن ، مېنى دۇشمەن قىلىپلا ئارىدىن سۇزگەي گۆھەر ،
كۆڭلى پەس ، ھالى خاراب ، رەڭگى سامان چۈپرەندىلەر .

نوچىلىقمۇ ـ نادانلىق؟

كۆرۈپ بۇگۈن شەھىرىمىزدە بىر ئىشنى ،
«توۋا !» دېدىم ھەيران بولۇپ ئۆزۈمگە .
قەھرىم تاشتى بىردىن گويا قىيانەك ،
«لەنەت» دېدىم ھەتتا كۆرگەن كۆزۈمگە .

(كۆرمىسەممۇ بولغانىكەن ئەسلىدە)
مەيلى ئەمدى سىزگە سۆزلەپ بېرەيمەن .
گۆھەر بىلگەن مىللىتىمنىڭ ـ خەلقىمنىڭ —
ناچار ئىللەت ـ ئىشلىرىدىن كۈلەيمەن .

يۈرگەنىدىم يەكشەنبە كۈن رەستىدە ،
تونۇش ـ بىلىش ، دوستلار بىلەن باشلىشىپ .
ياخشى كۈنلەر شەھىرىمىزگە ئەكەلگەن ،
گۈزەللىككە شاد نەزەرلەر تاشلىشىپ .

— يۈرگىن ، — دېدى بىرى شۇ چاغ تۇيۇقسىز ،
— ئاۋۇ جايدا جېدەل چىقتى ، كۆرەيلى .
قايسى «نوچى» ، قايسى «پاخشى» ئۇلارنىڭ ،
تاماشىدىن ھايات پەيزى سۈرەيلى .

بېرىپ قالدىم شۇ گەپ بىلەن مەجبۇرەن ،
بىر توپ ئادەم يىغىلغان شۇ مەيدانغا .
تىترەپ كەتتىم بىر قاراپلا ياپراقتەك ،
بۇ جايدىكى دىل ئازارى ئىشلارغا :

تۇرار ئىدى كۆز ئالدىمدا ئىككى ياش ،
غەزەپ بىلەن بىر - بىرىگە ھوممىيىپ .
بىرىنىڭ قولى يەنە بىرىنىڭ گېلىدا ،
ئاغزى - بۇرنى غەرق قانغا بويىلىپ .

بىرى بىردەم كاللا قويسا بىرىگە ،
بىرى يەنە پەشۋا بىلەن تېپەتتى .
ھېرىپ - چارچاپ ماغدۇرىدىن كەتكەندە ،
ئىلاجى يوق بىر پەس جىمىپ كېتەتتى .

لېكىن مېنىڭ تاماشىبىن دوستلىرىم ،
ئېچىنماستىن ئويۇن كۆرۈپ تۇراتتى .
كىمكى كەلسە ئاجرىتىشقا ئۇلارنى ،
«بولدى ، تەگمە» دەپ ۋارقىراپ توساتتى .

كېلىپ قالدى شۇ ئەسنادا بۇ يەرگە ،
ئاپپاراتچى ئاسقان چەتنىڭ ئىككى مۇخبىرى .
كۆردى ئىشنى ئۇلارمۇ تەڭ ھىجىيىپ ،
مەسخىرىلىك چاقناپ چېقىر كۆزلىرى .

مىنۇت ئۆتمەي قوش ئاپپاراتنىڭ كۆزلىرى ،
تارتىۋالدى «نوچىلار»نى «چاس» قىلىپ .
كەتتى ئەدەپ بىراق ئۇلار ئەكسىچە ،
بۇ سۈرەتنى تاغدەك ئابرۇي ، شان بىلىپ .

دېدى شۇ چاغ چەتتە تۇرغان بىرەيلەن ،
ئۇيالماستىن ، كۈلۈپ تۇرغان مۇخبىرغا :
«كۆرۈپ قويغىن بىڭسىمىزنى ئەجنەبىي ،
يېتەلمەيسەن نوچىلىقتا ئۇيغۇرغا» .

كۆتۈرۈلدى شۇ گەپ بىلەن مەيداندا ،
يەنە بىر رەت قىيقاس - چۇقان ساداسى .
دېدى شۇ چاغ نەپرەت بىلەن بىر بوۋاي :
«قاچان تۈگەر نادانلىقنىڭ بالاسى ؟»

راست ئەمەسمۇ ، ئويلاپ بېقىڭ دوستلىرىم ،
شان - شەرەپمۇ بىزگە زادى مۇشتلىشىش ؟
بىرىمىزنى ئۈرساق يەنە بىرىمىز ،
كۆرۈپ ئۇنى ھۇزۇرلىنىپ جىم تۇرۇش .

تارتقاندۇق ئۆتمۈشتىمۇ كۆپ ئازاب ،
مۇشۇ ئىللەت ، خۇي - پەيلىمىز دەستىدىن .
«راۋاج تاپماس مىللەت» دېگەن ئاشۇ سۆز ،
سۇ سەۋەبتىن چىققان ئۇلار ئاغزىدىن .

كەلگۈندىلەر «جىننىڭ قەستى شاپتۇلدا»
«ھە - ھۇ !» دېسە ، كېلىپ راسا ئېلىشتۇق .
ھالىمىزدىن كەتكەن چاغدا قانسىراپ ،
بوينىمىزغا مىنسىمۇ جىم تۇرۇشتۇق .

يېتەر ئەمدى بىزگە بۇ خىل نوچىلىق ،
ئۇستىمىزدىن ئۇلار يەنە كۈلمىسۇن .
«بىر - بىرىگە ئۆچمەنىكەن بۇ خەق» دەپ ،
جاھان ئارا دەستەك قىلىپ يۈرمىسۇن .

ئۆزگەرمەكتە كۈللى جاھان ، جەمئىيەت ،
كەلمەس ھەرگىز قەھرىمانلىق مۇشت بىلەن .

تاپالمایدۇ باتۇرلارمۇ شان ـ شەرەپ ،
بۇرۇنقىدەك تەلۈە ـ قارا كۈچ بىلەن .

بۇگۈن دەۋرىم ئاتوم دەۋرى ، قاراپ باق ،
ئەسقاتمايدۇ تۈنۈگۈنكى قارامىلىق .
ئۆز قولىدا ئۆز بۇرنىنى قانغان قىلىش ،
«نوچىلىق»قا بەلگە ئەمەس ، نادانلىق !

كىم ئەقىللىق ، كىم بىلىملىك «نوچى» شۇ ،
ھېساب ئەمەس ئېغىزدىكى قۇرۇق گەپ .
يۇرۇۋۈەرسەك بولماس يەنە مۇشتلىشىپ ،
بىر تەرەپتىن «ئەجدادىمىز ئۇلۇغ» دەپ .

باتۇرلۇقنىڭ ، ئۇلۇغلۇقنىڭ مەنبەسى ،
ئىلىم ـ ھېكمەت ، يۈكسەك ئەقىل ـ ئىدراكتا .
يەر ـ جاھاننى قايىل قىلار مەردلىكنىڭ —
تۈپ يىلتىزى ئىتتىپاقلىق ـ بىرلىكتە .

* * *

ئەپۇ قىلىڭ ، بۇ نەزمەمدە قەھرىنداش ،
بېرىپ قويدۇم سىزگە ئازراق تەربىيە .
ئوقۇۋۈەرمەس چۈنكى شائىر ھەممىشە ،
كۆزنى يۇمۇپ ھەممە ئىشقا مەدھىيە .

مەن ياخشمۇ ـ يامانمۇ؟

مەن ياخشمۇ ياكى يامان بىلمەيمەن ،
بىرى «ياخشى» ، بىرى «يامان» دەيىشەر .
بۇگۈن «ياخشى» دېگەنلەرمۇ ئەتىسى ،
بىر ئىشىمدىن قۇسۇر تېپىپ كۈلۈشەر .

مەن ياخشمۇ ياكى يامان بىلمەيمەن ،
چۈنكى ئۇنى ئۆلچەيدىغان جىڭىم يوق .
بار دەيىلسە ، «مەن»لا ئۆلچەم ھەممىگە ،
شۇ سەۋەبتىن ئاغرىنىشقا تىلىم يوق .

مەن ياخشمۇ ياكى يامان بىلمەيمەن ،
لېكىن ياخشى بولالايمەن ئۆلمىسەم .
شەرتى ئۇنىڭ بىرى : تىلىم بولمىسا ،
بىرى كۆزدە ھېچ نەرسىنى كۆرمىسەم .

مەن ياخشمۇ ياكى يامان بىلمەيمەن ،
لېكىن ياخشى بولالايمەن «مە» دېسەم .
ئۆز تېنىمنى كاۋاپ قىلىپ بەزىدە ،
خالىغانچە ئۆزۈڭ تاللاپ «يە» دېسەم .

شۇ سەۋەبتىن بۇگۈن «ياخشى» ئاتالسام ،
بىر كۈن ئۆتمەي يەنە يامان ئاتالدىم .
بەرگەن چېغىم «سېخىي جەننەت» دېيىلىپ ،
ئالغان چېغىم «قارنى توپماس» سانالدىم .

مەن ياخشىمۇ ياكى يامان بىلمەيمەن ،
چۈنكى ئۇنى ئۆلچەيدىغان جىڭىم يوق .
«بار» دېيىلسە ، «مەن» لا ئۆلچەم ھەممىگە ،
سۇ سەۋەبتىن ئاغرىنىشقا تىلىم يوق .

تۆر تالاشقان جانابقا

«تۆر» ، «پەگاھ» تالاشماي ئۆتۈپتۇ ئۆمرۇم ،
مەن سېنى باشلاپلا كۆڭۈل تۆرۈمگە .
بۈگۈنچۇ ، بىرلا رەت چىقسام مۇنبەرگە ،
ئەجەبا ، سوغ تەلەت باقتىڭ كۆزۈمگە ؟

چۈشەندىم ، بىر قاراپ كۆڭۈل سىرىڭنى ،
ئالدىڭدىن ئېگىلمەي ئۆتۈپ قاپتىمەن .
بۈلبۈلنى دورىغان تۇمۇچۇق ئوخشاش ،
مەنمۇ ئۆز ناخشامنى توۋلاپ ساپتىمەن .

بىل شۇنى : ئىناۋەت كەلمەيدۇ تۆردىن ،
ھەركىمنىڭ بار لايىق ھۆرمەت - ئىززىتى .
ئاسماندا ئەڭ ئېگىز تۇرسىمۇ يۇلتۇز ،
پەستىكى چولپانىنىڭ چۈشمەس قىممىتى .

بولدى قوي ! ئاغرىنما ، سەۋەنلىك مەندە ،
سېنىلا باشلايمەن ئۆيىنىڭ تۆرىگە .
«پەگاھ»تىن «تۆر»گىغۇ چىقىش بەك ئاسان ،
ۋە لېكىن چىقماق تەس كۆڭۈل تۆرىگە .

شۇنداق بىر دوستۇم بار

(بىر شائىرغا مۇشائىرە)

شۇنداق بىر دوستۇم بار ، كۆلكىگە ئامراق ،
نومۇستىن ئۆلسىمۇ كۆلۈپ يۈرىدۇ .
بىراق دوست شادلىقى ئۈنىڭغا ماتەم ،
كۆلسە كىم ئىچىدە ئۆلۈپ يۈرىدۇ .

شۇنداق بىر دوستۇم بار ، شوھرەتكە ئامراق ،
نام ـ ئەمەل كويىدا قاقشاپ يۈرىدۇ .
كىم ئۈنىڭ رايىغا باقمىسا شۇئان ،
ئۆلگۈچە كەينىدىن قاساپ يۈرىدۇ .

شۇنداق بىر دوستۇم بار ، پاراڭغا ئامراق ،
زەي سالماي يات يەردە ئېتىپ يۈرىدۇ .
ناۋادا گېپىڭگە بولمىساڭ پەخەس ،
داداڭنى ئاناڭغا چېقىپ يۈرىدۇ .

شۇنداق بىر دوستۇم بار ، گەپلىرى قايماق ،
ئاغزىدا پۇل ـ مالدىن كېچىپ يۈرىدۇ .
پەيت كېلىپ ، شۆھرەتكە لازىم بولسا پۇل ،
نە ۋىجدان ، سېنىمۇ سېتىپ يۈرىدۇ .

شۇنداق بىر دوستۇم بار ، نوشرىۋان ئادىل ،
ئالدىڭدا ماركستەك سۆزلەپ يۈرىدۇ .

ئۆزىگە كەلگەندە سۇ يۇقماس ئۆردەك ،
ئۆزگىگە بىر شۇملۇق تىلەپ يۇرىدۇ .

بۇ دوستۇم شۇنداق دوست ، ئىسمى ھەسەتجان ،
ھەسەتتىن باشقىنى زادى بىلمەيدۇ .
ھەسەتنىڭ دورىسى يوقمىكىن دېمە ،
سۇت بىلەن كىرگەن خۇي ئۆلۈپ تۇگەيدۇ .

چۆرۈۋەتمە شوتاڭنى

شوتا قىلغانىدىكى تېخى تۈنۈگۈن ،
ئۆرلەش ئۈچۈن مېنى شىلاپ ئۆزۈڭگە .
بۈگۈن ئەجەب تونۇمايسەن بۇرادەر ،
ياغ تولدىمۇ ياكى ئىككى كۆزۈڭگە .

يادىمدا بار ، ئۆتمەس ماتا مېلىڭنى ،
يۈرگەنلىرىڭ كوچىلاردا ساتالماي .
ماختىساڭمۇ لايىقىدا بازار يوق ،
دادلانغىنىڭ كور خېرىدار تاپالماي .

بۈگۈن كۆرسەم گەپ ـ سۆزلىرىڭ باشقىچە ،
ساختا ئېلان بېرىپ شۆھرەت تېپىپسەن .
بىراق قەلبىڭ گاداي ئىكەن ۋاپاغا ،
تۈز بەرگەنىڭ قاچىسىنى چېقىپسەن .

«قاچا چاقماق» ئاسان ئىشقۇ ، ئۆگزىدىن —
چۈشمەك قىيىن ، چۆرۈۋەتمە شوتاڭنى .
نېمە ساتساڭ ساتقىن ، بىراق مېلىڭغا ،
ساتما قوشۇپ مەن بىچارە ئاكاڭنى .

مەسەل ۋە پارچىلار

جىگدە بىلەن ئازغان

ئۆستى باغ قىرىدا جىگدە باراقسان ،
قوشنىسى ئازغانغا زادى بوي بەرمەي .
ئەپسۇسكى ، كەچ كۈزدە جىگدىنىڭ شېخى ،
كېسىلدى ئانچە كۆپ دەۋران سۈرەلمەي .

بۇ ھالدىن شادلىنىپ ئازغان ئالدىراپ ،
دېدىكى جىگدىگە : ئۆمرۈڭ شۇنچىلىك .
ئالدىمدا گىدىيىپ تۇرغان بىلەن سەن ،
يوق ئىنسان ئالدىدا قەدرىڭ مەنچىلىك .

شېخىدىن ئايرىلغان جىگدىنىڭ غولى :
— ئالدىراپ خۇش بولما ، — دېدى ئازغانغا —
تۇپراقتا بار تېخى مەزمۇت يىلتىزىم ،
مەن قۇرۇپ كەتمەيمەن شاخسىز قالغانغا .

كۆز يۇمۇپ ئاچقۇچە كەلدى نەۋباھار ،
ئويغاندى يەر - زېمىن قىشلىق ئۇيقۇدىن .
ئۆزگەردى شېخى يوق موقات جىگدىمۇ ،
قىشتىكى كۆرۈمسىز تەق - تۇرقىدىن .

كېسىلگەن ھەر شاختىن چىقىپ نوتىلار ،
بىرگە ئون ، يۈز بولۇپ ئۆستى باراقسان .

«ئوخۇمۇ - چۇشۇمۇ» دېدى ھەسرەتتە ،
ئۇيقۇدىن يېڭىلا ئويغانغان ئازغان .

— چۇش ئەمەس ، بىلىپ قال ، — دېدى جىگدىمۇ ، —
مەن پەقەت ئۆلمەيمەن ئەجەل يەتسىمۇ ؛
كۆكلەيمەن ئەكسىچە بىرى مىڭ بولۇپ ،
غولۇمنى پالتىدا كېسىپ كەتسىمۇ ؛
چۈنكى بۇ تۇپراقتا يىلتىزىم چوڭقۇر ،
شۇڭلاشقا ماڭا يار ئۇمىد ۋە غۇرۇر .

ئېشەك بىلەن ئۆكۈز

(مەسەل)

ئېشەك بىر كۈن دېدى ياتقان ئۆكۈزگە :
كۆيۈنمەيسەن نېمانچىلا ئۆزۈڭگە .

قوشتىن چىقىپ سۆرەمگىمۇ ماڭىسەن ،
بەزىدە ئاچ ، بەزىدە توق قالىسەن .

ئۆزۈڭ ئىشچان بولغان بىلەن يۈزۈڭ يوق ،
ياخشى - يامان ئوت - چۆپ بىلەن ئىشىڭ يوق .

يوغان مۇڭگۈز بولغان بىلەن بېشىڭدا ،
ئۇسۇپ ئادەم قاچۇرغۇدەك دىتىڭ يوق .

سېنى شۇڭا ھەركىم بوزەك تاپىدۇ ،
ئۇرۇپ - تىللاپ ھارۋىلارغا قاتىدۇ .

بەرگىنىدە خۇدا مۇڭگۈز بېشىمغا ،
يولاتمايتتىم ھېچ كىشىنى قېشىمغا .

ئۆكۈز دېدى غەزەپ بىلەن ئۇنىڭغا :
— كېتىۋەرگىن بىلجىرلىماي يولۇڭغا .

يالغان ئاقساپ سەنمۇ بىر كۈن كۆرىسەن ،
چۆل - دەشتىلەردە بۆرىگە يەم بولىسەن .

بولسا كىمدە ھىيلە - مىكىر ، ساختىلىق ،
كەلمەس ئۇندىن ئۆزىگە ھەم ياخشىلىق .

خۇي - پەيلىڭدىن ساقا ئامەت كەلمىگەن ،
بىلىپ خۇدا شۇڭا مۇڭگۈز بەرمىگەن .

شامال بىلەن تېرەك

(مەسەل)

تېرەك دېدى : كۈز مەۋسۇمى شامالغا :
ياز پەسلىدە لەۋلىرىمدىن سۆيىسەن .
قىش يېقىنلاپ كەلگەن چاغدا ئەجەبا ،
رەھىمسىزلا ياپرىقىمنى تۆكىسەن ؟

قاپاق تۇرۇپ دېدى شامال تېرەككە :
يازدا سېنى ئىلاجسىم يوق سۆيەتتىم .
كۈچۈم يەتسە باھاردىلا سوقۇپمەن ،
ياپرىقىڭدىن بىرنى قويماي تۆكەتتىم .

«يىلتىزىمىز چىكى»

(مەسەل)

كېچە.....
پىچىرلىدى گۈل ،
نازۇك ياپراقلا
نېچۈن تۆكۈلەر كۆزلىرىڭدىن ياش !
دېدى ياپراق :
ئۆكسۈپ يىغلاپ
كۆرمىدىڭمۇ ،
سەزمىدىڭمۇ ؟
بوراندا تېنىمگە كېلىپ تەگدى تاش .
گۈل ئېيتتىكى :
سەۋر قىل ئاداش ،
كېتىدۇ بوران ،
تۈگەيدۇ جۇدۇن ،
بۇلۇتلار سۈرۈلۈپ چىقىدۇ قۇياش .
نابۇت بولسىمۇ يۇمران تېنىمىز ،
يىلتىزىمىز چىكى .
ئەتە ،
يا ئۆگۈن
كېلىدۇ باهار ،
چىقىمىز تۇپراقتىن كۆتۈرۈپ باش .

دورا

«مېنىڭ ئىدى ،
سېنىڭ بولدى ،
ئازراق بېرىڭ ، دورا بولدى .»
سورا ـ سورا دېۋانىدەك ،
يۈرەك باغرىم زېدە بولدى .

مەن بىلمىدىم ئۆز ۋاقتىدا
بەرگىنىمنىڭ قىممىتىنى ،
كۆتتۈم ئەمدى قولۇم سوزۇپ ،
دورىگەرنىڭ ھىممىتىنى .

قانداق قىلاي ؟ !
ئەزەلدىنلا
شور پېشانە ھاماقەتمەن .
ياخشىلارغا ئەقىدەم يوق ،
يامانلارغا ساداقەتمەن .

مايمۇنچاققا

زاتىڭغا خاس خىسلەت بىلەن بىر سەكرەپ ،
پەگاھ ئاتلاپ چىقتىڭ ئۆيىنىڭ تۆرىگە .
چىقالامسەن ئەمدى شۇنداق كۆز بويىاپ ،
لاي پۈت بىلەن ئەلنىڭ كۆڭلى تۆرىگە ؟

مەن ۋە چۈمۈلە

مەن ئاۋارە : تىگەن سوقۇپ ، كەتمەن چېپىپ ،
تىنىم تاپماس چۈمۈلىمۇ تۆشۈك ئېچىپ .
لېكىن بىلمەس ، شۇ تۆشۈكتىن يار كەتسە گەر ،
ئاشۇ نادان ئۆلۈشىنى لايغا پېتىپ .

تاش چۈشۈپ .....

«چولتۇك» كىدە بىر تاش چۈشۈپ كۆلچەككە ،
سۇ يۈزىدە يەڭگىل دولقۇن قوزغاتتى .
يېتەلمىدى بېلىقئالغۇچ مەقسەتكە ،
دولقۇن كېلىپ بېلىقلارنى ئويغاتتى .

ئىت ۋە كالا

كاڭشىپ يۈرەر نەگە بارسا لالما ئىت ،
خۇي ـ پەيلىگە لايىق يېگەن تاياقتىن .
ياۋاش كالا قاقشىمايدۇ زادىلا ،
كۈتمىگەچ نەپ ئىتقا ئوخشاش يالاقتىن .

غەزەللەر

1

ئاز ئەمەس ئۆتكەن هاياتتىن ياش تۇرۇپ كۆرگەنلىرىم ،
بولمىدى كۆپ دەرد - ئەلەمدىن شادلىنىپ كۈلگەنلىرىم .

كىمگە قىلسام ياخشىلىقنى ياندۇرۇپ قىلدى جاپا ،
بەزىدە باغرىمنى لەختە قىلدى قان ، سۆيگەنلىرىم .

ئاق كۆڭۈل بولساممۇ چىندىن ، هەممىگە يۇمشاق - ياۋاش ،
بولمىدى خالىي يېنىمدىن هەر زامان دۇشمەنلىرىم .

مەيلىغۇ ئۆتتۈم ئۇنىڭدىن ۋە لېكىن هەيرانمەن ،
پەيتى كەلسە بولدى ئوغا دوست ئۇچۇن بەرگەنلىرىم .

بەزىلەر ۋىجدان ، نومۇسنى تىلدىلا ئېيتقان بىلەن ،
هەربىكىتى ئوخشاش ئەمەسكەن ، چىقتى جا كۇتكەنلىرىم .

نام ، ئەمەل ، پۇلنىڭ كۇچىدەك يوق ئىكەن «غالىب» نېمە ،
قالدى قەغەزنىڭ بېتىدە تەر تۆكۈپ پۈتكەنلىرىم .

مەنغۇ كەتتىم بۇ جاهاندىن مىڭ تالاي ئارمان بىلەن ،
قالغىنى قالدى سىلەرگە ، خەير - خوش كۆيگەنلىرىم .

2

جان ژەتەن ، جانان ژەتەن ، بىر سەن ئۇچۇن جاندىن كېچەي ،
كۇچ بەخش ئەتكەن تېنىمگە قىپقىزىل قاندىن كېچەي .

مىڭ ئۆلۈپ ، مىڭبىر تىرىلسەم ئەرزىگەي شامۇسەھەر ،
شەپقىتى سىغماس جاھانغا دىلرەبا ياردىن كېچەي .

سەن ئانا مېھرىڭنى دىلغا ئەيلىدىڭ ئابىھايات ،
شۇ ئۇلۇغ ئىشقىڭ تۇپەيلى سۇ ، ھاۋا ، ناندىن كېچەي .

كىم يۇرەك رىشتىنى سەندىن ئويلىسا ئۇزمەك ئۇچۇن ،
كۆيدۇرۇپ نەپرەت ئوتۇمدا ، «يۇز ، نومۇس - ئار» دىن كېچەي .

كەلسە ئالدىمغا ئەگەردە ياۋ بىلەن قىلماقتا جەڭ ،
ئوق قىلىپ قەھرىمنى شۇئان مىڭ سەۋەب ، نازدىن كېچەي .

شان - شەرەپ قۇچسام مۇبادا ياۋنى يەر ، پايمال قىلىپ ،
بولمىسا نامىڭ بېشىمدا ، زور ئاتاق ، شاندىن كېچەي .

ئېھ نىيازى ، كەتسىمۇ جان ، ۋەدىگە قىلغىن ۋاپا ،
بولمىسۇن ھەرگىزمۇ يالغان «مەن» ئۇچۇن باردىن كېچەي .

3

جاپا چەكمەي تۇرۇپ ئاشىق ۋاپا قەدرىگە يەتكەن يوق ،
پىدا قىلماي ئەزىز جاننى لەۋەن يارىنى سۆيگەن يوق .

كېچىچە ئۇيقۇدىن كەچمەي چىمەندە خۇش ناۋا بۇلبۇل ،
سەھەردە مەشۇقى گۈلنىڭ زىبا ھۆسنىنى كۆرگەن يوق .

مۇھەببەتكە بولۇپ سادىق ياشاشنى ئىستىسە ئىنسان ،
ئېچىلدۇرماي ۋاپادىن گۈل ، ھاياتتا زەررە كۈلگەن يوق .

شۇ گۈلمۇ ئۆز دىياردا چېۋەر باغۋەن ، باھارسىز ،
قىزىل قان رەڭگىگە رەڭداش شېخىدا غۇنچە تۇزگەن يوق .

ھايات ئوكيانى دولقۇنلۇق ، كۆرۈنمەس مەنزىلى تېزدىن .
شىجائەت يەلكىنى بولماي يېرىپ كۆكسىنى ئۇزگەن يوق .

سەپەرگە قىبلىگاھ ، ھەمراھ ئەقىدە مەشئىلى بولماي ،
ئىجاد قاينىمىغا شۇڭغۇپ تېگىدىن ئۇنچە سۇزگەن يوق .

نىيازى ئەستە تۇت سەنمۇ يولۇڭدا شۇ ھەقىقەتنى :
چېكەڭدىن قان-تەرىڭ تاماي بەخت داستانى پۈتكەن يوق .

4

باھارىم كەل ! ئەجەب تەشنا جامالىڭنى سېغىندىمەن ،
ئېچىلغان خۇش گۈلى رەنا نىھالىمنى سېغىندىمەن .

ئۇمىد - ئارزۇ ۋىسالىدىن كىشىنى قىلغۇچى مەستخۇش ،
كۆڭۈلنى ئىنتىزار قىلغان خۇمارىڭنى سېغىندىمەن .

شەپەقتىن نۇر يېغىپ تۇرغان ، قىزىلگۈل رەڭگىگە رەڭداش ،
چىمەندە بۇلبۇلى خەندان ناھارىڭنى سېغىندىمەن .

پەرىزات دەي دېسەم يەردە ، ئەمەستۇر ئەرشى ـ ئەلادا ،
ئۆزى ئىشچان ، دىلى گۈلخان نىگارىمنى سېغىنىدىمەن .

ئىجاد ـ مېھنەت تەرى تامغان ،زەپەردىن خۇش پۇراق چاچقان ،
ئىشى قاياق ، كۆيى ياڭراق دىيارىمنى سېغىنىدىمەن .

كىشى ئۆمرىدە بىر يەتسە ، دىلىدا ئارمىنى قالماس ،
گۈزەل ئىقبال قۇچاق ئاچقان نىشانىمنى سېغىنىدىمەن .

سەپەردە مەشئىلى بولماي يېتىپتۇ كىم نىشانىغا ؟
يولۇمغا نۇر ـ زىيا بولغان چىراغىمنى سېغىنىدىمەن .

چېچەكلەپ ھەر باھار پەسلى ، پىشىپ ئەلگە مېۋە بەرگەن ،
قىزىل قاندىن يارالغان كۆچ ـ ئىجادىمنى سېغىنىدىمەن .

نىيازى دەر يەنە بىر رەت : باھارىم كەل سېنى قۇتلاي ،
ۋەتەن بەختى ئۈچۈن ئىشلەش قارارىمنى سېغىنىدىمەن .

5

ئاي بىلەن كۈنمۇ خىجىل ھۆسنى ـ جامالىڭدىن ۋەتەن ،
يەر بىلەن كۆكمۇ خۇشال گۈلشەن باھارىڭدىن ۋەتەن .

مەن ئەمەس يالغۇز جاھاندا سەن ئۈچۈن جان بەرگۈچى ،
بارچە دىل مەستانىدۇر ئىشقى خۇمارىڭدىن ۋەتەن .

ھەر كۈنى كۆيسەم ئوتۇڭدا مەيلى مەن پەرۋانىدەك ،
بىر ھۇزۇر سەزگەي جېنىم سۆيگۈ پىراقىڭدىن ۋەتەن .

تەنلىرىم يالقۇن كۆچىدىن كەتسىمۇ قاقشال بولۇپ ،
كۆكلىگەي پەرۋىش تېپىپ ، جەننەت سىياقىدىن ۋەتەن .

سەندە ئۆتكەن ھەر باھار ، كۈندۈز - كېچە ئوخشاش ماڭا ،
نۇر بىلەن تولغان كۆزۈم ياققان چىراغىدىن ۋەتەن .

جان تۈرۈپ يار ئالدىدا دۈشمەنگە تىز پۈككەن نومۇس ،
ياش تۈرۈپ ئىككى كۆزىدە ، نازلىنىپ كۈلگەن نومۇس .

«مەن»ئۈچۈن جاندىن كېچىپ ،ھەتتاكى ئەل-يارىدىن كېچىپ ،
تەلمۈرۈپ نامەرد قولىغا ، ياخشىلىق كۈتكەن نومۇس .

جاننى ئىنسانغا ئۆزىنىڭ بەختى ئۈچۈن بەرگەن ھايات ،
شۇ ئۇلۇغ مەقسەتكە يەتمەي نائۈمىد كەتكەن نومۇس .

كۆز ئېچىپ دۇنياغا قىلچە ئەجرىدىن بەرمەي يورۇق ،
جىنچىراغ ئوخشاش پىلىلداپ مايسىراپ ئۆچكەن نومۇس .

سۈت بېرىپ باقسا تېنىدىن جان ئانا — تۇغقان ۋەتەن ،
ئاقىلمای بۇرچىنى راۋرۇس ، نام تىلەپ ئۆتكەن نومۇس .

بەرسە خەلقى مېھرىدىن كۈچ ، جىسمىدىن ئابىھايات ،
بىر تۇخۇم تۇغماس توخۇدەك تۆھپىسىز كەتكەن نومۇس .

ئۆز بېغىدا خۇش پۇراقلىق بىر ئېسىل رەيھان تۈرۈپ ،
تامدىكى ھەشقىپىچەككە چىرمىشىپ ئۆسكەن نومۇس .

باشقىلار ئاسمانغا چىقسا تاڭ قېلىپ يەردىن قاراپ ،
يەتكۇچە ئاغزى قۇلاققا ماختىشىپ كۈلگەن نومۇس .

بىر بېشى ، ئىككى قولى ئوخشاش تۇرۇپ ھەركىم بىلەن ،
ئۆز - ئۆزىنى خەستە چاغلاپ كەمىستىپ يۈرگەن نومۇس .

زەررە كۈچ بەرمەي چېلىشتا غەلىبىگە شېرىك بولۇپ ،
ئۆزگىنىڭ مېھنەت - تەرىدىن دۇر - گۆھەر سۈزگەن نومۇس .

ماڭ سەپەرنىڭ ئالدىدا سەنمۇ نىيازى يەڭ تۇرۇپ ،
كۆزلىگەن مەنزىلگە يەتمەي يولدا قېپ ئۆلگەن نومۇس .

7

جاھان گۈلزارىدا خەلقىم سېنىڭدەك ئۇز گۈلۈم يوقتۇر ،
كى بولسا باشقىدىن بىرسى سېنىڭچە ھۆرمىتىم يوقتۇر .

نەزەر سالسام ھاياتىمنىڭ پايانسىز كەڭ ساماسىغا ،
سېنىڭدەك بىغۇبار ، ئۆچمەس نۇرانە يۈلتۇزۇم يوقتۇر .

تۇرار شاھىت ، تۇمەن يىللىق شەرەپلىك تارىخىڭ چاقناپ ،
بۇيۇك نامىڭ ئاتالماستىن يېزىلغان قۇرلىرىم يوقتۇر .

مېھىر - شەپقەت ، غۇرۇر ئۈسىز بېشىم يەتكەندىمۇ كۆككە ،
ئۆزۇمنى بەختىيارمەن دەپ ئاتاشقا ھېچ تىلىم يوقتۇر .

كېزىپ چىقسام كۈنى مىڭ رەت ۋەتەننىڭ گۈل دىيارىنى ،
سېنىڭدەك گۈل زابان خۇشخۇي ، نازاكەت بۇلبۇلۇم يوقتۇر .

مۇقامىڭ ئەۋجىدىن مەستخۇش قېنىپ جامىڭدا مەي ئىچمەي ،
يۇرەكتە ئۇرغۇغان فونتان خۇشال ناخشا كۆيۈم يوقتۇر .

ئەزىز نامۇنىشانىڭسىز پۈتۈن ئالەمنى سەير ئەتسەم ،
قەيەرگە مەن باراي دىلخا چىرايلىق بىر سۆزۈم يوقتۇر .

سېنى ئۇنتۇپ ، سېنى تاشلاپ قىساي مەيلى بېشىمغا تاج ،
هايات دۇنياسىدا خەسچە قەدىر - قىممەت ، يۇزۈم يوقتۇر .

جاهان رەنالىرى ئىچرە سۆيۈملۈكسەن ، كۆيۈملۈكسەن ،
سېنىڭدەك مېهرىبان ، غەمخان ، تايانچىم - مۇڭدىشىم يوقتۇر .

سەنەمنىڭ ۋەسلىنى ئىزدەپ غېرىبتەك چۆل ئارا يۇرسەم ،
گويا ئىلياس كەبى سادىق ، سېنىڭدەك قولدىشىم يوقتۇر .

جاسارەتلىك - باهادىرسەن ئالىپ ئەرتۇڭا خىسلەتلىك ،
گۈزەل ئەخلاق - پەزىلەتتە پەخرلەنمەس كۈنۈم يوقتۇر .

ۋەتەن بەختى ئۈچۈن هەر چاغ كۈلۈپ جەڭلەرگە ئات سالسام ،
ئەقىدەڭدىن مەدەت ئالماي يېڭىشكە قۇدرىتىم يوقتۇر .

ياشاپ كەلدىم گۆزەلكلىكتىن پېشىڭگە باش قويۇپ هەرئان ،
بۇيۇك ئەجرىڭنى ئاقلاشتىن بۆلەك مەقسەت ، ئويۇم يوقتۇر .

قەسەم بىللا ئىرادەمگە مۇخالىپ بىر قەدەم باسسام ،
يورۇق دۇنيا ماڭا زۇلمەت ، مېڭىشقا تۈز يولۇم يوقتۇر .

ئۇزاق يىللار كۈتۈپ كەلگەن گۈزەل مەنزىلگە يەتكەندە ،
شۇ كۈنكى بەختىيار بايرام كۈنۈڭدەك چوك تويۇم يوقتۇر .

8

خارۇزار بولماس جاھاندا يۈرتىنى سۆيگەن كىشى ،
ھەر زامان ئانا ۋەتەننىڭ ئىشقىدا كۆيگەن كىشى .

شان قۇچۇپ ئۆمرى - ھاياتى ، ساقلىنار نامى ئەبەد ،
ئەل ئىشىغا جان پىدا قىپ ، تىنىڭ تۇرۇپ ئۆلگەن كىشى .

ئەڭ سۆيۈملۈك ، ئەڭ ئەزىزدۇر ، نەگە بارسا بەختىيار ،
چىن ئىجاد - مېھنەت بېغىغا ئەجرىنى تۆككەن كىشى .

تەڭدىشى يوق ، بىباھادۇر ، ھۆرمىتى ئالەمگە تەڭ ،
كەلگۈسى ئەۋلاد غېمىنى كۆكسىگە پۈككەن كىشى .

خەسكە ئوخشاش قەدرى بولماس ، ھەممە يەردە خارۇزار ،
نام - ئاتاق ، شۆھرەت كويىدا بىۋەتەن ئۆتكەن كىشى .

مىڭ ئۆلۈپ ، مىڭبىر تىرىلسۇن ، شۇنداىمۇ بىئېتىبار ،
قاغا قونماس دۆڭگە ئوخشاش تۆھپىسىز كەتكەن كىشى .

ئۆز بىلىپ تۆكسەڭ سىرىڭنى ، دوست بولالماس ھېچقاچان ،
ئالدىدا دەردىڭگە يىغلاپ ، كەينىدىن كۈلگەن كىشى .

ئەستە تۇتقىن ئەي نىيازى ، سۈرىتى ئادەم ئىرۇر ،
باشقىلارنىڭ كۆز يېشىنى مەي قىلىپ ئىچكەن كىشى .

9

نەسىھەتكىم ساڭا ئوغلۇم ، گۈزەل ئەخلاقنى يار ئەيلە ،
ئىلىم - ھېكمەت نۇرى بىرلە دىلىڭنى بىغۇبار ئەيلە .

ئانا مېھرى - ۋەتەن مېھرى ساڭا ئەلا ئەزىز جاندىن ،
ئەگەر ئۆلمەي دېسەڭ مەڭگۈ ئىلىڭگە جان نىسار ئەيلە .

ئۈمىد - ئارزۇ ، جاھان چەكسىز ، سېنىڭ غۇنچە چېغىڭ چەكلىك ،
كىچىكلىكتىن تىرىشماقنى ئۆزۈڭگە چىن خۇمار ئەيلە .

قېزىپ تىلسىم سىرىنى ئاچ ، ئىجاد كاندا پەرھاتتەك ،
ئىلىم - پەن ئىشقىدا يانغىن ، ئۇنى جانان - نىگار ئەيلە .

چېۋەر باغۋەن قولى تەگسە ئېچىلغاي ئۇز گۈلى رەنا ،
چېكەڭدىن ئاققۇزۇپ ساپ تەر بېغىڭنى لالىزار ئەيلە .

ۋەتەن بەختى سېنىڭ بەختىڭ ، سېنىڭ بەختىڭ مېنىڭ بەختىم ،
ۋەتەن دەپ ياخشى ئىشلەشنى ئۆمۇرلۇك ئىختىيار ئەيلە .

نىيازى خۇش بولۇر سەندىن ، چوقۇم ئاقلا ئۈمىدىنى ،
قۇچۇپ غەلىبە كۈرەشلەردە رەقىبنى شەرمىسار ئەيلە .

10

گۈل ئېچىلغايمۇ چىمەندە ۋەسلىگە يەتمەي تۇرۇپ ،
باغۋىنىم يىلتىزلىرىغا قان - تەرىن تۆكمەي تۇرۇپ .

قايسى بۇلبۇل گۈل شېخىدا سايرىغان خەندان بىلەن ،
ئىشقى ئالدىدا چىمەننىڭ ئۇيقۇدىن كەچمەي تۇرۇپ .

مەن قىياس ئەتسەم ئۆزۈمنى ئاشۇ بەرنا غۇنچىگە ،
نەدىكىن نوتا نىھالىم ، باغدا شاد ئۆسمەي تۇرۇپ .

بەرمىسە رەڭ نۇر باھارىم ، تۇپرىقىم ئابىھايات ،
مەن يېتەي قانداق مۇرادقا خۇش پۇراق چاچماي تۇرۇپ .

بىر سەبىي غۇنچە - چېچەكمەن ، ئۆز ئېلىم باغۇەن ماڭا ،
يۇز كېلەي قانداقمۇ ئەلگە مېۋىلەر بەرمەي تۇرۇپ .

گۈلگە ئاشىق تۇرسا مىڭلاپ بۇلبۇلى شەيدالىرىم ،
بۇ ماڭا لەنەت ئەمەسمۇ توزۇسام ئۇزمەي تۇرۇپ .

چىن بەجا كەلتۇر سۆزۈڭنى ، ئى نىيازى خۇش كۆلۈپ ،
دوستلىرىڭ قىسسۇن گۈلۈڭنى سەن ھايات - ئۆلمەي تۇرۇپ .

11

نىگارىم خەير - خوش دەيمەن ، مېنى كۆپ ئەسلىمە ئەمدى ،
«ياشالماس ئۇ مېنىڭسىز» دەپ ، ئۆزۈڭنى بەزلىمە ئەمدى .

ۋاپاسىزلىق يېغىپ تۇرغان كۆزۈڭگە مەن خېلى تويغان ،
كۆيۈپ ئۆچكەن مۇھەببەتنىڭ كۈلىنى پۈۋلىمە ئەمدى .

ساپ ۋىجدان ، گۈزەللىكنىڭ ئەمەستۇر ئۆلچىمى تىلدا ،
«ئۆزۈم زىنھار ساداقەتنىڭ گۈلى» دەپ سۆزلىمە ئەمدى .

جاهاندا قايسىبىر ئاشىق ۋاپاسىز يارغا قۇل بولغان؟
سېلىپ بۆكۈمگە جىگدەكنى گۆھەر دەپ تەكلىمە ئەمدى.

«ئىش باشقا، ھەۋەس باشقا»، بۇنى ئىسپاتلىغان تارىخ،
قوشۇپ زەمزەمگە مىكرىكنى سۇنۇشنى قەستلىمە ئەمدى.

خۇشاللىققا بولۇپ ھەمدەم، بېشىمغا دەرد - ئەلەم كەلسە،
يۇزۈكنى بىر يولى ئۆرۈپ قېچىشنى كۆزلىمە ئەمدى.

مۇھەببەت بىباھا نەرسە، بېرىپ ئالتۇن ئېلىپ بولماس،
ئۇنى گالۇاك بازاردا پۇلۇم دەپ خەجلىمە ئەمدى.

سىنالغاي ئوتقىلا كىرسە ھەقىقىي مىس بىلەن ئالتۇن،
بېرىپ پەرداز سىياقىكغا كىشىنى پەللىمە ئەمدى.

12

ھەرقاچان چەككەن جاپانىك راھىتى بار كەينىدە،
مۇكچىيىپ تىككەن كۆچەتنىك لەززىتى بار كەينىدە.

كىمكى ئۆستۇرسە ئىجاد - مېھنەت بېغىدا گۇل - چېچەك،
قان - تەرى، ئەجرىگە لايىق ھۆرمىتى بار كەينىدە.

كىم ئاتاپ بار ۋەسلىنى ئەل - خەلق ئۈچۈن قىلسا كۈرەش،
بولغۇسى ئۇ تىلدا داستان، شۆھرىتى بار كەينىدە.

كىم ئەگەر ئەلنىك قولىغا سالسا شۇملۇقتىن كىشەن،
ئۆلسىمۇ مەڭگۈ كۆمۈلمەس نەپرىتى بار كەينىدە.

بىر كىشىنىڭ ھاياتقا ، قايتىدىن كەلمەس يەنە ،
مەنسىز ئۆتكەن ھاياتنىڭ ھەسرىتى بار كەينىدە .

جان بىلىپ ھەربىر مىنۇتنىڭ قەدرىگە يەتسە كىشى ،
بىباھا ئالتۇنغا ئوخشاش قىممىتى بار كەينىدە .

كەل قېنى سەنمۇ نىيازى ، ئەل ئۈچۈن تەرىكىنى تۆك ،
سۈت بىرىپ باققان ۋەتەننىڭ شەپقىتى بار كەينىدە .

13

تۆكۈلمەي تەر بىنا بولغان جاھاندا جەننەتنىڭ نەدە ؟
قۇرۇق ئەپسانىدىن تاپقان كارامەت ـ خىسلىتىڭ نەدە ؟

چىقىپ كەتتى تىرىشقانلار ساماغا ـ ئەرشى ئەلاغا ،
سېنىڭ يەر شارىدا قالغان سەۋەبكار قىسمىتىڭ نەدە ؟

ئىجاد ـ مېھنەت ئىرۇر ئەسلىي ھاياتنىڭ تۈۋرۈكى بىلسەڭ ،
ئىلىم ـ ھېكمەت ئۈلى بولماي تۇرۇشقا قۇدرىتىڭ نەدە ؟

ئىچىپ غەپلەت شارابىنى تېخى ناز ئۇيقۇدا ياتساڭ ،
جاھان رەنالىرى ئىچرە ئۇلۇغلۇق ھۆرمىتىڭ نەدە ؟

قاراپ قويماس ئۇچار قۇشمۇ بېغىڭغا بەرمىسەڭ زىننەت ،
چېۋەر باغۋەن قولى تەگمەي ئېچىلغان ئۆز گۈلۈڭ نەدە ؟

بۈگۈن دەۋرىم ئاتوم دەۋرى ، كۈرەش دەۋرى ، ئىجاد دەۋرى ،
ئۇنىڭ كۆكلەم ـ باھارىسىز سۆيۈنگەن زىننىتىڭ نەدە ؟

ئىلىم - پەندۇر جىمى ئىشنىڭ سىرىنى يەشكۈچى ئۇستاز ،
ئاداقتى پەللىگە يەتمەي قازانغان شۆھرىتىڭ نەدە ؟

14

چىمەندە رەڭمۇرەڭ ئۆسكەن گۈزەلدۇر غۇنچىدىن دوستلۇق ،
باھاسىز قەدىر - قىممەتتە ، جاۋاھىر ، ئۇنچىدىن دوستلۇق .

قېلىشماس ئۇ مېھىر - شەپقەت ، ۋاپادا پاك مۇھەببەتتىن ،
پۈتۈن ئۆمرى - ھاياتىڭدا قەدىرلىك ھەممىدىن دوستلۇق .

جۇدۇن كەلسە تۆكۈپ ياپراق ،بولار گۈلمۇ قۇرۇق - قاقشال ،
لېكىن غالىب كېلەر ھەر چاغ زىمىستان ئۈستىدىن دوستلۇق .

دېڭىزلار تەكتىدە ياتسا زۇمرەت ، ئۇنچە - مەرۋايىت ،
ئورۇن ئالغان چېچىپ يالقۇن يۈرەكنىڭ تۈشتىدىن دوستلۇق .

تۆرەلگەي ئۇ ۋۇجۇدۇڭدا ئېقىپ تۇرغان قىزىل قاندىن ،
تۇغۇلماس بىر تاۋاق يۇندى ، ھىجايغان كۈلكىدىن دوستلۇق .

يېتەر ۋەسلى - كامالەتكە ، تولۇپ يۈكسەك شىجائەتكە ،
ئىچىپ شەربەت قىيامىنى ساداقەت كۆكسىدىن دوستلۇق .

نىيازى تۈت شۇنى ئەستە ، كۈرەشتە تاللا چىن دوستنى ،
يىراقتۇر ئىككى يۈزلىمچى ، ۋاپاسىز تۈلكىدىن دوستلۇق .

15

بىر نەپەس چەرخى پەلەكتىن كەلمىدى خوۋلۇق ماڭا ،
نەگە بارسام سايە ئوخشاش بولدى يار شۇملۇق ماڭا .

مەن دېدىم : ئىنسان ئىكەنمەن پاك كېتەي ۋىجدان بىلەن ،
كۆزدە ياش ئۆتكەن ھاياتتىن ئۆلگىنىم يوللۇق ماڭا .

ئەتىۋار بىلدىم ياشاشنى مەن يەنە ئويلاپ كۆرۈپ ،
يەتسىمۇ ھەربىر دەقىقە مىڭ تالاي خورلۇق ماڭا .

كەچمىدىم ھەققانىيەتتىن كەلسىمۇ باشقا ئەجەل ،
يات ئىكەن چۈنكى ئەزەلدىن تۇلكىدەك قۇۋلۇق ماڭا .

ئاتتى تالاق ، كۈتكەن باھارىم قايتىدىن كەلدى يېنىپ ،
يەر - جاھان گويا كۆرۈندى قىپقىزىل چۈغلۇق ماڭا .

ئۆز ئەقىدەمگە مۇناسىپ باشلىدىم شانلىق سەپەر ،
مەنزىلىم ئاچتى يۈزىنى شۇنچىلىك نۇرلۇق ماڭا .

باغ ئارا ئۇزسەم سەنەمگە ھەر كۈنى مىڭ ياڭزا گۈل ،
نەكبىرەك مۇنداق بەختتىن ئۆزگە چوڭ تويلۇق ماڭا .

ئۆز تېنىمدىن تامچىغان تەر بولدى قەنت ، ئابىھايات ،
ئەجرىسىز ئىچكەن ئېشىم ، ئىچسەممۇ ئۇ تۇزلۇق ماڭا .

قايتىدىن ياشناتتى باغۇەن ، نان بېرىپ تۇغقان ۋەتەن ،
ولمىسام مېھرىگە سادىق ھەممىدىن كورلۇق ماڭا .

16

يېنىڭدا خىلمۇخىل ئىنسان ، جىمىنى بىلمىگىڭ مۇشكۈل ،
تونۇپ يەتسەڭمۇ شەكلىنى ، خۇيىنى بىلمىگىڭ مۇشكۈل .

سەۋەبكى ، سەنّ دېگەن ئىنسان ، ئەمەستۇر سەن كەبى ساددا ، قاراپلا گۈل سىياقىنى ئىچىنى بىلمىكىڭ مۇشكۈل .

ساڭا ئوخشاش زۇۋان بىرلە چىرايلىق سۆزلىگەي ئۇمۇ ، بىراق قىلغان ئىشى باشقا ، دىلىنى بىلمىكىڭ مۇشكۈل .

مېنىڭدە بار دېسەڭ بىر تىل ، ئۇنىڭدىن چىققۇسى شاخلاپ ، تىلىنىڭ ئاستىدا تىل بار ، سىرىنى بىلمىكىڭ مۇشكۈل .

ھەسەتخورلۇق ، كۆرەلمەسلىك ئۇنىڭدا بولسىلا مەۋجۇت ، بۇگۈن دوستۇم دېگەي ، ئەتە يېنىڭدا كۆرمىكىڭ مۇشكۈل .

يېگەن - ئىچكەندە دوستۇڭ ئۇ ، جاپا كەلسە كېتەر تاشلاپ ، ۋاپاسىز بەتنىيەتلەردىن ۋاپانى كۈتمىكىڭ مۇشكۈل .

ساۋاق شۇ : گۈلچىمەن ئىچرە ئۇنەلەمدۇ تىكەن - يانتاق ، گەر ئۇنسە تىكەن - يانتاق ، سېنىڭ خۇش كۈلمىكىڭ مۇشكۈل .

17

مەرد ئەمەس چوڭ سۆزلىسە كىم ، مەردنى مەيداندا سىنا ، مىس بىلەن ئوخشايدۇ ئالتۇن ، زەرنى گۈلخاندا سىنا .

كىشىنىگەي قىرچاڭغۇ ئاتمۇ چۆپ بېرىپ باقساڭ ئەگەر ، ماختىماي تۇلپارنى ئۆيدە ، جەڭگە چىققاندا سىنا .

قىپقىزىل تۇرغانلار باغدا ھەممىسى چۇغلۇق ئەمەس ، لالىمۇ - ھەشقىپىچەكمۇ ، گۈل ئېچىلغاندا سىنا .

بالچىمەن دەپ ئالدىغايمىش بەزىدە گۈلنى چۈىن ،
ھەرىمۇ ياكى چۈىنمۇ ، نەگە ئۇچقاندا سىنا .

پەرق ئېتىش بەكمۇ قىيىنىدۇر ئادىمىي ئەۋلادىنى ،
سەن ئۇنى بىلمەكچى بولساڭ ، نامى چىققاندا سىنا .

ئامىتىڭ بار چاغدا ھەركىم مەي ئىچەر ئۈلپەت بولۇپ ،
ئاق كۆڭۈل ، سادىقلىقىنى كوزا سۇنغاندا سىنا .

بىل نىيازى ، بۇ ھەقىقەت ، ئۆز سۆزۈڭنى قىل ساۋاق ،
دوستنى داستىخاندا ئەمەس ، كېسەلدە يانقاندا سىنا .

تۆرەلدىم زوقى ئىشقىڭدىن تېنىمگە جان كىرىپ ناخشام ،
كۆڭۈل باغلاندى رىشتىڭگە ھاياتقا كۆز ئېچىپ ناخشام .

ئۇنۇڭ بولدى يەنە دەسلەپ قۇلاققا كىرگىنى مۇڭلۇق ،
بۆلەندىم ئەللىيىڭ بىرلە ، بۆشۈكنى باخ ئېتىپ ناخشام .

يېتىلدى تەنلىرىم ئوتلۇق ، تۇرار يالقۇنلىنىپ ئۆچمەي ،
لىرىكاڭ پىلتىسى دائىم يۇرەككە ئوت يېقىپ ناخشام .

غېمى قايسى ھاياتىمنىڭ دېدىم ، ئەلگە نەزەر سالدىم ،
مۇھەببەت جامىدا سۆيگۈ شارابىڭنى ئىچىپ ناخشام .

ئېشىپ مۇشكۈل داۋانلاردىن سەپەردە ھارمىدىم زىنھار ،
پەلەككە ياڭرىغان ئەۋجىڭ كۈچۈمگە كۈچ قېتىپ ناخشام .

بېشىمغا ھەر بالا كەلسە ، ياشاشتىن قىلمىدىم پۇشمان ،
ئۈمىد نۇرۇڭ كېلىپ غالىب ئۆلۈمنى ھەم يېڭىپ ناخشام .

دېدىم ھەرئان سېنى تىڭشاپ : «قېنى سەن ئەي گۈلى رەنا ! »
سېنى ئېيتقان نەفىسەدەك پەرىنى ياد ئېتىپ ناخشام .

ئۆگەندىم بىر سېنى ئويلاپ ، ياشاپ كەلدىم سېنى توۋلاپ ،
ئۆلۈپ كەتسەم نېمە ئارمان ئۇنۇڭگە ئۇن قېتىپ ناخشام .

نەھاجەت كۆز يېشى ئەلىنىڭ ، نىيازى مىڭ تۈمەن رازى ،
قويۇشسا قەبرىگە دوستلار سېنى بىر رەت ئوقۇپ ناخشام .

خىتابىم شۇ ساڭا ئون يىل : گۈزەل ياشلىق چېغىمنى بەر ،
بۇگۈن قاردەك سۈپەت كىرگەن قارا قۇندۇز چېچىمنى بەر .

نەزەر سالسام چىرايىمغا كى ئەينەكنى قىلىپ شاھىت ،
كىرىپتۇ مىڭلىغان قورۇق ، قىزىل گۈلدەك يۈزۈمنى بەر .

كۆيۈپ ئۆچتى ھايات شامى سېنىڭدە بۇاقىت قانچە ،
چاناقتىن سەل كەبى ئاققان گۇناھسىز كۆز يېشىمنى بەر .

ئېچىلماي گۈل غازاڭ بولغان ، كى بۇلبۇلغا ئۇۋال بولغان ،
باغۋەنسىز قۇرۇپ كەتكەن يېشىل بوستان بېغىمنى بەر .

جىمى پەسلىڭ گويا قىشتەك ، قۇچاق ئاچتى زىمىستانغا ،
چېچەك پەسلى باھارىمغا قوشۇپ جەننەت يازىمنى بەر .

مىنۇت كۆندەك ، كۆنۈك يىلدەك قىيىن ئۆتتى قىيامەتتە ، تاياق ـ كالتەك ، ھاقارەتتە كىشەنلەنگەن تىلىمنى بەر .

قىلىپ مەھرۇم ھاياتىمنى خۇشاللىقتىن ، مۇھەببەتتىن ، «سىرىق مال» دەپ پىچەتلەنگەن گۆزەل ناخشا ـ سازىمنى بەر .

خاراب بولدى زامانىڭدا تۇمەنمىك مەرىپەت ئەھلى ، كۆيۈپ ئوتتا توزۇپ كەتكەن كىتاب داستان ـ جېنىمنى بەر .

مانا ئۆزگەردى بۇ دەۋران ، ئايان بولدى سىرىك بىزگە ، چېكىنمەيدۇ يەنە تارىخ ، قېنى ئالتۇن چېغىمنى بەر .

20

باش ئېگىپ قىلدىك سالام ، قىلغان سالامىك ساختىدۇر ، قىشتىكى ئاپتاپ كەبى كۆلكە ـ چىرايىك ساختىدۇر .

ئۆرتىنىپ قەلبىك ھەسەتتىن ئىس ـ تۇتەك باسقان سېنى ، بىلمىدى دەمسەن مېنى ، سۇرگەن خىيالىك ساختىدۇر .

ئاق كۆڭۈل ئىنسانغا ھۆرمەت ئەسلىدە بەرگەن سالام ، ۋە لېكىن شۇ تاپتىكى خۇش جىلۋە ، نازىك ساختىدۇر .

بىر زامان ئالدىڭدا گويا ئەرزىمەس بىر خەس ئىدىم ، ئەمدىكى بەرگەن ماڭا يۈكسەك باھايىك ساختىدۇر .

ئامىتى كەلگەي كىشىنىك ھەرقاچان خەلقى بىلەن ، يوق ئۇنىڭسىز تاجۇدۆلەت ، گۈل سىياقىك ساختىدۇر .

ئۆز ئۆيۈڭدىن باشقا ئۆيگە چۈشمىسە زەررە يورۇق ،
نۇر بەخش ئەتتىم دېمە ، ياققان چىراغىڭ ساختىدۇر .

ساختىدۇر ساختا كىشىنىڭ ھەر سۆزى ، قىلغان ئىشى ،
كۆز بويىاپ ، قەغەز بويىاپ ، قىلغان ئىجادىڭ ساختىدۇر .

21

سېنىڭدىن مەن سوراي جانان ، سېنىڭ كەلمەس كۈنۈڭ يوقمۇ ؟
كېلىپلا بىر كۆرۈنمەكتىن يەنە ئۆزگە ئويۇڭ يوقمۇ ؟

ئەگەر شۇنداق ئويۇڭ بولسا ، سېنى كۆرمەس ئىدىم ھەرگىز ،
لېكىن ھەر كۈن كۆزۈمدە سەن ، ئۆتەر پىنھان يولۇڭ يوقمۇ ؟

نابۇت قىلدى مېنى قات ـ قات ، قاراقىڭدىن ئېتىلغان ئوق ،
چىقىپ ياندىن ئالار جاننى ، ئۇنىڭسىز بىر ئوقۇڭ يوقمۇ ؟

جېنىم كۆيسە ، تېنىم كۆيمەس ئاشۇ ئوتتىن بىزار بولدۇم ،
جېنىم بىرلە تېنىم ئوخشاش كۆيەر كۈچلۈك ئوتۇڭ يوقمۇ ؟

بېشىمغا چوڭ بالا بولدى يۈرەكنى ئۆرتىگەن جىلۋەڭ ،
ماڭا كۈلكە ـ تەبەسسۇمدىن يەنە ئۆزگە خۇيۇڭ يوقمۇ ؟

نىيازى خۇش بولۇر سۆيسەڭ كۆلبەڭدىن چىقىپ ھەر كەچ ،
يېنىشلاپ ئىشق شارابىنى ئالارغا يا قولۇڭ يوقمۇ ؟

22

«ساڭا كۆيدۈم» دېسەم جانان ، مازاق ئەيلەپ كۈلەرسەنمۇ ؟
ۋە ياكى چوڭ ئەيىب كۆرمەي : «ئۆزۈممۇ ئوتتا» دەرسەنمۇ ؟

نېمە كۆرسەم پېشانەمدىن ، پەلەكنىڭ قىسمىتى شۇكەن ،
ئۇنى كۆرمەككە چارەم يوق ، بۇنى بەرھەق بىلەرسەنمۇ ؟

ئېغىركەن سۆيگۈ سەۋداسى ، پىراقى ئۆرتىدى جاننى ،
بىمار بولسام مېنى ئىزدەپ ، كېلىپ بىر رەت كۆرەرسەنمۇ ؟

كۆرۈپ هالىمنى سەكراتتا ، «مېنىڭ چىن ئاشقىم ئۇ» دەپ ،
كېلىپ رەھىمىڭ پەقەت شۇندا پېشانەمدىن سۆيەرسەنمۇ ؟

سۆيۈپ قويساڭ مېنىڭ بەختىم ، ئۆمۈرلۈك رازىمەن سەندىن ،
ۋە ياكى ئۇندىمەي جىمجىت ، يۈزۈڭ ئۆرۈپ كېتەرسەنمۇ ؟

23

قاچان كۆردۈم سېنى دىلبەر ، بېشىمغا بىر بالا تاپتىم ،
ئەمەستۇر ئۇ پەقەت بىرلا ، بېشىمغا مىڭ بالا تاپتىم .

بالالار رەنجىدىن خالىي بولاي دەپ ئىزدىسەم ۋەسلىڭ ،
شىپا تاپماق تۈگۈل سەندىن يۈرەككە مىڭ يارا تاپتىم .

ئازابلىق نالىلەر ئىچرە قويارغا جاننى تاقەت يوق ،
سېنى ئىزدەپ بېغىڭدىن ، خۇشبۇيۇڭ سىڭگەن سابا تاپتىم .

سابا تاپتىم ، داۋا تاپتىم ، ئىكەنسەن مېھرىبان دىلدار ،
كېچىككەن بولسىمۇ سۆيگۈم ، سېنىڭدىن چىن باھا تاپتىم .

باھاغا لايىقى سۆيگۈ ئەمەستۇر ، بىل ۋاپادارلىق ،
مېنى ۋەسلىگە زار قىلغان تولۇن ئايدىن ۋاپا تاپتىم .

24

نه كېرەك ئوتلۇق قۇياش شەهلا كۆزۈڭنىڭ ئالدىدا ،
نه كېرەك كەچته قەمەر نۇرلۇق يۈزۈڭنىڭ ئالدىدا .

بارمۇ - يوق بىلمەيمەن سەندەك ئۆزگه بىر شېرىن سۆخەن ،
نه كېرەك بالۇشېكەر قىلغان سۆزۈڭنىڭ ئالدىدا .

مىڭ چىمەننىڭ مىڭ گۈلىنى تاللىسام بىر سەنچه يوق ،
نه كېرەك گۈل غۇنچىسى لەئله لېۋىڭنىڭ ئالدىدا .

تالى مەجنۇننىڭ تېلىمۇ بىر كۆرۈپ بولغاي خىجىل ،
نه كېرەك بۇلبۇل كۈيى نازۇك ئۇنۇڭنىڭ ئالدىدا .

ھۆر - پەرىلەر زاتىمۇسەن ، بىلمىدىم ، جان ئالغۇچى ،
قانچىلىك دوزاخ ئوتى ياققان ئوتۇڭنىڭ ئالدىدا .

شۇ سەۋەب ئوتتا كۆيۈشتىن يوق ماڭا باشقا ئامال ،
نه كېرەك سەنسىز خۇشاللىق مەن قۇلۇڭنىڭ ئالدىدا .

25

ئىجازەت بەر ماڭا جانان ، ئىجازەتسىز يۈرەلمەيمەن ،
ساڭا كۆيدۈم دېگەن بىرلە ، سېنى كۈندە كۆرەلمەيمەن .

ئۆتۈپ كەتكەن ساڭا نىچاغ يۈرەكنىڭ ئىختىيار - مەيلى ،
ئاشۇ ئەركسىم يوقالغاچقا ، يۈرەك مەندە دېيەلمەيمەن .

ئىجازەت بەر تىلىمغا ھەم ساڭا دەرد ـ ھالىنى تۆكسۇن ،
يوقۇڭدا ياش تۆكۈپ يىغلاپ ، كۆرۈشكەندە كۈلەلمەيمەن .

ئىجازەت بەر پەقەت بىر رەت لەۋڭنىڭ بال شارابىغا ،
چۈشۈمدە ئىچكىنىم بىرلە ، ئوڭۇمدا مەي ئىچەلمەيمەن .

ئىجازەت بەر يولۇمغا ھەم كوچاڭدا بولمايىن سەرسان ،
كېتىشكە «خوش !»دېگەن بىرلە ، قەدەم تاشلاپ يۈرەلمەيمەن .

پولات ئارقاننى ئۈزگەن شىر بۇگۈن بوپتۇ ياۋاش قوزا ،
ئۈزەلمەس رىشتىنى سەندىن ، سەۋەب نەدە ، بىلەلمەيمەن .

ئىجازەت بەر جېنىمغا ھەم داۋا ئىزدەپ ، شىپا تاپسۇن ،
دېگەيمىش ئۇ : «ئۆزۈڭ دورا !ئۇنىڭسىز مەن تۈزەلمەيمەن .»

ئايان ھېكمەت سىرى ، تۈرسۇن نىيازى كۆڭلىدە بىر سۆز :
سېنىڭسىز بۇ جاھان ئىچرە ئۆزۈمنى بار دېيەلمەيمەن .

26

مەن بىتاقەت ساقلىسام ، كۈتكەن نىگارىم كەلمىدى ،
گۈل بەدەن ، خۇلقى لەۋەن ، قەددى چىنارىم كەلمىدى .

مەقسىتىم كۆرمەك ئەمەس ، جاننى ئوتىدا ئۆرتىمەك ،
سۆزلىرى دىلغا ئارام ، كۆزى خۇمارىم كەلمىدى .

ئوت ئەمەس ، يالقۇن ئەمەس ، كۆيدۈرگىنى مېھرى ئۇنىڭ ،
ۋە لېكىن تەپتى قۇياش ، ئايدەك جامالىم كەلمىدى .

يارىنى ئوتقا سېلىپ ، كۆيسە تېنى تەڭ يىغلىغان ،
باغرى يۇمشاق ، مېھرى ئاتەش ، مېھرىبانىم كەلمىدى .

پاك مۇھەببەت ، سۆيگۈ ـ ئىخلاس سىنىلار ھىجران بىلەن ،
شۇ سىناقنىڭ ھۆكۈمرانى گۈل ئۈزارىم كەلمىدى .

ئۆز يارى بەختى ئۈچۈن بەختىنى قۇربان ئەيلىگەن ،
مەن غېرىبنىڭ پاسىبانى — غەمگۈزارىم كەلمىدى .

ئۇ كېلەر ، كۈتكىن ، نىيازى تەلمۈرۈپ شامۇسەھەر ،
ۋە لېكىن ئېيتما رەقىبكە : «دىل ئارامىم كەلمىدى» .

سېنى ئىزدەپ باراي دېسەم ، يولۇڭ بەك تار ، بارالمايمەن ،
كۈتۈپ ۋەسلىڭ تۈراي دېسەم ، كۈتۈشلەرگە چىدالمايمەن .

بۇ ئوتقا مۇپتىلا ئىنسان ئەزەلدىن خار ، بىتەلەيمۇ ،
يولۇمغۇ بار ، باراي دېسەم بىرەر باھانە تاپالمايمەن .

قېشىڭغا گەر بېرىپ قالسام ، ناۋادا ئوڭ كېلىپ بەختىم ،
ھاياجاندا يۈرەك تىترەپ ، چېكىپ ئىشكىڭ ئاچالمايمەن .

ئېچىلسا ئىشىك ، ئۆزۈم كۈتكەن چىرايىڭ سېھرىلەر شۇئان ،
سېھىردىن لال بولۇپ كۆڭلۈم ، قەدەم ئالغا باسالمايمەن .

ئەجەب مىسكىن ئىكەن ئاشىق ، ۋىسال تاپسا زۇۋانى يوق ،
ئۇنىڭ سىر ـ تىلسىماتىنى كىتاب ئىزدەپ تاپالمايمەن .

ئىچىمده ئويلىغان سۆزنى پۈتۈپ نامه سۈناي دېسەم ،
ئۇنىڭ سىڭدىن بىرىنى ھەم قەلەم چولتا يازالمايمەن .

خالاس قىلغىن نىگار ئەمدى مېنى سەن داغۇھىجراندىن ،
كى تۇرسۇن ئىيتمدۇ يىغلاپ : سېنىڭسىز مەن ياشالمايمەن .

28

سەن نېچۇن ئىيتقىن نىگار ئىشقىڭنى گۈلخان ئەيلىدىڭ ،
ئاز كېلىپ ئۆرتەنگىنىم ، جىسمىمنى نىمجان ئەيلىدىڭ ؟

سەن ئىدىڭ دىل ئاسمىنىمدا تۇنده ئاي ، كۈندۈز قۇياش ،
ئىيتقىنا ئەمدى نېچۇن مېھرىڭنى پىنھان ئەيلىدىڭ .

يوقتى قەلبىڭ ئاسمىنىدا زەررە چاڭ سۆيگەن چېغىم ،
كەلدى نەدىن شۇم بۇلۇت ، چىقماسقا ئىمكان ئەيلىدىڭ .

ئاي يۈزۈڭدىن ئۆچسە نۇر ئالەم زىمىستان بولغۇسى ،
سەن ۋىسال ، ھىجراننى تەڭ سۆيگۈمگە ئىمتىھان ئەيلىدىڭ .

ئاھ ئۇرۇپ دەردكە چىداش ئۇ ، ئاشىقى مەجنۇنغا خاس ،
بىر نەزەر سالماقنى سەن شەمئى-نۇرىستان ئەيلىدىڭ .

ئۆرتىنىپ كۆيسەم پىراقتا كەلدىمۇ رەھىمىڭ سېنىڭ ،
دەشتى ھىجراننى لېۋىڭدىن مىسالى بوستان ئەيلىدىڭ .

دەشتنى بوستان ئەيلىگەنده ، مەن دېدىم : رەھمەت سائا ،
چىن ۋاپا ، پاك سۆيگۈنى دىللارغا داستان ئەيلىدىڭ .

29

قايسى كۈن مەن بىلمىدىم ، بۇ ئىشقنى يار قىلدىڭ ماڭا ،
نە ئىشقكىم ، مىسلى زور ئاتەشنى يار قىلدىڭ ماڭا .

بىلمىدىم ، باشتا كۆيۈپ ، سەھرىڭ بىلەن ھوشسىزلىنىپ ،
ئەمدى كۈل بولسام ۋىسال تەختىگنى تار قىلدىڭ ماڭا .

كۆرمىسەم بىر كۈن سېنى بىر يىلغا تەڭ بولدى كۈنۈم ،
بىر غېرىچچە يەر تۇرۇپ ، ھىجراننى دار قىلدىڭ ماڭا .

بۇسال ئۆتمەك قىينىكەن مەن كەبى دىل خەستىگە ،
يۈز كۆرۈشمەكنى دەقىقە ئىنتىزار قىلدىڭ ماڭا .

ئۇچرىشىپ قالساق ناۋادا ، كەلدى تار بۇ كەڭ جاھان ،
تۆت ئېغىز مۇڭداشقۇدەك خىلۋەتنى زار قىلدىڭ ماڭا .

بىلمىدىم ، ئۆمرۈم ئۆتەمدۇ ئاھ ئۇرۇپ ھەسرەت بىلەن ،
مەن كۈتۈپ كەلگەن تىنچ شادلىقنى خار قىلدىڭ ماڭا .

مەيلى خارلىق يەتمىسۇن ، يەتسە ماڭا ، بولماس ئۇزال ،
چۈنكى سەن ئۆچكەن ئۇمىدتىن يوقنى بار قىلدىڭ ماڭا .

30

ھەسرىتا ! بىر سەن ئۇچۈن ۋەيرانە بولدۇم ئاقىۋەت ،
سەن ئۆزۈڭ ئوت ، مەن گويا پەرۋانە بولدۇم ئاقىۋەت .

«ئاھ !» دېدىم ، ئۆرتەشلىرىگە جان-تېنىم بەرمەي چىداش ،
بىر يۈتۈم مەيسىز يۈرۈپ ، مەستانە بولدۇم ئاقىۋەت .

ئاي يۈزۈڭنى ئەسلىدىممەن ئاخشىمى ئايغا قاراپ ،
كۈندۈزى ئىزدەپ سېنى سەرسانە بولدۇم ئاقىۋەت .

نە ئامال ئۆتتۈم كوچاڭدىن ھەر كۈنى بىرقانچە رەت ،
پۈل ئەمەس ، ۋەسلى خۇمار دېۋانە بولدۇم ئاقىۋەت .

گۈل ئىدىم ، گۈلدەك يۈزۈڭگە دەسلىپى كۆيگەن چېغىم ،
ئەمدى رەڭگىم زەپىران ، غەمخانە بولدۇم ئاقىۋەت .

بولدى مەشرەپ - بەزمىلەرمۇ مەن ئۈچۈن ھەتتا ھارام ،
ئۇشبۇ ئىش سەۋداسىدىن يېگانە بولدۇم ئاقىۋەت .

سۆيگۈ ھىجران بولسا شۇنداق ، كىم چىدايدۇ ، بىلمىدىم ،
لەيلى - مەجنۇن جىسمىغا ھەيرانە بولدۇم ئاقىۋەت .

31

مەن كۆرەي - كۆرمەي سېنى ، كۈندە خىيالىم سەندىدۇر ،
مەيلى سۆي ، سۆيمە مېنى ، سۆيگۈ خۇمارىم سەندىدۇر .

بىر نىگاھىڭ مەن ئۈچۈنلا مىڭ كۆرۈپ سۆيگەنگە تەڭ ،
پاك ئەقىدە ، ئېتىقادىم ، قىبلىگاھىم سەندىدۇر .

كۆزلىرىمدە ئىنتىزالىق خا كېچە ، خا كۈندۈزى ،
ئىزدىمەس سەندىن بۆلەكنى كۆز قاراقىم سەندىدۇر .

تۇنلىرى شېرىن خىيالدا ئىزدىسەم سەندىن سېمىا ،
گۈل يۈزۈڭنىڭ ئەينىكى - شەمئى چىراغىم سەندىدۇر .

ئىشقى يوق ھېسسىز نادانغا سۆيگۈمۇ پۈتمەس گۇناھ ،
ھەرنە كۆرسەم شۇم پەلەكتىن ، دىل ئارامىم سەندىدۇر .

زىكرى قىلسام ھەر دەقىقە ئەرزىگەي نامىڭ بىلەن ،
ھۆرمىتىم ، ئىززىتىڭ - غۇرۇرۇم ، ئېتىبارىم سەندىدۇر .

ئىشقى رەنجىمگە كېرەكمەس ئۆزگىچە ئابىھايات ،
گۈل لېۋىڭنىڭ جامىدا ئىچكەن شارابىم سەندىدۇر .

32

گۈل تۈتۈپ چۈشتۈڭ قېشىمغا ، مەھلىيا بولدۇم قاراپ ،
نە گۈلۈڭگە كۆز تىكەيكى ، مەن سېنى قىلدىم تاۋاپ .

چۈنكى مىڭ گۈل ھۆسنىدىن چەندان گۈزەل چېھرىڭ مانىڭا ،
شۇ چېھىر پەرۋانىسىمەن ، باغرى ئوت ، قەلبى كاۋاپ .

باغ كۆرۈندى بارچە جىسمىڭ ، قايسى گۈل ، قايسى ئۆزۈڭ ؟
مەست بولۇپ ئەقلىم ئاداشتى ، بىر يۈتۇم ئىچمەي شاراب .

كەلسا بۇلبۇلمۇ قېشىڭغا ، ئازغىشىپ قالغاي شۇئان ،
تاپمىسا ئۆز يارىنى ئۇ بەرگىدىن گۈلنى پۇراپ .

«سارغىيىپ قاپتۇ» دېدىممەن ، گەپ ئېلىشنىڭ قەستىدە ،
نۇر جامالىڭ ئالدىدا گۈل غۇنچىسى چەككەچ ئازاب .

گۈلغۇ سەن ، گۈل ئۆستۈرۈش ئۇ ، بولدى نەھاجەت ساڭا ،
بارچە گۈل ئالدىڭدا خەستۇر ، مەن ئۆزۈم بەرسەم جاۋاب .

رەھىم قىلغىن ، باغرى قان بۇلبۇلمۇ تاپسۇن يارىنى ،
«نەدە قالدى مەشۇقۇم ؟» دەپ يۇرمىسۇن سەندىن سوراپ .

33

شادلىقىم قايسى جاھاندا ، بىلمىدىم سەندىن بۆلەك ،
تاپمىدىم سەنسىز ئۆزۈمگە ئۆزگە يار غەمدىن بۆلەك .

بارچە ئوي ، پىكرى - خىيالىم تۇرسا ھەرئان سەن بىلەن ،
جان نېمىش قىلسۇن مېنىڭدە بۇ قۇرۇق تەندىن بۆلەك ؟

ئاھ ئۇرۇپ بۇلبۇل دېگەيمىش : بىكېرەك بوستان ماڭا ،
كۆرمىدىم يار ۋەسلىنى مەن باغى گۈلشەندىن بۆلەك .

گۈل سىياقىڭنى ئەگەردە كۆرسە شۇ بۇلبۇل كېلىپ ،
تۆكمىگەي ئىككى كۆزىدىن قان بىلەن سەلدىن بۆلەك .

ياش ئەمەس ، قان تامچىسا مەيلى كۆزۈمدىن سەن ئۈچۈن ،
چۈنكى قەدرىڭنى بىلەلمەس ھېچ كىشى مەندىن بۆلەك .

34

نىگار ، ھۆسنۈڭگە قانماستىن ئۆتەرمۇ كۈنلىرىم شۇنداق ،
پىچىرلاپ ئايغا ، يۇلتۇزغا ئۆتەرمۇ تۈنلىرىم شۇنداق .

سېنى سوربسام تولۇن ئايدىن ، دېدى : ياربك قېشىدا بار ، قاراڭغۇ ئالغۇچە پۇتمەي ، تۇرارمۇ كۆزلىرىم شۇنداق .

كېچە ـ كۈندۈز دىلىمدا سەن ، يېنىمنى ئىزدىسەم سەن يوق ، نىگاھىمدا ئالدىدا ئۇنسىز قالۇرمۇ كۆيلىرىم شۇنداق .

يوقۇدا سەن بىلەن مۇڭداش ، كۆرۈشكەندە تىلىمدا يوق ، يۈرەكنى لەختە قان قىلغان قالۇرمۇ سۆزلىرىم شۇنداق .

ۋىسالىڭغا قېنىپ ئۆلسەم ، ئەجەلمۇ مەن ئۈچۈن راھەت ، مۇرادىم بولمىسا ھاسىل ، تۈگەرمۇ مۇڭلىرىم شۇنداق .

گۈل سىياقىدا — ھۆر ـ پەرى ، كىردىدا ئۆيۈمگە ، دىلىرىم ، كۆرگىنىم راستىمۇ ـ چۈشۈم؟ ئېيتقىن ئۆزۈمگە ، دىلىرىم .

مەن ئۈمىد ئۈزگەن سېنىڭدىن بىر غېرىب ئاشىق ئىدىم ، دىل كۆزۈم ھەيرانە ـ ھەس ، كۆرگەن كۆزۈمگە ، دىلىرىم .

سەن كىرىپ كەلدىڭ تولۇن ئاي ئۆيگە كىرگەندەك گويا ، مەن دېدىم : كۆز تەگمىسۇن نۇرلۇق يۈزۈڭگە ، دىلىرىم .

سەن دېدىڭ : بىزگە كېرەكتۇر چىن ۋاپا ، شەرمى ـ ھايا ، ئېرىدى جانۇتېنىم شېرىن سۆزۈڭگە ، دىلىرىم .

كەلمىشىڭدىن كەتمىشىڭ تېز بولدى ، قايتا ئاھ دېدىم ، بۇ خۇشاللىق كەيپىدىن كەلمەي ئۆزۈمگە ، دىلىرىم .

سەن ژاپادارىم ئۇچۇن بەرسەم جەننەمنى ئەرزىگەي ،
چارە يوق ، ئۇ سىزمۇ ھەم كەلگەن ئۆلۈمگە ، دىلبىرىم .

36

خۇدا كۆڭلۈڭگە سالغانمۇ نى بولسا بىر كېلىپ كەتتىڭ ،
يۈرەكتە بار ئوتۇڭ ئۆچمەي ، يېڭى بىر ئوت سېلىپ كەتتىڭ .

كۆيەي مەيلى ئوتۇڭدا مەن ، تېنىم كۈل بولسا توختايدۇ ،
لېكىن مىسكىن يۈرىكىمنى ئۆزۈڭ بىللە ئېلىپ كەتتىڭ .

ئېلىپ كەتسەڭمۇ كەت ، بوپتۇ ، يۈرەكسىز تەنده جان بولماس ،
بىراق مەن تەلمۈرۈپ تۇرسام ، تۇتۇق بەرمەي قېچىپ كەتتىڭ .

نېتەي مەن دىلرەبا ئەمدى ، دىلىمدا قىلچە زارىم يوق ،
بېشىمغا ئىشق بالاسىدىن يەنە بىر دەرد تېپىپ كەتتىڭ .

كېلەرسەنمۇ يەنە بىر رەت ، نىيازى ئىنتىزار كۈتكەي ،
دىلىمغا مىڭ تۈمەن ھەسرەت - پۇشايمانىنى سېلىپ كەتتىڭ .

37

تىلدا داستان سۆيگۈنى كىم بار دېسە سەن - مەن ئارا ،
پاكلىقىنى ئۆزگە بىلمەس ، بىلگۈسى پەرۋەردىگار .

ئۇ نېسىپ بولسا ناۋادا ھۆر - پەرىلەر زاتىغا ،
چۈشسە ئەرشتىن يەر - زېمىنغا بولمىغاي بەلكى گۈناھ .

روھى ئىنسانىنىڭ قورۇنماي ياتقۇسى تۈپراقتىمۇ ،
چىن مۇھەببەت ھىجرىده جان بولسىمۇ تەندىن جۇدا .

سۆيگۈ جان ، سۆيگۈ مۇقەددەس ، بۇرچىنى تىلدا ئۇنىڭ ،
مىڭ قەلەم ئۇپراپ ، قۇرۇپ يازغاندىمۇ بولماس ئادا .

ئۇنتۇلۇش مۇمكىن بەختىنى ، ئۇنتۇغان ھەسرەتنى كىم ،
نە ئامال ھىجران ئوقىدا بولسا قان ، باغرىڭ يارا .

نۇرغا پەرۋانە ئۆزىنى ئۇرمىقى قىسمەت ئەمەس ،
ئىزدىگەي ئۇ پاك تېنىدىن دەردىگە كۇلدىن داۋا .

ئاھ ئۇرۇپ مەنمۇ ۋىسالىڭ ئىشقىدا تۇرسام كۆيۈپ ،
ئوت ئىچىگە قول ئۇزاتتىڭ ، بولمىدىم بەختى قارا .

يار ۋىسالىڭغا نىيازى بىر ئۆمۇر قۇل بولسا ھەق ،
مەن ساڭا شۇنداق دېيىشنى ئۆلگۈچە كۆردۇم راۋا .

بەسى مۇشكۇل ئىكەن سۆيگەن ۋاپادار يارنى ئۇنتۇش ،
پىراق ـ ئاتەشتە تەڭ كۆيگەن يۇرەكنىڭ پارنى ئۇنتۇش .

ئۆلۈكتىن نە بولۇر پەرقى ، نىگار ئالدىدا ياش تۆكسە ،
تىرىككە خاس ئەمەس مەشۇق دىلىنىڭ زارنى ئۇنتۇش .

بولۇر مىسلى تەبىئەتتەك ھاياتنىڭ پەسلىمۇ ھەر خىل ،
نومۇس ، زارلاپ زىمىستاندىن ئۆمۇرنىڭ يازنى ئۇنتۇش .

باھار ئەييامى گۈلشەندە ، ئېچىلماي توزۇسا غۇنچە ،
ئاسانمۇ كۆيچى بۇلبۇلغا چېچەكنىڭ نازنى ئۇنتۇش .

بەختتىن مەست بولۇر گاھى خۇدىنى بىلمىسە ئىنسان ،
لېكىن مۇمكىن ئەمەس مەينىڭ لېۋى قان جامىنى ئۇنتۇش .

شارابنىڭ لەززىتى زۇلمەت ، ئىچسىپ جامى چېقىلسا تەڭ ،
بولۇر ئاشىققا تۇزكورلۇق ، ئەقىدە ، ئارىنى ئۇنتۇش .

نىيازى دەر قەسەم بىللا ، تىلسىمدا ئۆزگە زىكرىم يوق ،
ئۆلۈمدۇر مەن ئۇچۇن زىنھار نىگارنىڭ نامىنى ئۇنتۇش .

39

بىر كۆرۈنسەڭ ، ھەپتىلەپ ھىجراندا يۇرسەم مەيلىمۇ ،
ئاز كېلىپ ئىشقى ئوتۇڭ ، ھەسرەتتە كۆيسەم مەيلىمۇ ؟

بىر ئېغىز سۆزگە دەقىقە ، كەلدى تار شۇنچە جاھان ،
كۆز كۆرۈپ ، بەرمەي سالام ئالدىڭدىن ئۆتسەم مەيلىمۇ ؟

كۆرمىدىم ئىزدەپ ، يېگانە مەن سېنى نەگە باراي ،
ئەل كۆزى ، تىلدىن ئايىاپ ، ئارماندا كەتسەم مەيلىمۇ ؟

نە ئامالىم گاھىدا باردىم قېشىڭغا تەلمۇرۇپ ،
سەن تۇرۇپ نامەردلىگە قەددىمنى ئەگسەم مەيلىمۇ ؟

مەيلىغۇ قەددىم ئېگىلسە ، بىر ئەمەس ، مىڭ رەت سائا ،
ۋە لېكىن تاپماي ۋىسال ، ھەسرەتتە ئۆلسەم مەيلىمۇ ؟

گۈل سۈپەت ھۆسنى ـ جامالىڭ مەن ئۇچۇن جاندىن ئەزىز ،
شۇ ئەزىز جاندىن كېچىپ ، يەرگە كۆمۈلسەم مەيلىمۇ ؟

ئى نىگارا ، كەلسە رەھمىڭ بىر مىنۇت ۋاقتىڭنى بەر ،
تەلمۇرۇپ شامۇسەھەر ۋەسلىڭنى كۈتسەم مەيلىمۇ ؟

ئىشقى - ھىجران دەشتىدە ئۆلمەيدىكەن ئىنسان قۇرۇپ ،
سەن ئۈچۈن قان يىغلىبان ياشىمنى تۆكسەم مەيلىمۇ ؟

«كۆز يېشىڭنى تۆكمىگىن» دەپ بەزلىمە ئىچ ئاغرىتىپ ،
كۆزدە مۇڭ ، دىلدا ئەلەم ، ئالدىڭدا كۈلسەم مەيلىمۇ ؟

40

سەن پەقەت چىقماي ئېسىمدىن بىر بالا بولدى ماڭا ،
نە بالاكىم ، كۆيگىنىمگە مىڭ جازا بولدى ماڭا .

شۇ جازانى تارتقىنىمدىن ، مەن سېنى ئۇنتاي دېسەم ،
بىر دەقىق ئۆتمەي ئىزىڭمۇ تۇتىيا بولدى ماڭا .

يولغا باقتىم ئىزلىرىڭنى ئاختۇرۇپ تاپماق ئۈچۈن ،
تاپقىنىمدا ئىز ئەمەس ئۇ ، گۈل - گىياھ بولدى ماڭا .

گۈلدە ئەكس ئەتسە چىرايىڭ ، كەلدى بەرگىدىن ھىدىڭ ،
دەسسىلىپ قالغان توپاڭمۇ ئەتىۋار بولدى ماڭا .

ئىز توپاڭنى قولغا ئالدىم ، يۈز - كۆزۈم سۈرمەك ئۈچۈن ،
تەپتىدىن چىققان ھارارەت ئوت - لاۋا بولدى ماڭا .

ئوتتا كۆيسەم ، نە ئامالىم مەن يەنە پەرۋانىدەك ،
ئۆرتىنىپ كۆيگەن كۈلۈممۇ نۇر - زىيا بولدى ماڭا .

نۇر ـ زىيا بالقىپ كۆزۈمده ، توختىدى ئاخىر يېشىم ،
نە ئۆزۈڭ ، باسقان ئىزىڭمۇ بىباھا بولدى ماڭا .

41

نېتەي ئەمدى سېنى دىلبەر ، مىنۇت ئۇنتۇپ كېتەلمەيمەن ،
سېنى ئۇنتۇش ماڭا زۇلمەت ، سېنىڭسىز كۈن كۆرەلمەيمەن .

دىلىمنى مەست ، بىھوش قىلدى كۆزۈڭدىن چاقنىغان بىر نۇر ،
قۇياش قايسى ، كۆزۈڭ قايسى ، ئۇنى ئەسلا سېزەلمەيمەن .

ئەمەس ھەر كۈن ، ناگاندا بىر يىراقتىنلا قىيا باقسالڭ ،
ۋۇجۇدۇم ئېرىگەي سۇدەك ، ئاڭا بەرداش بېرەلمەيمەن .

ئىچىمده مىڭ تۇمەن گەپ ـ سۆز ، بىراق ئالدىڭدا تىلسىزمەن ،
سېنى كۆرسەم لېۋىم تىترەپ ، پەقەت «لام ـ جىم» دېيەلمەيمەن .

ناۋاسىز ، خەستە بىر جانمەن گويا شەمئىگە پەرۋانە ،
كۆيۈپ كۈل بولمىقىم بەرھەق ، يەنە ئۇتتىن كېچەلمەيمەن .

كېچەي بويتۇ ، دېسەڭ : «كەچكىن !» ئەمەس بىر ، مىڭ جېنىمدىنمۇ ،
لېكىن بىر كۈچ دېگەي : «توختا !» ، شۇڭا رىشتىم ئۈزەلمەيمەن .

ئۈزۈپ رىشتىم نىگارىمنىڭ ۋاپاسىغا جاپا سالسام ،
ئۇ ئالەم ھەم بۇ ئالەمده ئۇنىڭغا يۈز كېلەلمەيمەن .

42

كۈتۈشلەردىن كۆزۈم تالدى ، ئۆزۈڭگە ئىنتىزار قىلما ،
گويىاكى كۆكتىكى چولپان ، كۆزۈڭگە ئىنتىزار قىلما .

«قىزارغاندەك سۈزۈك ئالما» ۋىسال پەيتى كۈلۈپ تۇرغان ،
قىزىلگۈل ھۆسنىگە رەڭداش يۈزۈڭگە ئىنتىزار قىلما .

ئىشق بوستانىدا بۇلبۇل كۈيى ناخشاڭ بىلەن چانغاي ،
مېنى مەست ـ مەھلىيا قىلغان ئۇنۇڭگە ئىنتىزار قىلما .

جېنى تەندىن جۇدا بولغان ، ئۆلۈككە جان ئاتا قىلغان ،
ھاياتلىق كەۋسىرى ـ جامى لېۋىڭگە ئىنتىزار قىلما .

لېۋىڭدىن تامغىنى كەۋسەر ، تىلىڭدىن چىققىنى جاندۇر ،
كېسەل جىسمىمغا جان بەرگەن سۆزۈڭگە ئىنتىزار قىلما .

شۇنچە يىل ئۆتتۇق ۋاپادار دىلرەبا جانان بولۇپ ،
بىرسىمىز ئاي ، بىرسىمىز كۈن ، بەزىدە چولپان بولۇپ .

ئاي بىلەن كۈن قىسمىتىنى بىزگە بەرگەنمۇ خۇدا ،
كۆيمىدۇق ھىجران ئوتىدا ياكى بىز يالقۇن بولۇپ .

گۈل ۋىسالىڭنى سېغىنسام بەزىدە بولدۇم بىمار ،
نە بىمارمەن ، قوللىرىڭدا ياندى تەن گۈلخان بولۇپ .

بىر كۆرۈپ يانماق ئۆزىلا مەن ئۈچۈن بولدى داۋا ،
مىسلى ئاتەش كۆزلىرىڭ جان ، كىرپىكىڭ بوستان بولۇپ .

قايسى كۈن مەن بىلمىدىم ، قالدىم ساڭا چىڭ باغلىنىپ ،
قالدى قەغەزنىڭ بېتىدە دىل سىرىم پىنھان بولۇپ .

زىكرى قىلسام ھەر دەقىقە شۇ تونۇش نامىڭنى مەن ،
بولدى ئىلھام يازغىنىمغا ئۇ گويا داستان بولۇپ .

گۈل ۋىسالىڭغا يېتەلمەي قالمىسام دەيمەن پەقەت ،
تالمىسۇن ئارزۇ - ئۇمىدىم ، بىر قۇرۇق ئارمان بولۇپ .

بولدى يار ئىشقى ئوتۇڭدىن سەن مېنى قىلغىن ئازاد ،
مېھىر - ئىشقىڭ شەربىتىنى سۇن ماڭا غەمخان بولۇپ .

44

ئى پەلەك ئېيتقىن نېچۈن نامەردنى يار قىلدىڭ ماڭا ؟
باشقىچە يوقتەك بىرى ، ناكەسنى دار قىلدىڭ ماڭا ؟

بولدى بەس ! سەۋر قاچام توشتى چىنىدىن چىققۇچە ،
سەن نېچۈن دوستلۇق - ۋاپا تەختىنى تار قىلدىڭ ماڭا ؟

بىر يامان ، بىر ياخشىدىن پۈتكەنمىدى چەرخىڭ سېنىڭ ،
نەگە بارسام بىر رەقىبنى جۈپتىكار قىلدىڭ ماڭا .

بىر ياشاپ ئۆتمەك قىيىنكەن بەتنىيەت ئىنسان بىلەن ،
بىر دەقىق ئازادىلىكنى ئىنتىزار قىلدىڭ ماڭا .

نە كېچە ، نە كۈندۈزى ئۇسسز ماڭا يوقتۇر ماكان ،
بىر تىنىم دەم ئالغۇدەك خىلۋەتنى زار قىلدىڭ ماڭا .

بىلمىدىم ، ئۆمرۈم ئۆتەمدۇ دەرد - ئەلەم ، ھەسرەت بىلەن ،
مەن دېگەن ھۆرمەت ، ھايا ، ئىززەتنى خار قىلدىڭ ماڭا .

ئەسلىي يوق ئىللەت كىرى ، خىسلەتكە قوندى چاڭ بولۇپ ،
بىر ھازاز ۇل سېھىرگەردەك يوقنى بار قىلدىڭ ماڭا .

45

بىرى ساڭا سالام قىلسا ، سەنمۇ سالام قىلىپ قوي ،
بىرى ساڭا كۆلۈپ قويسا ، سەنمۇ ئىللىق كۈلۈپ قوي .

تۇرمۇش دېگەن قىزىق نېمە ، ئىنسان دېگەن تېپىشماق ،
بىرى ساڭا قاپاق تۇرسە ، سەنمۇ قاپاق تۇرۇپ قوي .

ھېسساب ئەمەس بۇگۈن سېنىڭ قۇچقان شانۇشەۋكىتىڭ ،
ھالىڭ نېچۈك ئەتە - ئۆگۈن ئۆز كۆڭلۈڭگە پۈكۈپ قوي .

ئەتىيازدا ئەمەس ، كۈزدە ساناش كېرەك چۈجىنى ،
قوبۇل كۆرسەڭ بۇ ھېكمەتنى خاتىرەڭگە پۈتۈپ قوي .

«مەن» دېگەننى سۆيمەيدىغان بىرمۇ ئادەم يوق ئىكەن ،
«جېنىم پىدا سەن-سەن ئۈچۈن» دېسە ، ئوغلۇڭ سۆيۈپ قوي .

سېنى ئۇلۇغ ، تەڭدىشى يوق دېسە ياتلار مەدھىيەلەپ ،
ئاشۇ سۆزنىڭ ئاخىرىغا يوغان سوراق قويۇپ قوي .

پەرقى نېمە دۇنيادا ئىنسان بىلەن ھايۋاننىڭ ،
ياشاۋەرمەي كۆرەڭلەپ ، جاۋابىنى تېپىپ قوي !

46

تىلىمىزدا نېمە كەم ، لۇغەت ئىزدەپ تېپىپ قوي ،
«مەن» دېگىزدىن تامچىدۇر ، «سەن» «بىز»نمۇ يېزىپ قوي .

ئۇنتالمايدۇ پادىچى پادا باققان دوستىنى ،
ياڭاق چېقىپ يېگەندە ئۇنى ئەسكە ئېلىپ قوي .

گۈل قەدرىنى بىلەمدۇ باغدا ھەييار كېپىنەك ،
گۈل قىسقاندا باغۋەننى كۆڭلۈڭگە چىڭ پۈكۈپ قوي .

بولۇۋەرمەس ھاياتتا كۈندە مەشرەپ ، كۈندە توي ،
ئۆلۈپ كەتسە دوستلىرىڭ نامىزىغا كېلىپ قوي .

كىرىپ تىلغا ماختايدۇ تاممۇ ئامەت كەلگەندە ،
ئاشۇ ئامراق سازىڭنى پەدە يۆتكەپ چېلىپ قوي .

ئەمەن تېتار ھەسەلنى كىشى تەكرار كۆپ يېسە ،
قەنت بىلەن تۇز قوشكېزەك ، ئالماشتۇرۇپ تېتىپ قوي .

دېمەكچىمەن : بۇ جاھان باقىي ئەمەس ھېچكىمگە ،
ياخشىلارنى مەدھىيەلەپ ، يامانلارنى نوقۇپ قوي .

رۇبائىيلار

1

قەدىرلە ئۆز ھاياتىڭنى ، ياشاشنى بىل ، كۆرەشنى بىل ،
يولى كەلسە غەزەپ ـ نەپرەت ،مۇھەببەت ھەم كۆلۈشنى بىل .
كېزىپ مىڭ يىل جاھان ئىچرە قەدىرسىز ئۆتكۈچە خەستەك ،
پەقەت بىر كۈن ياشاپ مەزمۇت ، كۆلۈپ مەغرۇر ئۆلۈشنى بىل .

2

قۇرۇق ـ قاقشالغا ئايلانغان دەرەخنىڭ زىننىتى بولماس ،
كى بولسا زىننىتى ـ كۆركى ، لېكىن زور خىسلىتى بولماس .
ھاياتقا «مەن» ئۈچۈن كەلگەن ، ئۆلۈشتە «مەن» ئۈچۈن ئۆلگەن ،
جاھاندا بىرمۇ ئىنساننىڭ تېرىقچە قىممىتى بولماس .

3

جاپانىڭ كەينىدە راھەت ، كۆرەشتىن سەن ئۈمىد ئۈزمە ،
ئادالەت كەينىدە تۆھمەت ، مۇرەسسەدىن بەخت كۈتمە .
ياشاي ئۆلمەي دېسەڭ ھەر چاغ ، خەلق قەلبىدە چولپان بول ،
گويا چاقماق چېقىلغاندەك مىنۇت «غىل ـ پال» يورۇپ ئۆچمە .

4

ئەل ساڭا بەردى شەرەپنى ، مەن ئۆزۈم پالۋان دېمە ،
كۆككە ئۆرلەپ يامىشىپلا بىرلا مەن چولپان دېمە .

تىك چوڤما ، يۈكسەك داۋانلار يارغا يانداشقان ھامان ،
بول پەخەس ، موللاق ئېتىشتىن ، كەينىدىن «ۋايجان» دېمە .

5

مەن ئۇچۇن جاندىنمۇ قىممەت ، ھەر زامانە «سەن» دېمەك ،
نەدىمۇ بولسۇن قەدىرلىك بىر ئۇنىڭسىز «مەن» دېمەك .
تەڭدىشى يوق بىباھادۇر ، كۆپكە مەنە «بىز» دېمەك ،
تامچىسىدۇر چوڭ دېڭىزنىڭ بىر يېگانە تەن دېمەك .

6

بىر گۈزەل بۇلبۇل تۇرۇپسەن ، قاغا ئوخشاش سايرىما ،
كەلسە ئالدىڭغا نېمىكى تۇتى قۇشتەك دورىما .
سەن ئۆزۈڭنى چاغلىساڭ ئەر ، باشقىلارنى چاغلا شىر ،
ياخشى خىسلەت ـ ئەنئەنەڭنى چاڭ ـ توزاندەك سورۇما .

7

بىر كۆرۈپ گۈلنى يىراقتىن ئالدىراپ كۆيدۇم دېمە ،
رەڭگىگە خۇشتار بولۇپلا ئۆلگۈچە سۆيدۇم دېمە .
گۈل ۋېخى بولماس تىكەنسىز ، سەن ئۇنى قىسماي تۇرۇپ ،
سانجىلىپ كەتسە قولۇڭغا بولدى مەن تويدۇم دېمە .

8

شان ـ شەرەپ كەلسە قېشىڭغا ، سەن ئاڭا مەست بولمىغىن ،
ئازغىنا چەكسەڭ رىيازەت مۇڭلىنىپ غەش بولمىغىن .

مەرتىۋەك ئۆسكەندە ئەلدە ھەممىنى ئۇنتۇپ كېتىپ ،
ئامىتىك كەتكەندە قولدىن يەردىكى خەس بولمىغىن .

9

مەن دېدىم گۈلگە : «نېمانچە سەن چىرايلىق ، خۇش پۇراق ؟ »
باغلىدىم مەنمۇ دىلىمدىن ساڭا چەكسىز ئىشتىياق .
گۈل دېدى : «قانداق ئۆزۈمچە مەن بولاي مۇنچە گۈزەل ،
تۆكمىسە باغۋەن تەرىنى ، بولمىسا شەربەت بۇلاق ؟ »

10

يولۋىسى يوق تاغدا مايمۇن پادىشاھ ـ ھاكىم بولۇر ،
شۇم نىيەت قۇۋ تۈلكىلەرمۇ دانىشمەن ئاخۇن بولۇر .
قىزىقى شۇكى ، جاھاننىڭ جەڭ تۈگەپ قاچقاندا ياۋ ،
بەزىلەر ياندىن چىقىپلا قەھرىمان ـ باتۇر بولۇر .

11

ئىزدىدىم ئاسمان ـ زېمىندىن بۇ ئىجاد ئىلھامىنى ،
قويمىدىم ھەتتاكى كەزمەي نەزمىنىڭ گۈلزارىنى .
«مەن ، — دېدى شۇ چاغدا ئىلھام ، — ئاي بىلەن گۈلدە ئەمەس» ،
چىقتى راست ئۇ ، قان ـ تەرىمدىن كۆرسىتىپ رۇخسارىنى .

12

قېشىڭدا خىلمۇخىل ئىنسان ، جىمىنى بىلمىكىڭ مۇشكۈل ،
تونۇپ يەتسەڭمۇ شەكلىنى ، خۇيىنى بىلمىكىڭ مۇشكۈل .

سەۋەبكى ، سەن دېگەن ئىنسان ، ئەمەستۇر ئۇنچىلىك ساددا ، تىلىنىڭ ئاستىدا تىل بار ، سىرىنى بىلمەكنىڭ مۇشكۇل .

13

ۋاپالىق دوست ، دېمە كىمكى كۆزىدە ياش كۆلەر بولسا ، بىرى كولاش ، بىر دوراش ئۈچۈن سەنئەت ـ ھۈنەر بولسا . دىلىدىن بىل ، ئىشىدىن بىل ساقا سادىق ئېسىل دوستىنى ، بېشىم كەتتى ، دېمە ئەسلا ئاقا جىسمىڭ كېرەك بولسا .

14

مەرد ئەمەس چوڭ سۆزلىسە كىم ، مەردنى مەيداندا سىنا ، مىس بىلەن ئوخشايدۇ ئالتۇن زەرنى گۈلخاندا سىنا .
كىشىنىگەي قىرچاڭغۇ ئاتمۇ چۆپ بېرىپ باقساڭ بىكار ، ماختىماي تۈلپارنى ئۆيدە ، جەڭگە چىققاندا سىنا .

15

كۆپ يازار «ۋىجدان»نى دوستۇم ، بۇ ئاقا دەستەكىمكىن ، يە .ئۇنىڭسىز بەزىلەردە ھۆرمىتى پەسرەكىمكىن ؟
كۆرمىدىم (ئەپسۇس ئۇنى مەن) شۇ ئېسىل ۋىجدان بىلەن ، بۇ ئىبارە ئۆز سۆزىگە رەڭ ـ گىرىم ، زىننەتمىكىن ؟

16

بوش كۆرۈپ پىستە كۈچۈكنى كۆزگە ئىلماي كەپتىمەن ، شۇمشىيىپ تۇرسا سوغۇقتا مەن غېمىنى يەپتىمەن .

«نان بېرەي»دەپ قول ئۇزاتسام ،ئۇ كېلىپ سالدىئېغىز ، چىشلىرى پاتقاندا : «ۋايجان ،ئاللا ـ توۋا» دەپتىمەن .

17

كۆز ئېغىزغا قىلدى تەنە : ئىككى يۈزلۈك قىلمىغىن ، ھەق بىلەن ناھەقنى ئايرىپ ، راست گېپىنىڭنى سۆزلىگىن . «ئەلچىمەن دىل ئالدىدا ، — ئېيتتى ئېغىز ھەسرەت بىلەن ، مەندىكى بۇ خىل قىلىقنى سەنمۇ مەندىن كۆرمىگىن .»

18

بىر قېتىم كەلدىم جاھانغا ، كەلمىشىم يوقتۇر يانا ، بۇ قەلەم سادىق ۋاپادار يولدىشىم بولدى ماڭا . دېمىگىن : «بۇ بىر سىياھقۇ» ، ئۇ مېنىڭ تامغان قېنىم ، شۇ قىزىل قاندىن يېزىلغان نەزمىنى سۈندۈم ساڭا .

19

كۆڭۈل سۈلتانىدىن يۈكسەك جاھاندا كۆرمىدىم سۈلتان ، شاھانە تەختىگە زىننەت بېرەركەن گۈل كەبى ۋىجدان . ئاشۇ ۋىجدان قانات بولدى ، چىقىشقا ئەرشى ـ ئەلاغا ، غۇرۇرۇم ئالدىدا پەستە بىلىندى يەتتە قات ئاسمان .

20

قىش كېتىپ كەلگەن باھارنىڭ شۇنچە راھەت پەيزى بار ، باغرى قان بۇلبۇلغا گۈلنىڭ باغدا چەندان مەيلى بار .

مىڭ جاپالار ئىچرە پەرھات تاغ كېسىپ يۈردى نېچۈن ؟
چۈنكى ھەر قازغان تېشىدا مەشۇقىنىڭ ۋەسلى بار .

21

باغقا كىردىم ، گۈلچى قىز گۈلنى ئۈزۈپ تۈتتى ماڭا ،
«گۈپپىدە» گۈلنىڭ ئەمەس ، قىزنىڭ ھىدى يەتتى ماڭا .
توختىدى دەل نالىسىدىن باغرى قان بۇلبۇلمۇ تەڭ ،
ئەيلىدى گۈل خۇش تەبەسسۇم ، ئىشق ئوتى كۆچتى ماڭا .

22

قانچە كۈن ، قانچە كېچە ئۆتتى ئۇنى مەن بىلمىدىم ،
ئۇيقۇدىن كەچتىم ، ئىجادىم باغىدىن گۈل ئىزدىدىم .
گۈل ئۈچۈن چەككەن جاپا يەتكۈزدى جانان ۋەسلىگە ،
مەنمۇ بۇ ئىشتا غېربىتەك زەررە پۈشايمان قىلمىدىم .

23

ۋەتەننى مىڭ ئەلا بىلگەچ ئۆزۈمدىن ،
كېچىشكە رازىمەن شېرىن جېنىمدىن .
ئېچىلسا بىر تال گۈل ئارمان يوق مەندە ،
شۇ ئانا تۈپراققا تامغان قېنىمدىن .

24

ھاياتنىڭ شادلىقى ئەمەس كۈلۈشتە ،
ۋە ياكى ياخشى يەپ ، ياخشى كىيىشتە .

ئۆزۈڭنى باغدىكى بىر كۆچەت بىلسەڭ ،
ھەممدىن زور بەخت مېۋە بېرىشتە .

25

ھەزەر قىل رەقىبتىن ، دوستلاردىن قاچما ،
نامەردنى ئۆز بىلىپ ، كەڭ قۇچاق ئاچما .
بىر كاپام ئاش ئۈچۈن بولۇپ مەستانە ،
چىن دوستلۇق بېغىغا يات ئۇرۇق چاچما .

26

كىم ئىشچان ، مەردانە بولسا چىن ئەردىن ،
شۇ ئالار گۆھەرنى قاپقارا يەردىن .
مىڭ ئەلا ئۆز تۆككەن تەرىبىڭ قىممىتى ،
باشقىلار بىكارغا بەرگەن مال - زەردىن .

27

«تىلدىن دىلنى كۆرىمەن» دېمە ،
«ھەممىنى بىر قاراپ بىلىمەن» دېمە .
ئىشەنگەن تېغىڭدا ياتمىسا كېيىك ،
« بولدى قوي ، ئەمدى مەن ئۆلىمەن» دېمە .

28

مېۋىلىك دەرەخنىڭ شېخى پەس بولۇر ،
مېۋىسى لەززەتلىك ، سانى كۆپ بولۇر .

غادايغان قۇرۇق شاخ كېسىلسە ئەگەر ،
چوڭ بولسا كەكمگە ئەگرى ساپ بولۇر .

29

دات باسماس ئەسىرلەر ئۆتسىمۇ زەرنى ،
لاي ـ لاتقا كۆمسىمۇ مىڭ قەۋەت يەرنى .
ئېيت قېنى «ئۆلدى» دەپ قىپتۇ كىم ھۆكۈم ،
ئەل ئۈچۈن جان پىدا ئەيلىگەن ئەرنى ؟

30

تۇغۇلدۇم دۇنياغا ، ئۆلمىسەم دەيمەن ،
ئۆلسەمۇ ئارماندا كەتمىسەم دەيمەن .
مۇقەددەس ئەل ئىشى بولسا كەڭ ئاسمان ،
كۆكسىدە يۇلتۇزدەك چاقنىسام دەيمەن .

31

ئىنسانغا چوڭ ئامەت — مەنۋى بايلىق ،
ھەممىدن چوڭ ئاپەت — روھىي گادايلىق .
بىر زەررە ئەقلىڭنىڭ كۈچى ئالدىدا ،
مىڭ تۈمەن ئالتۇننىڭ قىممىتى چاغلىق .

32

قىش پەسلى باھارغا ئاچمىسا قۇچاق ،
چاچامدۇ بېغىڭدا گۈللەر خۇش پۇراق ؟

پەرۋانە ئۆزىنى ئاتمىسا ئوتقا ،
كېلەمدۇ ئالدىغا جانسىز جىنچىراغ ؟

33

ھەق ئۇچۇن رىيازەت چېكىپ ئۆتكىنىم ،
ھاياتىم - بەختىمگە قېنىپ كۇلگىنىم .
«تەييارغا ھەييار» بوپ سەمرىپ كەتكىنىم ،
تېنىمدە جان تۇرۇپ ھايات ئۆلگىنىم .

34

سەن دېدىڭ : «ئېيتقىنا چىن بەخت نەدە ؟»
مەن دېدىم : «ئامىتىڭ قوش كەلگەن يەردە»
«ئامىتىم نەدە ؟» دەپ سورىساڭ ئەگەردە ،
ئېيتىمەن : «چېكەڭدىن تامچىغان تەردە» .

35

مەرد ياشا ، پۇشمانىنىڭ بولمىغىن قۇلى ،
قەلبىڭدە ئېچىلسۇن ئۇمىدنىڭ گۇلى .
كۆزۇڭدە ياش بىلەن باقساڭ جاھانغا ،
كۆرۇنەر شۇنچە تار ھاياتنىڭ يولى .

36

ئىرادەڭ تاغ بولسا ، ئىشەنچىڭ قانات ،
باش ئېگەر ئالدىڭدا تىلسىم — كائىنات .

تۆككەن تەر ـ ئەجرىگىدىن تىكلىگەن مۇنار ،
نائۇمىد قالمىسۇن سەندىن بۇ ھايات .

37

مۇھەببەت ئەزەلدىن يۇرەككە تالىق ،
جانانغا يەتمەك ھەم شۇنچە جاپالىق .
توزۇيدۇ بىمەزگىل قۇرۇغان گۈلدەك ،
سەن ئاڭا ۋىجداندىن بولمىساڭ سادىق .

38

ھەزەر قىل شاختىن ـ شاخقا قونۇپ يۇرگەندىن ،
سەن كۈلسەڭ ، كۈلكەڭگە قاپاق تۇرگەندىن .
بىزارمەن بىر قەتىرە ئەجىر سىڭدۇرمەي ،
ئەلنىڭ قان ـ يېشىدا گۆھەر سۈزگەندىن .

39

تېپىلماس كۇرەشسىز ھاياتنىڭ يولى ،
ئېچىلماس مېھنەتسىز بەختنىڭ گۈلى .
شۇ گۈلمۇ ئۆزگىچە چاچماس خۇش پۇراق ،
بولمىسا باغۋەننىڭ چېۋەر جۇپ قولى .

40

ئۆز ئېلىڭ ـ بېغىڭدا قىپقىزىل گۈلسەن ،
ئۇنىڭدىن ئايرىلساڭ بەختسىز قۇلسەن .

جىسمىڭدىن خەلقىڭگە بەرمىسەڭ ئىسسىق ،
كۈن چۈشمەس ھاڭدىكى ئېرىمەس مۇزسەن .

41

مەن - مەنلەر دۇنيادىن ئۆتتى كۆپ شۇنچە ،
ئۆتتى - يۇ ساۋاقمۇ بەردى كۆپ شۇنچە .
قاراپ باق ياپراقسىز بىر قۇرۇق شاختا ،
ئېچىلغان نەدىمۇ خۇش پۇراق غۇنچە ؟ !

42

ياخشىنى يامانغا قانداش بولماس ،
ياماننى يامان دەپ سانداش بولماس .
ياخشىدىن نام قالار ، ياماندىن ئىبرەت ،
ئۆلدۈڭمۇ ئىزىڭنى تاپقىلى بولماس .

43

شېئىر ئۇ ئىنسانلار قەلبىنىڭ گۈلى ،
گۈلگە جان ، رەڭ بەرگەن شائىرنىڭ تىلى .
تىل بىلەن دىل ئوخشاش بولمىسا ئەگەر ،
كۆي ئەمەس ، چىققىنى ئېغىزنىڭ يېلى .

44

ۋەتىنىم جان دىلدىن سۆيىمەن سېنى ،
ئانامدىن مىڭ ئەلا كۆرىمەن سېنى .

سەن ئامان ، مەن ئامان نەگىلا بارسام ،
ھەر ئىشتا قىبلىگاھ قىلىمەن سېنى .

45

بېشىمدىن مىڭ بالا ، سەۋدالار ئۆتتى ،
بەزىدە پىچاقلار سۆڭەككە يەتتى .
ھەممىگە ھەقنى دەپ بەردىم چىداشلىق ،
ئىجادىم ئۆمرۈمگە نۇر بەخش ئەتتى .

46

ئەل قەلبى ـ رايىدىن گۆھەر قازغىنىمىڭ ،
شائىرلىق بابىدا كامال تاپقىنىمىڭ .
سۆز بىلەن ھەربىكتىمىڭ بولمىسا ئوخشاش ،
گۆھەرنى تاش بىلەن ئۇرۇپ چاققىنىمىڭ .

47

ئىنسانغا قەدىرلىك سۆيگۈ ـ ساداقەت ،
دوستلارنى ئالدىماق ئېغىر جىنايەت .
تىلىڭدىن چىققان سۆز يۈرەك ئەلچىسى ،
ۋەدەڭدە تۇرمىساڭ كېتەر ئىناۋەت .

48

سالام ئۇ ھەركىمنىڭ ئىززەت ـ ھۆرمىتى ،
ئىنسانىنىڭ ئىنسانلىق گۈزەل خىسلىتى .

خۇشامەت ئىلكىدە قىلغان تەزىمنىڭ ،
تۆكۈلگەن يۇندىچە يوقتۇر قىممىتى .

49

ھەسەتخور ئالدىدا دېمە : پۇلۇم بار ،
دېسەڭ دە : بىر دۆۋە يىغقان كۈلۈم بار .
ئۆز ئېشىڭ ، ئۆز مېلىڭ ئۆزۈڭگە دۈشمەن ،
بەزىدە ئۇنىڭدىن كەلگەن ئۆلۈم بار .

50

«ياشايمەن يېگانە» دېمىگىن زىنھار ،
باغۋەنسىز چۆللەردە بولمايدۇ گۈلزار .
ئايرىلسا ناۋادا يىلتىز ، شېخىدىن ،
بىر مىنۇت تۇپراقتا تۇرالماس چىنار .

51

تۇغۇلار كۈچ ـ قۇۋۋەت ئۇلۇغ مەقسەتتىن ،
بۇ مەقسەت ھاسىلدۇر ئىجاد ـ مېھنەتتىن .
مېھنەتسىز دۇنيانى قىلما تەسەۋۋۇر ،
يارالغان بىزمۇ ھەم ئاشۇ ھېكمەتتىن .

52

بىرسى : «سەن گۈل» دېسە ، قىلىپ خۇشامەت ،
ئىشىنەر راستتىنلا نادان ـ ھاماقەت .

هاماقەت بولمىسا ، دېمەسمىدى ئۇ :
«بۇ سۆپەت مەندە يوق ، قىلما هاقارەت» .

53

گۆھەردىن ئەتىۋار بىلىمەن زەرنى ،
چۈنكى مەن كۆرمىدىم تېخى گۆھەرنىڭ .
«زەردىنمۇ ئەلاسى بار» دېسە بىرسى ،
بار دەيمەن ، چېكەمدىن تامچىغان تەرنى .

54

سېخىينىڭ قولى كەڭ ، ئۆزى مەرد كېلەر ،
هىممىتى - مېهرىدىن مىسكىن دىل كۆلەر .
ماقال بار ئەزەلدىن : «ئەلدىن - ئەلگە نەپ» ،
بېخىلنىڭ بېغىدىن قۇشقاچمۇ كېتەر .

55

كونىلار ئۆمۈرنى دېگەن : «ئاتقان ئوق» ،
ئاتقان ئوق ئەزەلدىن قايتىپ كەلگەن يوق .
بىكارغا كەتكۈزمەي دېسەڭ ئۆمۈرنى ،
دەل چىنە ، هەر تالدا ئىككى پاختەك سوق .

56

دېدىگسەن : «بولدى بەس ، يازغىنىڭ يېتەر ،
شېئىرسىز ياشاپمۇ كۈنلىرىڭ ئۆتەر» .

مەن دەيمەن : «ئىجادىم ماي بىلەن پىلىك ،
ئۇنىڭسىز ئۆمرۈمنىڭ چىرىغى ئۆچەر» .

57

گۈل دېدى تۈپراققا : «ئەرزىم بار ساڭا ،
سەن نېچۈن تىكەننى يار قىلدىڭ ماڭا ؟»
ئېيتتى يەر : «كىم بىلسۇن قەدرىڭنى سېنىڭ ،
ئۈزگەنلەر ئازغىنا چەكمىسە جاپا !»

58

تەمەخور كىشىدە بولماس دىيانەت ،
كەسىپتۇر ئۇنىڭغا دائىم خۇشامەت .
ئىنسانىنىڭ گۈل تاجى ، پۈتمەس بايلىغى ،
غورىنى مەي قىلغان سەۋر ـ قانائەت .

59

گۈل تۈتۈپ چىقىپسەن ئالدىمغا ، رەھمەت !
مەن ئۈچۈن گۈلدىنمۇ سەن ئۆزۈڭ قىممەت .
چۈنكى گۈل توزۇيدۇ بىر مەھەل ئۆتسە ،
توزۇماس ۋە لېكىن سادىق مۇھەببەت .

60

سۆيگۈگە سادىقلىق ۋىجدان بەلگىسى ،
قامچاقتىن قەدىرسىز نامەرد سۆيگۈسى .

نامەردلەر ژاپانی ئۆلچەر پۇل بىلەن ،
ۋىجداندىن سۆز ئاچساڭ كېلەر كۈلگۈسى .

61

بىر خىشتا يول قويسا تامچى خاتاغا ،
يەتكۈسى چوڭ زىيان جەزمەن بىناغا .
چۈمۈلە ئۇۋىسى كىچىك دېمىگىن ،
سەۋەبچى ئۇ دائىم توپان بالاغا .

62

كىمىكى دۇنيادىن ئۆتسە ۋەتەنسىز ،
ئۆلگەندە تېنىمۇ قالار كېپەنسىز .
مىسالى سەن قىسقان شۇ سەبىي غۇنچە ،
ئېچىلغان قەيەردە باغۇچىمەنسىز ؟

63

تۆرەلسەم جىسمىمغا جان بەردى تۇپراق ،
تۇغۇلسام يېيىشكە نان بەردى تۇپراق .
بىماكان قالمىدىم ئۆلگەندىمۇ ھەم ،
قوينىدىن بىر كىشىلىك جاي بەردى تۇپراق .

64

ئالتۇندىن بىباھا — «بىرلىك» دېگەن سۆز ،
«مەن - مەن»دىن ئەتىۋار — ئۆملۈك دېگەن سۆز .

ئۆملۈكتىن ، بىرلىكتىن گۈللەپدۇ ھايات ،
ھەممىگە كاپالەت — تەڭلىك دېگەن سۆز .

65

نەۋباھار پەسلىدەك ئۆسمۈر چېغىڭ بار ،
ياز پەسلى مىسالى ياشلىق چېغىڭ بار .
كۈز كېتىپ قىش كەلسە ئۇنتۇما ، ئى يار ،
ھەسرەتتە تۆكۈلەر ئاچچىق يېشىڭ بەر .

66

قەپەستىن شاتۇتى سوربدى سوئال :
«سەن مېنى نېمانچە قىلىسەن قامال ؟»
«سەن ئۆزۈڭ كىرگەنغۇ ئىختىيار قىلىپ ، —
دېدى ئۇ ، — مەندە بار ئەمدى نە ئامال ؟»

67

ئۆزگىگە مۈشت ئاتقان بىلسەڭ مەرد ئەمەس ،
مۈشت يەپمۇ جىم تۇرغان ئۇمۇ پەس ئەمەس .
ساپ ئالتۇن ئۇچرايدۇ بەزى ئەخلەتتە ،
يەردىلا ياتقىنى ھەرگىز خەس ئەمەس .

68

بەختىم شۇ : ئۆمرۈمدە ۋىجدان ساتمىدىم ،
يالغاندىن كۆز بوياپ شۆھرەت تاپمىدىم .

تىز پۇكسەم پۈكتۈمكى خەلقىم ئالدىدا ،
نامەردكە يالۋۇرۇپ جاننى باقمىدىم .

69

دىلىم ئاق ، يولۇم ئاق ، ئەمگەن سۈتۈم ئاق ،
راستنى راست ، جانى جا دەيمەن ، تىلىم ساق .
گۈل ئۈچۈن غۇنچىنى قىل دېسە قۇربان ،
مەن دەيمەن بۇ تىلىم كېسىلسىمۇ : «ياق !»

70

تەر تۆكتۈم قانچىلىك ئۆزۈم بىلمەيمەن ،
مىننەت قىپ ئىشمىدىن قاپاق تۇرمەيمەن .
تۆككەن تەر ـ ئەجرىمدىن بولسا باغ بىنا ،
ئۆزۈم گۈل ، باشقىلار كۆكتات دېمەيمەن .

71

ئەل ، ۋەتەن شادلىقى مېنىڭ شادلىقىم ،
ئۆتتى شۇ ئارزۇدا گۈلدەك ياشلىقىم .
«سەن مېنىڭ ، مەن سېنىڭ» دېمىگىن زىنهار ،
چۈنكى مەن ئەل ئوغلى ، سۈمبۈل چاچلىقىم .

72

مەن ۋەتەن شەيداسى : نۇرغا ئاشىقمەن ،
مەجنۇندەك سۆيگۈگە مەڭگۈ سادىقمەن .

تۇغسىمۇ تولغاق يەپ گەرچە ئۆز ئانام ،
ئاخىرقى ھېسابتا ئەلگە تالىقمەن .

73

ھەزەر قىل زەھەرلىك يىلان - چايانمىن ،
يىراق قاچ بىلىمسىز ئەخمەق - ئاداندىن .
ئاداندىن قاچقانغا كەتمەس ئىناۋەت ،
سۆز بارغۇ : «قورقىدۇ كەتمەن ساماندىن» .

74

سەن ياخشى دېگەننى مەن دەيمەن يامان ،
مەن ياخشى دېگەننى سەن دەيسەن يامان .
ھەركىمگە «مەن» سۆزى بولغاچ ھەقىقەت ،
ئېگىز - پەس ، بىۋاپا بىلىسەك بۇ جاھان .

75

ھۆرمىتىمگە ئاشتى كۆپ «ئۆسكەن»دىن كېيىن ،
ئەل ھوقۇق ، كۇچۇڭنى كۆرگەندىن كېيىن .
«رازىدۇر ئىشىمدىن خەلقىم قانچىلىك ؟»
بىل ئۇنى مەنسەپتىن چۈشكەندىن كېيىن .

76

مېنىڭمۇ ھاياتتا بىغەم يۈرگۈم بار ،
تويغۇچە يەپ - ئىچىپ ، ئويناپ - كۈلگۈم بار .

بىراق ئەل بەختىدىن ئۆزگە بەختىم يوق ،
شۇ سەۋەب ئەل ئۈچۈن ئىشلەپ ئۆلگۈم بار .

77

بىر ئىلىم ئەھلىنىڭ كۆزىنى يۇمغىنى ،
كۆكتىن بىر يۇلتۇزنىڭ ئېقىپ چۈشكىنى .
بىر نادان ، زالىمنىڭ گۆرگە كىرگىنى ،
بېشىڭدىن ئاپەتنىڭ ئۆتۈپ كەتكىنى .

78

ئەلنىڭ چىن سالامى — ئىززەت ـ ھۆرمىتىڭ ،
بۇ سېنىڭ ئىنسانلىق قەدىر ـ قىممىتىڭ .
تېگىشسەڭ ھۆرمەتنى پۇل بىلەن مالغا ،
توزۇيدۇ توزغاقتەك قورغان جەننىتىڭ .

79

چايانىنىڭ چېقىشى ھەركىمگە ئايان ،
كۆرۈنمەس ئۇ شۇڭا ئادەمگە ئاسان .
چايانىڭ پەيلى شۇ ، دەيلى بىز بىراق ،
ئىنسانىنىڭ ئىنسانىنى چاقمىنى يامان .

80

يانتاققا يامىشىپ ئۆسكەن چىڭگىلەك ،
ماختاندى : «كۆر دوستۇم مەن قانداق زېرەك ! »

يانتاقمۇ سۆز قاتتى يولىدا شۇئان :
«ئۆستۈڭ راست ، مەن ساڭا بولغاچ يان تىرەك» .

81

گۈل گۈزەل ئېچىلماس يەردىن ئايرىلىپ ،
جان ياشاپ تۇرالماس تەندىن ئايرىلىپ .
بېشىڭغا تاج كىيىپ ئۇچساڭمۇ كۆكتە ،
تارالماس شۆھرىتىڭ ئەلدىن ئايرىلىپ .

82

چاقماقتەك تېز ئۆتۈپ كەتتىڭ ياشلىقىم ،
ۋەسلىڭدىن مەي ئىچتى قەلەمقاشلىقىم .
قېرىلىق يەتكەندە كۆرۈنمەيسەن ھېچ ،
ئەمدى سەن نەلەردە «ئارزۇ» ئاتلىقىم .

83

ئىنسانىنىڭ بىر گۈلى ئەقىل - پاراسەت ،
بىر گۈلى ئىرادە ، غەيرەت - جاسارەت .
گۈل شاختىن ئايرىلسا بولىدۇ نىمجان ،
نىمجانغا ھەمراھتۇر دائىم پالاكەت .

84

شاخ دېدى : سەن گۈزەل نېمە قىسمەتتىن ؟
چىققانمۇ ئەجدادىڭ ياكى جەننەتتىن ؟

گۈل دېدى : تەبىئىي رەڭگىم چىرايلىق ،
خالىيمەن ئەزەلدىن گىرىم - زىننەتتىن .

85

خاماندىن ئاياغقا ئۇچقاندا سامان ،
«سەندىكى جان قېنى ؟» سوراپ قالدى دان .
دېدىكى سامانمۇ : «بەرگەنغۇ ساڭا ،
بولاتتى مېنىڭدە يەنە قايسى جان» .

86

قىزىلگۈل شېخىغا قونۇپ كېپىنەك ،
دېدىكى : ئىگارىم يوق سەندىن بۆلەك ،
ئېيتتى گۈل : قونسا كىم ماڭا يار ئەمەس ،
مەن ئۇچۇن بۇلبۇلدەك ۋاپادار كېرەك .

87

ئۆز كۆڭلۈم جىڭىدا ئۆلچەپ هەممىنى ،
«كۆڭلى تۇز ، ئاق ئىكەن» دەپتىمەن سېنى .
«مەن» دېگەن ئېغىركەن سېنىڭ جىڭىدا ،
«سەن» دېگەن كەم كېلىپ بۇزدى پەللىنى .

88

ياخشى سۆز ئېرىتەر مۇز بىلەن تاشنى ،
توختىتار كۆزۈڭدىن تامچىغان ياشنى .

يامان سۆز ئىنسانغا زەھەردىن ئاچچىق ،
بەزى قان چىقارماي ياردۇ باشنى .

89

بەزىلەر سەممىي ئىشلەشكە ئامراق ،
كۆڭلىگە كەلگەننى سۆزلەشكە ئامراق .
بەزىلەر بۇت كەبى تۇرغان بىلەن جىم ،
كەلسە پەيت بېشىڭغا دەسسەشكە ئامراق .

90

پەي يەڭگىل بولغاچقا ئۇچار ھاۋادا ،
تاش ئېغىر بولغاچقا تۇرار قىيادا .
ئاۋامدىن رەنجىمە ، ھۆرمىتىم كەم دەپ ،
يەڭگىللىك ئىللىتىڭ بولسا ناۋادا .

91

ئەجدادلار ئىزىدىن داغدام يول قالار ،
باغۋەننىڭ ئەجرىدىن خۇشبۇي گۈل قالار .
ھۆرمەتنى پۇل ـ مالغا تېگىشسەك ئەگەر ،
ئورنىدا بىر دۆۋە كۆيگەن كۈل قالار .

92

باراڭدىن بەزىدە قاپاق بىنەزەر ،
تاشچىلىك بولالماس گاھىدا گۆھەر .

تاش بىلەن گۆھەرنى بىلمىگەن ئىنسان ،
بىر كۈنى شېكەر دەپ ئىچىدۇ زەھەر .

93

سېخىينىڭ بەرگىنى ساڭا ئاش بولۇر ،
بېخىلنىڭ بەرگىنى تەنگە تاش بولۇر .
يەۋەرمە تاش بىلەن ئاشنى ئايرىماي ،
تاش يېسەڭ بىر كۈنى كۆزۈڭ ياش بولۇر .

94

جاناننىڭ جادۇگەر كۆزىگە كۆيمە ،
ۋە ياكى ئاي يەڭلىغ يۈزىگە كۆيمە .
باق ئۇنىڭ پاك مېھرى ، ۋىجدان — قەلبىگە ،
جان ئالار سېھىرلىك سۆزىگە كۆيمە .

95

«ئەتە»نىڭ كەينىدىن كېلىدۇ «ئەتە» ،
كەلگەندۇ ئۆمرۈڭدە بەلكىم مىڭ مەرتە .
ئىشچانغا دەقىقە بىكار ۋاقىت يوق ،
ھۇرۇنغا توي بىلەن تۇغىمەس پەتە .

96

نەسلىدىن ئادەتتۇر تۆلكىگە قۇۋۇلۇق ،
ئۇنىڭدىن قىلچىمۇ كەلمىگەي خوۋۇلۇق .

ئاز دېمە بىزدىمۇ مۇنداق تۇلكىلەر ،
قۇترىسا ئىزىدىن ياغدۇ شۇملۇق .

97

قونىدۇ ھەرقاچان چىۋىن گەندىگە ،
گەندىمۇ شىپادۇر ئۇنىڭ رەنجىگە .
بىزدىمۇ ئۇچرايدۇ چىۋىن مىجەزلەر ،
ھەيرانمەن ئۇلارنىڭ كۆڭلى ، مەيلىگە .

98

تۆمۈرنى دات يەيدۇ ، ياغاچنى قۇرت ،
ئىنسانىنى دەرد يەيدۇ ، ئۆتكەننى ئۇنۇت .
ياماندىن ئىبرەت ئال ، خاتادىن ساۋاق ،
كۆزۈڭدىن ھەسرەتنىڭ يېشىنى قۇرۇت .

99

بېشىڭغا قايسى چاغ كېلىدۇ ئەجەل ،
بىلمەيسەن ، كېتىسەن بىر كۈن بىمەھەل .
ئۆلىمەيدۇ دۇنيادا بىرلا ياخشى نام ،
سەن ئاڭا مۇناسىپ قىلغىن ئىش - ئەمەل .

100

مېنى «پاك ۋىجدانلىق» دېگىنىڭمۇ راست ،
بىر مەھەل دوست تۇتۇپ يۈرگىنىڭمۇ راست .

سەن كۈتكەن ئەپ مەندىن چىقمىغان چاغدا ،
كەينىمدىن «پىخسىق» دەپ كۈلگىنىڭمۇ راست .

101

«چۈمۈلە باتۇر»نىڭ كۈچى — ئۆملۈكتە ،
ئۇزۇلمەس ئارقانىنىڭ سىرى — بىرلىكتە .
دۇنيادا ھېچ نەرسە ئەمەس يېگانە ،
بۇ بىرلىك - ئۆملۈكنىڭ ئۇلى — تەڭلىكتە .

102

دېدىكىم : تەخسىكەش قۇۋدۇر تۇلكىدىن ،
قورقماس ئۇ يا ئۇيات ياكى كۈلكىدىن .
مەن دېدىم : ئۇنىڭمۇ تەقدىرى ئوخشاش ،
ئىلىنار تۇلكىدەك بىر كۈن بۇرنىدىن .

103

ئېغىزدا ئات چېپىپ ، شە ئالماق ئاسان ،
چۈنكى تىل ئۇستىدە يوق دەريا - داۋان .
ئېرىقتىن ئۆتەلمەس ئاتلاپ يۇرەكلىك ،
بەزىدە شۇ پونى ئاتقان قەھرىمان .

104

ئىشلىدىم ئەل ئۈچۈن كۈچۈم يەتكۈچە ،
ئىشلەيمەن ھەم يەنە ئۆمرۈم پۈتكۈچە .

بەختىمنى جاپادىن ئىزدىدىم دائىم ،
پۇل ، ئەمەل ، بايلىقتىن ئۈمىد كۈتكۈچە .

105

نام ـ ئاتاق ، شۆھرەتتىن كەچتىم ، بولدى بەس ،
ئۇ ۋىجدان ، خىسلەتنى قىلار ئىكەن مەست .
مەست يۇرۇپ ئەل ـ يۇرتتىن قارغىش ئالغۇچە ،
ھەقنى دەپ چەيلەنسەم مەيلى بولۇپ خەس .

106

دوستلۇقنىڭ مەقسىتى — ئەمەس نەپ ئېلىش ،
ياكى نەپ تەگمىسە غاجاپ گەپ تېپىش .
شۇنداقمۇ «جان دوستلار» بارکى دۇنيادا ،
ئۇلارنىڭ كەسپىدۇر ئالداپ يەپ قېچىش .

107

گۈل دېدى : قۇياشقا مىڭ رەھمەت ساڭا ،
نۇر ۋۇجۇدىن ئەڭ گۈزەل رەڭ بەردىڭ ماڭا .
ئېيىتتىكى قۇياشمۇ : ئۇنتۇما ئەي گۈل ،
ساڭا جان ، قان بەرگەن تۇپراقنى ئەسلا .

108

بەزىلەر قۇياشنى دېيىشەر قىزىل ،
لېكىن ئۇ ياشناتقان باغلار ياپيېشىل .
جاھاندا خىلى كۆپ بولسىمۇ رەڭنىڭ ،
مەن ئۈچۈن بىغۇبار سۈتتەك رەڭ ئېسىل .

109

كۆردۇم كۆپ «مەن - مەن» دەپ ياشاپ يۈرگەننى ،
ئۆزىنى ئۆزگىدىن ئەلا بىلگەننى .
كۆرمىدىم قەنت بەرسەڭ ، ئۇنى ئاچچىق دەپ ،
مۇچ بەرسەڭ شادلىنىپ تاتلىق دېگەننى .

110

ئەقىدەم : پاك ياشاش ، ئۆلۈم — كۆز بوياش ،
يوق مەندە ھاياتقا ئۆزگىچە قاراش .
پاكلىقتىن ناپاكلىق كەلگەندە غالىب ،
تۆكۈلدى كۆزۈمدىن بەزىدە قان - ياش .

111

بىمەزگىل قار سۈپەت ئاقاردى چېچىم ،
ئەللىككە ئۇلاشماي ساناقتا يېشىم .
ياش بىلەن ئۆلچىنىپ بولماسكەن تۆھپە ،
شۇ سەۋەب تاش كەبى قاتتى بۇ بېشىم .

112

بەختىم شۇ : ئەجرىمدىن كەپتۇ ئامىتىم ،
دېمەيمەن : يوق ئەمدى ياتقا ھاجىتىم .
دوستلارغا ئېگىلگەن بوينۇم مەجنۇنتال ،
دۈشمەنگە قارىغايدۇر قەددى - قامىتىم .

ئېيتتى كىم : ئوغرىنى دېمىگىن ئىنسان ،
ئۇ ئالار پۇلۇڭنى تاپسىلا ئىمكان .
مەن دەيمەن ئەكسىچە : پۇل بېرىپ ساڭا ،
كەينىدىن جان ئالغان ھېيلىگەر يامان .

114

سەن دەيسەن : تەقدىرگە تۆھمۈرچى ئىنسان ،
سەندىلدە ھەممىنى ياسايدۇ ئاسان .
مەن دەيمەن : ئەگرىنى تۈزلەپ بولغۇچە ،
بەزىدە ئۆزۈڭنى ئوڭشايدۇ بازغان .

115

دىيانەت ـ پاكلىقتىن ئېچىلغاندا گەپ ،
ئۆزىنى پىنھانغا ئالار شۇئان نەپ .
سەن مېنى ، مەن سېنى كولىغان چاغدا ،
چىقار ئۇ : «مەن سېنى نەدە كۆرگەن» دەپ .

116

ئالىم كىم ، زالىم كىم؟ كۆپكە بەلگىلىك ،
ناداندىن كەلگۈسى ئەلگە كەلگۈلۈك .
ئالىمنىڭ ئاۋامدىن بولمىسا پەرقى ،
ئەمەسمۇ بۇ ئۆزى بەكمۇ كۈلكىلىك .

117

ئۆزۈڭنى ئۆزگىگە تەڭ قىلما مەيلى ،
بىز سېنى سەھەرنىڭ چولپىنى دەيلى .
يۇلتۇزدىن تالاشماس چولپان دېگەن نۇر ،
بولدى بەس ! قىل ئىنساب ، تەڭ نۇر تۆكەيلى !

118

كۇچ - قۇۋۋەت بابىدا مەيلى بول ھاتەم ،
سەن يەنە بىز بىلەن ئوخشاشلا ئادەم .
ھۆرمىتىڭ ، ئىززىتىڭ زادى قانچىلىك ،
بىل ئۇنى ، ئەل ساڭا تۇتقاندا ماتەم .

119

دانالار سۆھبىتى دىلغا نۇر - چىراغ ،
نۇر بىلەن دىل خانەڭ زۇلمەتتىن يىراق .
نۇر بىلەن زۇلمەتنى پەرق ئەتمەس نادان ،
ئاگاھ بول ، بېشىڭغا بولىدۇ چوماق .

120

شېئىرغا ھەۋەس قىل ، قىلمىغىن چاقچاق ،
ھەۋەستىن مىڭ مۇشكۇل بىر مىسرا يازماق .
شېئىر ئۇ ، دىل كۆكۈڭ تۆككەن پاك يامغۇر ،
ئىلھام ئۇ ، قەلبىڭدە چاقنىغان چاقماق .

121

ئادەمدە ئادەمچە بولۇر مۇھەببەت ،
پاك ۋىجدان ، ئەقىدە ئۇنىڭغا زىننەت .
ئادەمنىڭ ھايۋاندىن پەرقى بار دېسە ،
تىل ، ئەقىل ، ئار - نومۇس ، شۇدۇر ئۇ پەقەت .

122

دۇنيادا ھەممىدىن كۆپ ئىكەن گەپ - سۆز ،
بەزىسى بەش قىرلىق ، بەزىسى تۇپتۇز .
جاھاندا ئاز نەرسە ، دېسەم قەدىرلىك ،
ئۆزئارا دۇشمەنكەن ھەتتا ئىككى كۆز .

123

ھاياتتا بىر دوستتىن ئونى ياخشىراق ،
ئون ئەمەس ، ھەتتا يۈز ، مىڭى ياخشىراق .
باشقا كۈن چۈشكەندە بولسا بىۋاپا ،
بىساپا مىڭ دوستتىن يوقى ياخشىراق .

124

ئەر دىلى سۇ ئىچەر دوستلۇق - ھىممەتتىن ،
چىن دوستلۇق بۇزۇلغاي ھەسەت - مىننەتتىن .
دوستلۇق ئۇ ھەمىشە تەڭلىككە موھتاج ،
ساۋاق ئال : «دوستلار تەڭ !» دېگەن ھېكمەتتىن .

125

قىلغان سۆز — ئاتقان ئوق ، قايتۇرۇپ بولماس ،
ئېغىزنى ھەممىگە كۆندۈرۈپ بولماس .
ئاز سۆزلەپ ، كۆپ ئويلا ، تىلىڭ بولسۇن بال ،
بىلەززەت بولسا ئۇ ، تۇز قۇيۇپ بولماس .

126

ياش تۆكمە ھەسرەتتە ، غېمىڭ كېتەر ، كۈل !
نە ھەسرەت ، دىلدىكى دېغىڭ كېتەر ، كۈل !
تۆمۈرنى دات يەيدۇ ، ئادەمنى قايغۇ ،
تەبىئەت بەرگەن قۇت ، چېغىڭ كېتەر ، كۈل !

127

تىلىڭدىن چىقار سۆز : ۋىجدان ، ساداقەت ،
قەغەزگە پۈتكىنىڭ ئەدلۇئادالەت .
كۆزۈڭدىن كۆرگىنىم : ئوخشىماس زىنھار ،
ئۇنىڭدىن چىققان نۇر : دوستقا خىيانەت .

128

«ئەجداد بىر ، ئەۋلاد بىر ، قىسمەت ئوخشىماس ،
قىسمەتتىن قونغان قۇش ، نۇسرەت ئوخشىماس .
نە سەۋەب ؟» دېدىممەن بەخت قۇشىغا ،
دېدى ئۇ : «پاراسەت ، غەيرەت ئوخشىماس» .

129

نی قىسمەت ، سەۋدالار چۈشمىدى باشقا ؟
نە چارە ، جۈپ كۆزلەر تولدىغۇ ياشقا .
كۆز ياشمۇ بەزىدە بولۇر ئىكەن بال ،
سەۋرەڭنىڭ قاچسى ئايلانسا تاشقا .

130

ئەجدادلار قامۇسى ببباھا قىممەت ،
بىراق ئۇ ئەۋلادقا بېرەلمەس شۆھرەت .
بىز بۈگۈن ئۇلارنى ياتساق سايىداپ ،
ئۆلگەنلەر روھىدىن ياغماسمۇ نەپرەت .

131

سورىدىممەن : نادانغا يوقمۇ دورا ، دەپ ،
يا ئۇنى ئېرىتەر يوقمۇ تىلدا گەپ ؟
بار ، دېدى بىر دانا ، بىلسەڭ نادانغا ،
تىلىڭدىن چىقمىغان سۆزلا دورا دەپ .

132

ئادەم بىز — گۈۋاھتۇر تىل ۋە ئەقلىمىز ،
سۇ سەۋەب بازاردا يوقتۇر نەرخىمىز .
بىراق قىل ئۈستىدە قىلىمىز جاڭجال ،
ئۈنداقتا ھايۋاندىن نېمە پەرقىمىز ؟

133

ئىنسىم ـ پەن يارالغان سائادەت ئۈچۈن ،
دانالار يارالغان پاراسەت ئۈچۈن .
نادانلىق ، قارامىلىق ئەلگە چوڭ ئاپەت ،
خۇراپات يول ئاچار جاھالەت ئۈچۈن .

134

مېۋىلىك دەرەخنىڭ مېۋىسى ياخشى ،
ئۆزگە تەم ، ئۆزگىچە شىرنىسى ياخشى .
كۆپ كۆرگەن ، كۆپ بىلگەن ئۇ دانا ئەمەس ،
مۇستەقىل ، خاس پىكىر ئىگىسى ياخشى .

135

دانا كىم ، نادان كىم ، يوق بەلگە ـ خېتى ،
ئۆلچەممۇ بولالماس جىنسى ھەم يېشى .
نادانىنى غادايغان دېسەڭ پو تېرەك ،
دانا ئۇ ، ئېگىلگەن ئالمىنىڭ شېخى .

136

قوشكېزەك ھەمراھتۇر سۆيگۈگە نەپرەت ،
ئۆزئارا رەقىبتۇر ھەق بىلەن تۆھمەت .
بىرسىنى كۆرگەندە بىرسىدىن كەچمەك ،
جان كېتىپ ، تەن قۇرۇق قالغىنى پەقەت .

137

ئۆزۈم تۈز ، يولۇم تۈز ، مايماق ئەمەسمەن ،
ئەقىدە ـ غايەمدىن تانغاق ئەمەسمەن .
شامالغا ، قۇيۇنغا ئۇچۇپ يۈرگىلى ،
ئازگالنىڭ بەندىسى قامغاق ئەمەسمەن .

138

مىلتىقتىن ، قىلىچتىن ياماندۇر بوھتان ،
خالىيدۇر بۇ ئىشتىن ۋىجدانلىق ئىنسان .
ھەسەت ئۇ تۆھمەتنى تۇغقان شۇم قۇرت ،
سۈكۈتلا بوھتاننى كۆيدۈرەر خۇمدان .

139

ۋىجدان ئۇ ئىنسانغا ئەمەس ساتار مال ،
يا سېنى پەردازلاپ تۇرغان گۈزەل خال .
يىرتىلسا دىل پەردەڭ بولۇش ئاشكارا ،
يا ئۆزۈڭ پەرىسەن ياكى ھەييار چال .

140

چىرايلىق سۆزلەشكە قىلما كۆپ ھەۋەس ،
سۆزۈڭدە پىكرىڭ كەڭ بولسا ، يېتەر ـ بەس .
كۆرمىدىم قۇشقاچنىڭ ئالدىدا تېخى ،
بۇلبۇلنىڭ ئاز سايراپ بولغىنىنى خەس .

141

بولسا گەر ئۇمىدنىڭ قانىتى سۇنۇق ،
قۇياشمۇ كۆزۈڭگە كۆرۈنەر سوغۇق .
بولسا گەر دىلىڭدا ئۈمىد مەشئىلى ،
كۆرۈنەر مىڭ يىللىق زۇلمەتتىن يورۇق .

142

ھەسەت ئۇ ھەسەتخور ئىنسانغىلا خاس ،
ئاي كۈننى ھەسەتخور دېسە كەلمەس ماس .
ھەركىمنىڭ خۇي - پەيلى ئۆزىگە ئايان ،
تۇرامدۇ تاياققا تاڭسا سىلىق تاش ؟ !

143

ھەسەتخور غەيۋەتكە ئامراق كېلىدۇ ،
مۇشۇكتەك ھەريانغا چاپقاق كېلىدۇ .
ناۋادا تۈمشۇققا يېسە بەز ماراپ ،
ئۇششۇگەن ھەربىدەك چاققاق كېلىدۇ .

144

ھەسەت ئۇ زەھەرلىك قۇتىغا نىشان ،
دانالار تۆھمەتنىڭ ئوقىغا نىشان .
كىچىك كۆز ، تار قورساق تىرىك مۇردىلار ،
بىساپا ئىنسانىنىڭ يوقىغا نىشان .

145

دانالار ئېيتىدۇ : «ئىشقى يوق ئېشەك» ،
دەردى بار ئادەمنىڭ ، «دەردى يوق كېسەك» ،
ئىشق نېمە ، دەرد نېمە ؟ بىلىدۇ ئىنسان ،
ۋە لېكىن چۈشەنمەس ئۇنى پو تېرەك .

146

«بەش كۈنلۈك قونالغۇ» بىلسەڭ بۇ جاھان ،
يەپ ـ ئىچىپ ، بەختىكدىن كۈل !» دېدى نادان .
مەن دېدىم : «ئىنسانمەن ، بىھاجەت ماڭا ،
ھايۋاننى بورداشقا كېرەك ئوت ـ سامان» .

147

ئاقىلغا ھەمراھتۇر ئېتىقاد ، ھۆرمەت ،
نادانغا رەقىبتۇر ياخشى نام ، شۆھرەت .
بىلىمگە بىئەمەل نىمجان ئالىمغا ،
ناداندىن مىڭ مەررە كۆپ ياغار لەنەت !

148

دىل خانەم بىر ئالەم (چەكسىز بىپايان) ،
خا كېچە ، خا كۈندۈز ئوخشاش نۇرىستان .
يىل بىلەن ئۆلچەنمەس ئۇنىڭ قىش پەسلى ،
دوستلارغا گۈل باھار ، ياۋغا زىمىستان .

149

ئەجدادلار ئەجرىنى دېسەك بىر پېلەك ،
ئەۋلادلار ئۇلاردىن تۇغۇلغان خەمەك .
ئەجىرسىز پېلەك يوق ، چېچەكسىز خەمەك ،
ۋە لېكىن چېچەك بار مېۋىسىز پۇچەك .

150

مەددادھىنىڭ سۆزلەشتىن يوق باشقا ئىشى ،
ئاڭلىسا بولدى بەس ! ئولتۇرغان كىشى .
مەددادھقا پۇل لازىم ، شاگىرتقا «يادوس !»
كۆزۈڭگە چۇمپەردە تۆككەن كۆز يېشى .

151

ئۆتكەن ئىش ھەسرىتى دىلغا جاراھەت ،
ئەتىدىن قايغۇرۇش بۇگۈن نە ھاجەت ؟
بۇگۈنكى بەختىڭنى تاپقىن بۇگۈندىن ،
ياق دېمە ئەتىسى بولسا قىيامەت .

152

كەل جانان ، لېۋىڭدىن بىر رەت مەي ئىچەي ،
ئىچكەن مەي قىلسا مەست ، دەردىمنى تۆكەي .
دەردىمنى تۆككۈچە قان بولسا يۇرەك ،
كۆزدىكى ياش ئەمەس ، جېنىمدىن كېچەي .

153

مېنى مەست ، مەھلىيا قىلدى ئاي يۈزۈڭ ،
مېنى خەس ، دىۋانە قىلدى قاش ـ كۆزۈڭ .
مەستلىكىم ، خەسلىكىم ئۆزۈمگە راھەت ،
ئەمدى جان ئالارمۇ «ياق» دېگەن سۆزۈڭ .

154

ئەجدادلار شۆھرىتى ئۆتمۈشكە مەنسۇپ ،
ئەۋلادلار مېھنىتى بۈگۈنكە مەنسۇپ .
ئاخشامقى توقلۇقتىن بۈگۈن نە پايدا ،
بۈگۈنكى ئاچلىقمۇ ئۆزۈڭگە مەنسۇپ .

155

بۈگۈننى ماختىدىڭ — كۈننى ماختىدىڭ ،
ئۆتكەننى ماختىدىڭ — تۈننى ماختىدىڭ .
كۈن بىلەن تۈن دائىم تۇرار ئالمىشىپ ،
پۇل ـ مالنى ماختىدىڭ ، كۈلنى ماختىدىڭ .

156

بۇ دۇنيا قان ـ تەردىن يارالغان دۇنيا ،
يوقنى بار قىلالماس ھېچبىر ئەۋلىيا .
سەن نېچۈن شۇ ھەقنى سۆزلەپ تۇرۇقلۇق ،
ئادەملەر ئىچىدىن ياراتتىڭ «خۇدا ؟»

157

مىننەتلىك بىر داندىن سامان مىڭ ئەلا ،
ئالدامچى تۇلكىدىن قاۋان مىڭ ئەلا .
ۋىجداننى شۆھرەتكە ساتقان دانىشتىن ،
بىلىمسىز ، ئاق كۆڭۈل نادان مىڭ ئەلا .

158

«مەن» دەيسەن ھەمىشە ، تىلىڭدا «سەن» يوق ،
ئۆزگىلەر نە كويدا ، دىلىڭدا غەم يوق .
«تەييارغا ھەييارلار» بىپەرق ئوغرىدىن ،
ۋە لېكىن ئوغرى دەپ يۈزۈڭدە ئەن يوق .

159

دوستلۇق دېگەن ۋەزنى تاغدەك ئۇلۇغ گەپ ،
دىلدا بولماي ، تىلدا بولسا قۇرۇق گەپ .
تەڭلىك سۆزى دوستلۇق ئۇچۇن مىزاندۇر ،
بولمىسا ئۇ ، سېھرى تىلسىم تۇيۇق گەپ .

160

ھەسەتخورنىڭ كۆزى ئەما ، كۆرمەيدۇ ،
ھەسەل قايسى ، زەھەر قايسى بىلمەيدۇ .
دىل بېغىدىن كەتكەن ئارام ، خۇشاللىق ،
جاھان كۈلسە ، كۆڭلى ماتەم ، كۈلمەيدۇ .

161

قول يەتمەس ئۇزۇمنى دېدىگ : چۇچۇمەل ،
تەگمىگەن ئەمەلنى دېدىگ : ماڭا چەل .
رو چۈشن تاپمامدۇ بەختىنى چەلدىن ،
سەن نېچۈن يۇزۇڭگە بەردىگ ساختا ھەل ؟

162

ئات بىلەن ئېشەكنى داۋان ئايرىيدۇ ،
تاش بىلەن تۇپراقنى قىيان ئايرىيدۇ .
ھېچ كىشى ئۆزىنى دېمەس يەردە خەس ،
قايسى زەر ، قايسى مىس ، ئاۋام ئايرىيدۇ .

163

ئۆزۇڭنى ماختىغان ئۆزۇڭنىڭ تىلى ،
دوس تارتىپ ، جور بولغان ئۆزۇڭنىڭ خىلى .
مىسالى گەندىدىن تۆرەلگەن قۇرت ،
كەت دەمدۇ چۈشۈنىنى ئازگالدىن نېرى ؟

164

تەندىكى كېسەلنى دېمىگىن كېسەل ،
ساقىيار دورىدا ، قىلسا بىر ئەمەل .
ساقايماس دىلدىكى كۆيدۇرگە — ھەسەت ،
ئۆلتۇرەر ئۇ يۇقسا ساقنى بىئەجەل !

165

سەن دەيسەن : تۈپراقسىز ئاينىماس پېلەك ،
ئىككىمىز پېلەكتە ئۆسكەن جۈپ خەمەك .
مەن دەيمەن : ئېيتماققا بۇ سۆز چىرايلىق ،
لېكىن سەن ئاخشامدا كۆرگەن چۈش بۆلەك .

166

تۈغۈلغان دۇنياغا ئانام مەن ئۈچۈن ،
مەنمۇ ھەم ياشايمەن بالام سەن ئۈچۈن .
سەندە بار ، مەندە بار ئالەمچە سۆيگۈ ،
خاس ئەمەس بۇ دۇنيا ھەممىمىز ئۈچۈن .

168

ھەسەت نەدە ؟ تەندە ئەمەس ، دىلىڭدا ،
كېسەل نەدە ؟ ئىزدەپ يۈرمە ، قېشىڭدا .
ساقايمايدۇ مۇنداق كېسەل بىلىپ قوي ،
گۈمانخورلۇق ئەگىپ يۈرسە بېشىڭدا .

169

كالېندار تۈيۈقسىز قويدى بىر سوئال :
«بېتىمنى يىرتماسقا يوقمۇ بىر ئامال ؟»
مەن دېدىم : «ۋاقتىمۇ باقمايدۇ ساڭا ،
ۋاقىتنى تۈتسا كىم تاپار شۇ كامال» .

170

يار هىلال قاشى بىلەن كامان ياساپ ،
ئاتتى كىرپىك ئوقىنى نۇرغا چىلاپ .
تەگدى ئوق خەستە يۈرەكنىڭ تۆشتىگە ،
بولدى مەست نىمجان تېنىم زەھىرى تاراپ .

171

قاشلىرىڭ باغلار ئارا بەرگى قىياق ،
كۆزلىرىڭ نۇرغا ماكان بىر جۈپ بۇلاق .
جۈپ بۇلاقتىن ئىزدىسەم دەردكە شىپا ،
كىرپىكىڭنىڭ ھەر تېلى بولدى پىچاق .

172

كۆزلىرىڭ بىر دۇنيا ، ئۆزۈڭ بىر دۇنيا ،
مەن سەندىن مۇستەسنا تۇرىمەن تەنھا .
بۇ جاھان بىر سېنىڭ تۇرسا كۆزۈڭدە ،
مەن نەدە ياشايمەن ئېيتقىنا رەنا ؟

173

كۆزۈڭنى ئوخشاتسام ئايدىڭ بۇلاققا ،
كۆيدى ئاي ئۆزگىرىپ نۇرلۇق چىراغقا .
پەرۋانە ئەزەلدىن ئاشىقى ئوتنىڭ ،
ئەمدى تەن كۈل بولۇپ قالدى پىراقتا .

174

گۈل ھۆسنۈڭ مەھلىيا قىلدى قاراشقا ،
گۈل ھىدىڭ ئىنتىزار قىلدى پۇراشقا .
مەست بولدۇم ، ئەمدى مەن دۇنيانى ئۇنتۇپ ،
يول كۆرسەت ، بارمۇ يول سەنسىز ياشاشقا ؟

175

ئىلاھا ، بىر سېھرىي كۈچ بەرسەڭ ماڭا ،
كۆرسەتسەم ئالەمنىڭ سىرىنى ماڭا .
ئالەمدىن قىيىنكەن ئادەمنى بىلمەك ،
تونۇشقا بىر روشەن كۆز بەرسەڭ يانا .

176

تۇغۇلدۇڭ ، بۇ ئالەم بىر ئۆتەڭ ماڭا ،
قىسمىتى پىنھاندۇر سەن بىلەن ماڭا .
ياشايمىز نە خىسلەت ، تەقدىرىمىزچۇ ؟
كۈلەمسەن ، يىغلامسەن ئۆزۈڭدىن سورا .

177

ياشىدىم كۆپ يىللار ئويىنىماي ، كۈلمەي ،
ياشاشنىڭ مەقسىتى ، يولىنى بىلمەي .
يول تاپتىم ، كۆز تاپتىم ، بىراق كەتتى جان ،
قالدى تەن ھەلقۇمدا تىرىلمەي ـ ئۆلمەي .

178

دىلىمدا ئەل غېمى ، شۇڭا ئىچىمەن ،
مەست بولسام بىراقلا جاندىن كېچىمەن .
مەستلىكىم يېشىلسە ياۋاش قوزىمەن ،
قۇرتنى كۆرسەممۇ يىراق كېتىمەن .

179

بولسا ئادىل ، پاك نىيەت يۇرتنىڭ بېشى ،
قەتره ئاقماس بىسەۋەب ئەلنىڭ يېشى .
جاننى دەپ ئۆز خەلقىدىن كەچسە كىشى ،
ئۆز بېشىدا چۆرگىلىگەي تۇغمەن تېشى .

180

ئەقلى بىرله يۇرت سوراش ئاقىلغا خاس ،
نوشرىۋان ئادىل كەبى قابىلغا خاس .
كۇننى ئاي چاقسا كېلىپ «ھەق - راست» دېيىش ،
نان تىلەپ جان باققۇچى سائىلغا خاس .

181

قاغا دەر : ئۆز نەسلىنى «ئاپپاق بالام» ،
كىرپە دەر : ئۆز پۇشتىنى «يۇمشاق بالام» .
مەن ئەقىل - ئىدراكتا بار ئىنسان تۇرۇپ ،
«يوق - دېسەم بولامدىكەن - نۇقسان ، يارام» .

本集子选录了作者多年以来所写的以祖国、家乡、友谊、爱情为主题的一部分优秀诗歌。

مەسئۇل مۇھەررىرى : چىمەنگۈل ئاۋۇت
مەسئۇل كوررېكتورى : بەختىيار ئابلىمىت

ياشلىقىمدا يېزىلمىغان شېئىرلار
(شېئىرلار)

ئاپتورى : تۇرسۇن نىياز

قەشقەر ئۇيغۇر نەشرىياتى نەشر قىلىپ تارقاتتى
(قەشقەر شەھىرى تاربوغۇز يولى 14 - قورۇ ، پوچتا نومۇرى : 844000)
جايلاردىكى شىنخۇا كىتابخانىلىرىدا سېتىلىدۇ
قەشقەر ئۇيغۇر نەشرىياتى باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
فورماتى : 1230×880مم 1/32
باسما تاۋىقى : 7.625 قىستۇرما ۋاراقى : 3
2010 - يىل 12 - ئاي 1 - نەشرى
2010 - يىل 12 - ئاي 1 - بېسىلىشى
تىراژى : 3000 — 1

ISBN 978-7-5373-2189-1
باھاسى : 18.00 يۈەن
سۈپەتتە مەسىلە كۆرۈلسە ئالماشتۇرۇپ بېرىلىدۇ
تېلېفون : 2653927 — 0998

مۇقاۋىنى لايىھەلىگۈچى: قۇربانجان روزى شەيدائى

ISBN 978-7-5373-2189-1

(民文)定价：18.00元